

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inzeratni oddelk: Ljubljana, Sečen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17 749

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 30 din.
Za inozemstvo 50 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Zimska pomoč

Včeraj smo objavili poslano nam po-
ročilo o anketi, ki je bila v sredo na
banski upravi in je razpravljala o čim
hitrejši in čim izdatnejši izvedbi zimske
pomoči. Vse poročilo izvenega v en
sam klic: Na delo, takoj na delo za zim-
sko pomoč! Vsebuje pa tudi več tehničnih
in koristnih ugotovitev, nasvetov in
predlogov, ki lahko delo pospešijo in
mu prinesejo čim več blagoslova.

O potrebi zimske pomoči bi bila vsa-
ka beseda odveč. Sredi zime smo, raz-
meroma hude zime. Stiska, ki je v
glavem posledica vojnih dogodkov
okoli nas, je zaradi mraza in zaradi ne-
možnosti zasluzka podvojena. Zimski
čas je sam po sebi mnogim delovnim
poklicem zmanjšuje pridobitne zmož-
nosti. Razen tega imamo pri nas kraje,
kjer je pomanjkanje v zimskih mescih
skoro vsakoleten pojav. Stisko in bedo
je še razširila in poostila druginja, v
katero nas je pahnila nova vojna, ki
divja okrog nas. Čas hiti in z njim ne-
izprosno raste vsak dan potreba po omi-
ljenju bede.

Gre za rešitev najnujnejšega proble-
ma današnjih dni, problema, pred kate-
rim morajo stopiti v ozadje vsa druga
vprašanja čeprav so še tako važna. Ra-
zen delavskega razreda, ki ga tare dra-
ginja, tudi če je še zaposlen, so v ena-
kem ali še slabšem položaju bajtarji
po deželi in z njimi tudi mnogi manjši
posestniki, ki se ne morejo preživljati
od svoje zemlje, a tudi ne morejo do-
biti zasluzka s kako drugo zaposlitvijo.
Že splošno znana beda vinjarjev v Slo-
venskih gorah in Halozah je še po-
množena. Prav tako je z gozdnimi de-
lavci, pa tudi s premnogimi poljskimi
delavci. Poročila iz teh predelov kaže-
jo, da se bliža stiska nevzdržnemu vi-
šku, ter kličejo, naj se pomožne akcije
čim bolj pospešijo in razširijo. Zimska
pomoč danes ni več samo dobrodelna
akcija, tudi ne samo socialna naloga,
temveč narodni in državni problem pr-
ve vrste.

Anketa na banski upravi je priporo-
čila, naj se zimska pomoč, vsaj zaen-
krat ne izvaja centralizirano, temveč po
občinah in okrajih. Kjer delo še ni v
teku, naj se ne izgubi noben dan več.
Vzamejo naj ga v roke primerna dru-
štva ali pa občine. Pri tem je izrednega
pomena, da se delo izvaja in vodi na
tak način, da ne bo nikjer med pre-
bivalstvom vzbuja nezaupanja, niko-
mur dajalo utemeljenega povišja za
sumničenje, ki odbija od sodelovanja.
Vsi prebivalci dobre volje morajo za-
upati in biti pripravljeni, da je zimska
pomoč res samo pomoč bednim in po-
trebnim, pa ničesar drugega. Ako se
ustvari tako zaupanje in pripravljenost,
ne bo težko pritegniti k sodelovanju
prav vse kroge in uspeh bo potem mno-
go večji in lepši, kakor pa če bi se ak-
cija izvajala brez tega notranjega so-
delovanja, ker v tem primeru tudi naj-
boljša organizacija in propaganda ne
zaležeta dosti.

Posebno v današnjih razmerah, ko ne
vemo, kaj nam prinese jutrišnji dan,
se mora načelo narodne skupnosti in
vzajemnosti praktično uveljaviti tudi v
vsakdanjem življenju. Neimoviti mali
človek, ki je brez svoje krivde zašel v
brezizhoden položaj, ne sme zapusti
obupni sodbi, da se zanj nihče ne bri-
ga, da je prepričan nemili usodi in da
ne more od nikoder pričakovati pomo-
či, ampak si mora pomagati sam, kakor
pač ve in zna. Ravno danes je nujno
potrebno, da se pri ljudeh, ki jih tepe
beda, globoko vkorenini prepričanje, da
niso osamljeni, ne izključeni iz narodne
ga občestva, temveč, da se vsa javnost
trudi, kakor bi jim olajšala stanje ter
omogočila človeka vreden obstoj. Denar
in blago, ki ju kdo da za zimsko po-
moč ali sploh za olajšanje stiske sočlo-
veka, danes nista več milodara v nek-
danjem smislu, temveč sta izvrševanje
državljanske in človeške dolžnosti, ka-
terih nihče nikogar ne more odvezati.
Ako hoče današnja družba še obstojati,
ako hoče še nadalje živeti kot na-
rod se mora prav vsakdo zavedati te
resnice in dolžnosti ter se po njih ravnati.

Anketa na banski upravi je, kakor
smo že napisali, svetovala, naj se na-
brana sredstva ne stekajo v kako osred-
no blažilo, ampak naj se razdele med
najpotrebnejše kar v dotični občini,
kjer so bila zbrana. S tem seveda ni
rečeno da bi morala biti vsaka obči-
na navezana le na zneske, ki se zbere-
jo na njenem področju saj je prirod-
no da ravno kraji, kjer je beda občut-
nejša, ne morejo sami zbrati dovolj
sredstev za nie omilitve. V teh prime-
rih bodo morale pač priskočiti na po-
moč osrednje ustanove, pa morda tudi
del zbir iz mest in onih krajev, kjer
je blagostanje na višji stopnji.

Pravilno je bilo nadalje na anketi po-
udarjeno da je treba velike pažnje pri
razdeljevanju da bi ne prišlo do zlo-
rab ki bi vzbudile upravičeno nejevo-
ljo pri darovalcih in podpiranih, od-
nosno podpiranja potrebnih. Dve vrsti
zlorab sta mogoči, ki ju je za vsako
ceno obe preprečiti. Podpore se ne
smo deliti po nikakršnih drugačnih
vidikih, kakor po onih dejanske potre-

JUTRO

V ameriških političnih krogih so prepričani, da bo parlament z veliko večino sicer sprejel „Zakon za podporo obrambe Zedinjenih držav“, vendar ne brez nekaterih izprememb

Washington, 11. jan. s. (Ass. Press). V ameriških vladnih krogih prevladuje pre-
pričanje, da bo parlament hitro sprejel
včeraj predloženi zakonski osnutek o pod-
pori za obrambo Zedinjenih držav. V do-
bro poučenih krogih izjavljajo, da bodo
izolacionisti sicer gotovo poskušali naspro-
tovati sprejetju zakona, da pa bodo oni
skrajneži, ki zagovarjajo popolno odklo-
nitev zakonskega predloga, dobili samo pe-
ščico glasov. Pač pa bo parlament skoro
gotovo izglasoval k včeraj predloženi
zakonskemu osnutku nekaj sprememb.
Zlasti v senatu je opaziti stremljenje, da
bi bil zakonski osnutek spremenjen v tak-
nem smislu, da predsednik Roosevelt ne
bi dobil preširokih pooblastil.

New York, 11. jan. j. (A. R.) Zakonski
predlog o ameriški pomoči Angliji je že
sprožil razne kritične komentarje med čla-
ni reprezentančne zbornice in senata. Se-
nator La Follette, ki je podpiral Roosevelta
v volilni borbi, je izjavil, da ta zakonski
osnutek ne pomeni samo bianco-čeka za
Roosevelta, marveč hkrati tudi zahteva
naj kongres odstopi nekatere svojih važ-
nih pravic. Demokratični senator Clark so-
di, da daje ta zakonski predlog predsedni-
ku Zedinjenih držav celo pravico, da la-
hko sam napove vojno kakoli državi. V no-
tranji politiki daje zakonski predlog pra-
vico, da uvede kakršnokoli obliko vlada-
vine.

Silen odmev poobla- stilnega zakona

Washington, 11. jan. j. (AR) V tukaj-
šnjih parlamentarnih krogih vladajo raz-
na nasprotujoča si naziranja glede obsež-
nosti pooblastil, ki bi jih novi zakonski
predlog o ameriški pomoči Veliki Britani-
ji dal predsedniku Roosevelt. Ni jasno,
ali bi zakon dajal Rooseveltu tudi pravico,
pošiljati ameriške konvoje v Anglijo. Re-
publikanski senator Nye trdi, da bi Ro-
osevelt imel to pravico, če bi se senator
Thomas (demokrat) izjavil, da zakonski
predlog ne gre tako daleč, da bi dovolje-
val pošiljanje ameriških ladij v evropsko
vojno cono. Po njegovem mnenju pa bi
zakon predsedniku dal polnomočje, posodi-
ti Angliji vojne ladije, ki bi lahko sodele-
vale v konvojih angleških tovornih ladij.
Senator Shandler (demokrat) smatra za
umestno, da zakonski načrt ne določa po-
šiljanja ameriških trgovskih ladij v An-
glijo. Zastopnik reprezentančne zbornice
Rayburn, kakor tudi poslanec Johnson
(slednji iz zunanjepolitičnega odbora), za-
stopata naziranje, da novi zakonski pre-
dlog vključuje v svoje določbe tudi Kanado.
Rayburn sodi, da bi kanadske konvojske
ladije lahko prihajale na primer v prista-
nišča Zedinjenih držav na popravila.

Vsi včerajšnji ameriški večerni listi pri-
našajo pod velikimi naslovi besedilo za-
konskega predloga za ameriško pomoč Ve-
liki Britaniji. Večina v naslovih zlasti po-
dčrta, da se bodo v bodoče angleške lad-
je smele popravljati v ameriških lukah in
da bodo za nje na razpolago tudi ladidel-
nice ameriške vojne mornarice. Posamezni
listi objavljajo že tudi prve komentarje k
zakonskemu predlogu. Tako naglašajo re-
publikanski senator Taft, da daje zakonski
predlog predsedniku Rooseveltu pravico,
napovedati vojno kateremu koli drugemu
narodu, ako smatra Roosevelt to za po-
trebno. Zedinjene države torej lahko zdaj
posežejo v evropsko vojno, ako je to Ro-
oseveltova želja.

Republikanski poslanec Vorys je izja-
vil, da bi bilo umestno, ako bi Anglija,
še predno novi zakon stopi v veljavo, od-
stopila Zedinjenim državam vsa svoja po-
sostva na zapadnem delu Amerike. Re-
publikanski poslanec Eaton se izjavlja za
čim najdalekosežnejšo ameriško pomoč
Angliji, izraža pa svoje pomisleke, ali je
umestno prepustiti odločitev o tem eni sa-
mi osebnosti, ki naj ima diktatorska po-
oblastila.

Bivši predsednik Hoover je mnenja, da
bo moral kongres temeljito preudariti, ali
je pravilno odstopiti predsedniku Zedin-
jenih držav tako veliko odgovornost, kakor
mu jo nalaga novi zakon. V svetovni vojni
kongres predsedniku ni dal tako dalek-
osežnih polnomočij. Niti v Ameriki niti
v Angliji v svetovni vojni ena sama ose-
ba ni nosila na svojih ramah toliko od-
govornosti. Hoover je naglasil, da mora

be. Ne smejo jih prejemati ljudje, ki jih
niso potrebni ali jih ne zaslužijo. V
manjših občinah, kjer se ljudje ne po-
znajo med seboj, ne bo težko poiskati
in izbrati najpotrebnejše, v mestih in
drugih večjih krajih pa so zlorabe lažje.
Zato je treba pozdraviti predlog ankete,
naj se sestavijo osrednje kartoteke, iz
katerih bi bilo razvidno, kdo je res po-
treben, v koliki meri je potreben in
kake podpore je že dobil ali še dobiva
od raznih društev in ustanov, pa tudi iz
javnih sredstev. Take kartoteke bodo
dobrodošlo ravnalno sredstvo tudi za
veliko število onih posameznikov, ki z
odprtmi srcem podpirajo potrebnega
sočloveka, a niso vedno gotovi, ali so
storili res dobro delo.

Se več sličnih pobud je bilo sprože-
nih na anketi, ki pa spadajo že med po-
drobnosti, kakor n. pr. one, naj se pod-
pore ne dajejo v gotovini, temveč v
življenjskih potrebščinah, naj se ne de-

kongres tudi pomisliti, da gre pri odloče-
vanju o tem zakonu za vprašanje ohrani-
tve ameriške demokracije.

Washingtonski dopisniki newyorških li-
stov so zelo različnega mnenja glede tega,
ali bo novi zakonski predlog naglo dobil
pristanek kongresa, ali pa bo postal pred-
met silnih nasprotstev v posameznih po-
litičnih vrstah. Nekateri dopisniki izraža-
jo celo mnenje, da zakonski predlog v se-
danji obliki ne bo sprejet. Dopisnik »New
York Times« predlaga, da je potreben za-
konski predlog v sedanji zasnovi daleko-
sežnih sprememb. Tudi mnogi drugi listi
izražajo bojazen, da utegnejo neomejena
polnomočja, ki jih določa novi zakonski
osnutek povzročiti za predsednika nepri-
jetnosti ter imeti kvarne posledice. Listi
»Philadelphia Inquirer«, »Baltimore Sun«
in »Washington Post« predlagajo ustano-
vitev posebnega kongresnega odbora, ki bi
mu bilo poverjeno nadzorstvo ter pregled
predsednikovega dela v okviru polnomočij.

ki bi mu jih dajal novi zakon o ameriški
pomoči Veliki Britaniji.

Stare podmornice spet v službi

Filadelfia, 11. jan. j. (AR) Več ameriških
podmornic, zgrajenih še med bivšo svetov-
no vojno, ki so bili odložene v tukajšnjem
pristanišču, je bilo spet uvrščenih v ak-
tivno službo. V celoti je bilo doslej uvr-
ščenih med podmorniško brodogrje že 20
starih podmornic, ki bodo tvorile del no-
vo osnovanega ameriškega atlantskega
brodogrja.

Windsorski vojvoda v Floridi

Miami, 11. jan. j. (Havas) Guverner Ba-
hamskih otokov, vojvoda Windsorski, je
danes zapustil Bahamsko otočje ter odpo-
toval na Florido, kjer bo prisostvoval le-

talskim manevrom ameriške floridske le-
talske divizije.

Avtomobilske tvornice izdelujejo letala

New York, 11. jan. s. (Ass. Press) Šef
letalskega oddelka komiteja za ameriško
narodno obrambo je sporočil danes, da je
bil med tremi vodilnimi ameriški avto-
mobilski tvornicami in štirimi vodilnimi
letalskimi tvornicami dosežen sporazum,
na podlagi katerega bodo avtomobilске
tvornice pričele izdelovati dele letal. Tako
bodo avtomobilске tvrdke Ford in »Gene-
ral Motors« izdelovale motorje in druge
dele za letalske tvornice. Douglas in Con-
solidated Aircraft, Chryslerjeve avtomobil-
ske tvornice pa isto za letalske tvornice
Martin in Northamerican Aviation Co. Iz-
delovana bodo v okviru tega sodelovanja
tudi vojaška letala. K sodelovanju bo pri-
tujenjenih še nekaj manjših tvornic.

Toča bomb na Portsmouth

V noči na soboto je bila angleška vojna luka Portsmouth zopet srdito obstreljevana iz zraka, Angleži pa so napadli zlasti Brest in Le Havre

London, 11. jan. j. (Ass. Press.) Nemško
letalstvo je izkoristilo mesečno noč od
petka na soboto, da je izvršilo silovit bom-
ni napad na južno angleško luko Ports-
mouth. Močne skupine nemških bombnikov
so že zgodaj zvečer preletele južno angle-
ško obalo ter z več smeri hkrati v različ-
nih višinah priletele nad mesto in luko
Portsmouth. Navzlic silovitemu zapornemu
ognju angleških protiletalskih baterij, ki
so sestrelile tudi več nemških bombnikov,
so nemška letala napadala mesto v nepre-
stanih zaporednih valovih, ki so se ponav-
ljali več ur. Na mesto je bilo vrženo naj-
prej izredno veliko število žaigalnih bomb,
ki jim je nato sledila toča rušilnih bomb
vseh kalibrov. Na mnogih mestih v luki
so izbruhnili požari, ki so se naglo širili
proti glavnemu delu skladišč. Gasilstvo
vseh požarov ni moglo sproti omejit, tako
da je bil na več mestih ogenj omejen šele
danes dopoldne. Razen žaigalnih bomb so
tudi rušilne bombe povzročile veliko ško-
do na luskih objektih, pomolih, skladiščih,
industrijskih napravah, kakor tudi na sta-
novanjških, trgovskih in javnih poslopih
v mestu. Hudo je bilo prizadeto tudi samo
mestno središče, kjer je bilo porušenih
več javnih poslopij, cerkev, gledališče, tr-
govskih palač, zabavišče itd. Število člo-
veških žrtev bo najbrže po končnih podatkih
precejšnje.

Portsmouth, ki je hudo trpel že ob pri-
hiti prejšnjih nemških napadov, je zdaj eno
izmed angleških mest, ki jih je vojna naj-
hujše prizadela. Reševalna dela so se takoj
pričela z vso velikopoteznostjo. Najbrže bo
treba večje število prebivalstva izseliti iz
mesta, ker je bilo uničenih zelo veliko šte-
vilo stanovanjskih zgradb, tako, da ni mo-
goče najti strehe za vse ljudi, ki so v mi-
nuli noči ostali brez domov. Napad je bil
nedvomno eden najhujših v sedanji vojni,
veljal pa je tudi nemško letalstvo izgubo
precejšnjega števila letal.

London, 11. jan. s. (Reuter) Danes
podnevi je bila sovražna letalska aktivnost
nad Anglijo zelo majhna. Letalsko in no-
tranje ministrstvo javljata v svojem no-
čojšnjem komuniciju, da je popoldne neko
sovražno letalo vrglo nekaj bomb v neko
mesto v vzhodnem Kentu. Nekaj hiš je bi-
lo poškodovanih in manjše število oseb ra-
njenih.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 11. jan. br. (DNB). Vrhovno po-
veljstvo nemške vojske beleži v svojem
današnjem službenem vojnem poročilu:

Neka podmornica, ki so o njen akciji
bili objavljeni že delni rezultati, je na svo-

jem daljnem pohodu potopila skupno
52.800 ton sovražnega trgovskega ladjeva-
ja. S tem je podmornica, ki jo vodi kor-
vetni kapitan Hans Gerret von Stockhau-
sen, potopila v celoti 101.530 ton sovraž-
nega ladijskega prostora. Poleg tega je ne-
ko 8000 tonsko oboroženo sovražno trgo-
vinsko ladjo tako zelo poškodovala, da je
računati z njeno izgubo.

Letalske sile so bile tudi včeraj na iz-
vidniških poletih. Nadalje se znova mini-
ralo angleške luke.

Protiletalsko topništvo in lovski letala
so odbila poskus sovražnih lovcev in bom-
bnikov, da bi podnevi prodrli nad zasede-
no francosko ozemlje. Sovražniku ni uspe-
lo doseči nobenega uspeha. Lovska letala
so sestrelila dve, protiletalsko topništvo pa
6 sovražnih letal.

Skupine nemških letal so posegle 10. ja-
nuarja prvič v borbe v sredozemskem pro-
storu. Uspešno jim je pri tem z bombami
ponovno zadet dve sovražni vojni ladji,
med njima neko matično ladjo za letala.

V noči na 11. januar so velike skupine
bojnih letal napadle objekte v južni Angli-
ji ter dosegle pri tem dobre uspehe. Bom-
be so povzročile posebno v Portsmouthu
ogromne požare. 6 nemških letal se ni vr-
nilo s teh napadalnih poletov.

Berlin, 11. jan. j. (DNB). V petek po-
dnevi je večja skupina britanskih bombni-
kov v spremstvu močne skupine lovskih
letal poskušala v bližini Calaisa prodreti
na francosko ozemlje. Nemška protiletal-
ska obramba pa je ta podvig sovražnih letal
onemogočila ter prisilila angleška le-
tala k povratku še predno so mogla vreči
bombe na izbrane cilje. Nemška lovska le-
tala, ki so se takoj dvignila k zasledova-
nju sovražnika, so sestrelila po ene angle-
ško letalo vrste Bristol-Blenheim in Spit-
fire. Drugo letalo vrste Spitfire je posku-
šalo uiti, držeč se skrajno nizko nad vodo
gladino v Rokavskem prelivu. Nemški
zasledovalci pa so letalo prestregli ter se-
strelili. Zelo uspešno je bilo v obrambi
tega letala tudi nemško protiletalsko top-
ništvo. Pri Calaisu razmešene protiletal-
ske baterije so sestrelile še nadaljnje tri
angleške bombnike vrste Blenheim ter lov-
sko letalo tipa Hurricane. Skoro gotovo
je, da je protiletalsko topništvo sestrelilo
nato še nadaljnji dve angleški letali, tako
da je angleško letalstvo veljal za poskus
napada z vso gotovostjo najmanj osem le-
tal verjetno pa je, da bo k temu mogoče
prištet še neko deveto letalo.

Podvigi angleškega letalstva

London, 11. jan. j. (Reuter) Angleško
letalstvo je po uspešnih dnevnih napadih
na zapadno francosko obalo tudi v noči
na soboto nadaljevalo svoje bombniške
akcije. Za poglavitni cilj so si angleška le-
tala spet izbrala invazijsko luko Brest v
Franciji. Kakor ugotavlja poročilo letal-
skega ministrstva, so imela ob polni me-
sečini angleška letala dobro vidljivost ter
so v luki z bombami direktno pogodila ne-
ko veliko ladjo. Nadalje so v luki na raz-
nih mestih izbruhnili razsežni požari. Po-
sežno močno so bili bombardirani tudi
dok. Druge skupine angleških bombnikov
so obiskale luko Le Havre, kjer so prav
tako z bombami obsule pristaniške napra-
ve.

K včerajšnjemu dnevnemu napadu an-
gleških letal pripominja posebno poročilo
letalskega ministrstva, da so angleška le-
tala bombardirala več sovražnih letališč
v severnem delu zasedene Francije. Pogla-
vitni cilj angleških bombnikov je bil gozd
Guines v bližini Calaisa, kjer imajo Nem-
ci skritih mnogo vsakovrstnih, dobro za-
krinkanih letal, pripravljenih za akcije

proti Veliki Britaniji. Angleška letala so
z žaigalnimi bombami guineški gozd za-
žgala ter uničila večje število letal. Gozd
je še zmerom v plamenih.

London, 11. jan. (Reuter) Tri ameriška
enosedežna borbena letala tipa Grumman
so patrolirala nad celino, ko so bila za-
radi nenadnega poslabšanja vremena po-
zvana k pristanku. Ko se je vodja eskadre
trojice ameriških letal z angleško posadko
ravno pripravil k pristanku, je zapazil
nemški bombnik tipa »Junkers 88«. Vodja
angleške eskadre se je naglo dvignil ter
se v zraku spet pridružil svojima tovari-
šema baš tedaj, ko je eden izmed njih
otvoril strojniški ogenj na nemško letalo.
Kmalu se je z Junkersa dvignil dim, na-
kar je pričelo letalo izgubljati višino in
se je končno spustilo na tla. Angleški le-
talski so posadko nemškega letala, ki je
hotela aparat zažgati, pravočasno razoro-
žili ter nato odvedli v ujetništvo.

Moskovska „Pravda“ o vojaškem položaju

Moskva, 11. jan. s. (Reuter) Današnja
»Pravda« piše v pregledu vojaškega po-
ložaja med drugim, da je Nemčija zaradi
angleških letalskih napadov v težkem po-
ložaju, ker so mnoga njena industrijska
podjetja oddaljena samo eno uro letalske-
ga poleta od Anglije. Čeravno Angleži vr-
žejo na Nemčijo po številu manj bomb ne-
go Nemci nad Anglijo, pa se ta razlika
izenači s skrbnejšo izbiro cilja in večjo
točnostjo merjenja na strani Angležev.
Zlasti ponovni napadi na iste cilje pre-
prečujejo, da bi Nemci mogli sproti po-
praviti nastalo škodo. Z angleškimi ponov-
nimi napadi na Hamburg, Düsseldorf in
Mannheim je bila industrija v tem prede-
lu nedvomno prizadeta.

Tudi večerj alarm v Švici

Bern, 11. jan. j. (SDA) V soboto zjutraj
okrog 6. ure je bil v raznih švicarskih me-
stih dan letalski alarm. Letalski alarm sta
imela med drugim tudi Freiburg in Bern.

Anglija in Rusija

Rim, 10. jan. o. Italijanski listi opozar-
jajo danes v svojih poročilih iz Švice za-
lasti na informacije lista »Basler Nachrich-
ten«, ki pravi, da je Anthony Eden, čim
je prevzel vodstvo zunanjega ministrstva
skušal doseči zboljšanje rusko-angleških
odnosov. Njegov poskus pa se mu ni
posrečil. Anglija je bila sicer pripravila
na priznati rusko aneksijo nekdanjih bal-
tiških republik de facto, Rusom pa je bilo
na tem, da Angleži sedaj tudi de jure pri-
znajo to aneksijo. Angleži so mnenja, da
bi se lahko govorilo o pravem priznanju
priključitve baltičskih republik k Rusiji šele
o priključitvi mirovnih pogajanj.

»Basler Nachrichten« poročajo dalje, da
so se izjavili tudi poskusi za nadaljevan-
je trgovskih pogajanj Rusija namreč
slej ko prej ni hotela dati nikakih jamstev,
da blaga, ki bi ga prejemale iz Velike Bri-
tanije, ne bi direktno ali indirektno proda-
jala dalje Nemcem.

Francija prosi Ameriko za živila

New York, 11. jan. s. (Tass) »United
Press« poroča iz Washingtona, da je fran-
coski veleposlanik Haye posetil podtajnika
za zunanje zadeve Wellesa in ga prosil za
ameriško pomoč pri preskrbi prebivalstva
nezasedene Francije z živežem. Veleposla-
nik je sporočil, da v nezasedeni Franciji ni
dovolj živeža za 16 milijonov tamkajšnjih
prebivalcev in nadaljnje 3 in pol milijone
beguncev, ki so se tja zatekli. Položaj gle-
de prehrane prebivalstva je slabši v neza-
sednem, nego v zasedenem delu Francije.

Nova trgovinska pogodba med Rusijo in Nemčijo

„Izvestja“ o pomenu sklenjenega dogovora za utrditev prijateljstva med obema državama

Moskva, 11. jan. j. (United Press). Nova dodatna trgovinska pogodba med Nemčijo in Rusijo, ki sta jo večeraj podpisala v Moskvi sovjetski komisar za trgovino Mikojan in delegat nemškega zunanjega ministrstva dr. Schaurte, določa za dobo veljavnosti pogodbe uvoz zelo znatne količine ruskega blaga v Nemčijo. V prvi vrsti bo Rusija dobavljala Nemčiji velike količine žita. Te dobavke omogoča Rusiji velik presežek izredno dobre žitne letine 1940, ko se je na ozemlju Sovjetske unije pridela rekordna količina sedem milijard pudov (112 milijonov ton) žita. Nadaljnjo najvažnejšo postavko ruskega izvoza v Nemčijo predstavljajo mineralna olja, vsakršna mazalna olja in masti, težka olja in nafta. Nadalje bo Rusija dobavljala Nemčiji velike količine bombaža ter mnogo vsakršnih rud, v prvi vrsti manganove rude.

Nemčija bo nasprotno izvažala v Sovjetsko unijo v prvi vrsti stroje, orodje in druge industrijske proizvode. Količine medsebojne izmenjave blaga, ki jih določa nova sklenjena dodatna pogodba, znatno presega količine, določene v doslej veljavni trgovinski pogodbi.

V zvezi s sklenitvijo nove trgovinske pogodbe med Sovjetsko unijo in Nemčijo objavljajo današnja „Izvestja“ uvodnik, v katerem naglašajo velik pomen sklenjene pogodbe za utrditev prijateljskih vezi, ki spajajo Sovjetsko unijo in Nemčijo. Odkar je bil v avgustu 1939 sklenjen nemško-sovjetski nenapadni pakt, so se odnosaji med velikima sosednjima državama razvijali v očiščeno prijateljstvo ter medsebojnega zaupanja. Tako Sovjetska unija, kakor tudi Nemčija, sta zmerom z vso vestnostjo izpolnjevali določbe medsebojno sklenjenih dogovorov, kar je rodilo zelo dobre sode za obe državi. Spoštovanje sklenjenih pogojev pa je na drugi strani ustvarilo tudi trdne pogoje za bodoči razvoj medsebojnih odnosov, za poglobitev gospodarskega sodelovanja, kakor tudi za utrditev dobrega sosedstva in prijateljskih vezi med obema državama. Potovanje predsednika Sovjetske vlade in zunanjega ministra Molotova v Berlin se je izkazalo kot zelo plodno za razširjenje sovjetsko-nemških stikov. S tem potovanjem je bil storjen tudi važni korak, ki je nato omogočil naglo razširjenje ter ureditev vseh gospodarskih vprašanj, kakor tudi dokončno utrditev nove mejne črte.

Angloško tolmačenje

London, 11. jan. j. (Reuter). Čeprav v Londonu še ni na razpolago besedilo večeraj sklenjene trgovinske pogodbe med Rusijo in Nemčijo, se je vendar zvedelo, da bo Nemčija prejela znatne količine ruskega žita in petroleja za namene svoje stroje. Pogodba je bila sprejeta na svojem prvem sedenju v Londonu z dokajšnjo rezervirano. Dasi so določene postavke medsebojne trgovine najbrže večje kot doslej, vendar v izmenjavi blaga med obema državama slej ko prej tvorila precejšnjo oviro ne-

Italijani se umikajo iz Klisure proti Beratu

Na ostalih frontnih odsekih le operacije krajevnega značaja brez bistvene izpremembe položaja

Atene, 11. jan. j. (AR). Po osvojitvi Klisure prodirajo grške čete še nadalje proti severu ter severozapadu. Tekom večerajšnjega dneva na tem frontnem odseku ni bilo nadaljnjih večjih spopadov z italijanskimi četami, ker se iste tako naglo umikajo v smeri proti Beratu, da je stik med grškimi in italijanskimi enotami skoraj povsod pretrgan. Grško letalstvo je večeraj navzlic slabemu vremenu neprestano zasledovalo umikajoče se italijanske oddelke, ki jih je obstrlevalo s strojnimi. Danes so grška izvidniška letala ugotovila, da se italijanske čete z osrednjega frontnega odseka še zmerom umikajo, in pred Beratom nikjer ni opaziti kakšnega novega zbranja italijanskih sil. Zaradi tega je verjetno, da se bodo Italijani šele tik pred Beratom na novo utrdili, potem ko bodo prejeli nova ojačenja. Grškim četam pada v roke še zmerom mnogo vojnega materiala in ujetnikov, ki na umiku zaostajajo. Danes so angleški bombniki napadli na osrednjem frontnem odseku zlasti umikajoče se italijanske motorizirane oddelke, vključno tanke. Italijanom je bila prizadejana občutna škoda.

Na severnem frontnem odseku vlada še zmerom zelo slabo vreme. Vojaške operacije so bile zaradi tega večeraj omejene na krajevne patrolne akcije zlasti ob vstopu v dolino reke Skumbe in Devolija. Med postojankami na planini Mokri je prišlo večeraj do manjšega topniškega streljanja. Položaj je ostal neizpremenjen.

Na južnem frontnem odseku so bile vojaške operacije prav tako le krajevne značaja, dasi poročajo izvidniška letala, da se na obeh straneh zbirajo nove rezerve, ki bodo morda že v bližnjih dneh posege v vojaške operacije večjega obsega. Spopadi med posameznimi grškimi in italijanskimi patrolami so prizadejali obema taboroma nekaj izgub na moštvo. Letalstvo je bilo na južnem frontnem odseku večeraj precej aktivno ter se je udeleževalo zlasti v akcijah v frontnem zaledju.

Grško vojno poročilo

Atene, 11. jan. s. (Atenska tel. ag.) 76. vojno poročilo grškega generalnega štaba, ki je bilo snoči objavljeno, javlja:

Grška vojska je večeraj vkorakala v Klisuro. Mesto je bilo zapuščeno, oplenjeno in požgano. V bojih za Klisuro je bilo zajetih okoli 600 italijanskih vojakov, med njimi 20 častnikov, ter mnogo vojnega materiala vseh vrst, med drugim 5 topov, več tankov, havbic in pušk.

Grška letala so večeraj uspešno bombardirala in s strojnimi obstrlevala več objektov na bojišču. Vsa grška letala so se vrnila s teh poletov.

Atene, 11. jan. s. (Ass. Press.) Po grških uradnih informacijah prodirajo Grki

zadostna prometna mreža, ki spaja obe državi.

V angleških diplomatskih krogih so mnenja, da pomeni z nemške strani nagel zaključek trgovinske pogodbe z Rusijo nekakšen propagandni ukrep, ki naj nemško prebivalstvo prepriča, da ima tudi Nemčija protisredstva proti ameriški odločitvi, da bo Amerika stavila vse svoja gospodarska sredstva na razpolago Veliki Britaniji in njenim zaveznikom.

„Politika“ o pomenu novega dogovora

Beograd, 11. jan. p. V zvezi z novim sporazumom med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo objavlja „Politika“ na uvodnem mestu daljši komentar, v katerem naglašajo, da ta sporazum v političnem pogledu ni nič manje važen, kakor je važen v gospodarskem pogledu. Ta sporazum prihaja v dobi, ko so bile vesti o nesporazumih med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo tako razširjene, da je bila sovjetska vlada ponovno prisiljena, da demantira vse vesti, ki so govorile o napetosti, nastali baje zaradi križarjenja se interesov Nemčije in Sovjetske Rusije na jugovzhodu Evrope. Za pravilno pojmovanje tega sporazuma in sploh odnosov med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo je pač najznačilnejše sklicevanje na izjavo moskovskih „Izvestij“ na izjavo Stalina, ki jo je dal 1933 in iz katerih podčrtava vodilni moskovski list besede, da bo vodila Sovjetska Rusija politiko pomirjenja in dobrega sosedstva z vsemi sosednimi državami vse do tlej, dokler te države ne bodo ogražale ruskih interesov ali posredno ali neposredno ruskega ozemlja in nedotakljivosti ruskih državnih meja.

Dejstvo, da je Sovjetska Rusija sklenila sporazum o povečanju svojih dobav žita in nafte v času, ko so bile razširjene različnejše predpostavke o bodočih nemških akcijah, je obnem tudi zaradi netočnih glasov, da pripravljajo Nemčija takrat, ki bi bila v nasprotju s politiko in interesi Sovjetske Rusije, bodisi na zapadu ali na jugovzhodu. Ponovna manifestacija odločnosti Sovjetske Rusije, da očuva svoje stališče in vodi politiko miru, more prav tako delovati pomirljivo in vzbujači nado da razširjenje evropske vojne vsaj za sedaj ne bo obsegalo držav, na katere se nanašajo tudi interesi Sovjetske Rusije. Glede na odnose dobre prijateljstva in vzajemnega razumevanja, ki obstojajo med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, bi se moglo predpostavljati, da se Sovjetska Rusija ne bo zoperstavljala stratežnemu defenzivnemu zavarovanju onih ozemelj, ki jih smatra Nemčija za svoj življenjski prostor. To zavarovanje bo v vsakem primeru omejeno in ne bi pomenilo razširjenja vojnih operacij na jugovzhodne države, ki so ostale doslej izven vojne. Služilo naj bi v prvi vrsti zavarovanju pred napadi na glavne vire nemškega oskrbovanja in na transporne proge, ki so za Nemčijo življenjskega pomena.

po zavzetju Klisure še dalje v smeri proti Beratu. Klisura sama je padla v noči od četrtka na petek. Grki so že dalj časa obvladali vse postojanke v gorovju okoli mesta. V četrtek zvečer pa se je pričel končni napad. Kakor pripovedujejo italijanski vojni ujetniki, so Grki napadli istočasno z vseh strani. Najprej so grški vojaki obšli italijanske postojanke z ročnimi granatami, nato pa je grška pehota juršala v bajonetnem napadu. Italijanski ujetniki pripovedujejo, da je bil napad strašen. Po grških podatkih je bila bitka za Klisuro najhuja v vsem dosedanjem poteku vojne v Albaniji.

Grške informacije pravijo tudi, da so večeraj Grki zasedli na bojišču še nove utrjene italijanske postojanke. Kje je bil dosežen ta uspeh, ni povedano, verjetno pa je, da se nanaša na okoličino Klisure. Italijani so zopet utrpeli hude izgube ter so pustili v grških rokah okoli 400 ujetnikov in znatne množine vojnega materiala.

Atene, 11. jan. s. (Reuter) Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji javlja: Angleški bombniki so večeraj napadli oddelke italijanske vojske in mehanizirane kolone, ki so bile v polnem umiku iz Klisure. Kljub slabemu vremenu so angleška letala izsledila skupno sovražnih tankov severno od Klisure ter na cesti proti Beratu ter so vrgla med nje bombe. Vsa angleška letala so se vrnila s teh operacij.

Srdite borbe pri Tepeleniju

Debar, 11. jan. p. Po poročilih, ki prihajajo iz Albanije na našo mejo, so se takoj po padcu Klisure začele srdite borbe v okolici Tepelenije, ki so trajale tudi danes vse dan. Italijani so zbrali svoje čete na položajih okrog Tepelenije in na okoliških planinskih masivih. V teku noči je bila po nalogu italijanskega vrhovnega poveljstva izvršena pregrupa italijanskih čet. Čete, ki se umikajo izpred Klisure, so dobile nalog, da se prebijejo do Tepelenije.

Hude borbe se vodijo tudi severno od Himare. Najsrditejša bitka je bila danes na planini Lungara. Italijani uporno branijo strateško važne planinske prelaze. Koderkoli je prilika, se na obeh straneh poslužujejo tudi motoriziranih oddelkov. Po ogorčenih borbah in z velikimi izgubami na obeh straneh so Grki zavzeli danes važno višino ter tri manjša sela, odkoder prodirajo sedaj proti Džorini.

Na vsem severnem odseku je začelo zopet snežiti, kljub temu pa se razvija ši-

va hna borba. Zlasti na odseku od Ohridskega jezera, severno od Podgradca, so grške čete ponovno poskušale z napadi na nož zavzeti italijanske postojanke. Neprestano puščanje se čuje tudi iz doline Skumbe. Tudi na odseku pri Moskoplju so grške čete v pokretu. Danes so grške čete po hudi borbi ponovno zavzele vas Udulište ob Ohridskem jezeru ter nekaj manjših vasi v okolici Lina.

Po zadnjih poročilih, ki jih potrjujejo tudi uradne vesti iz Atene, so grške čete danes prodrele neposredno do Tepelenije, ki je sedaj obkrožen od dveh strani. Pri prodoru so grške čete zajele večje število italijanskih oficirjev in vojakov ter precejšen vojni plen.

Zahvala Nj. V. kralja

Beograd, 11. januarja. AA. Po najvišjem nalogu je pisarni Nj. Vel. kralja čast izjaviti zahvalo poedincem ter ustanovam za poslano čestitko, kakor tudi vsem, ki so se o priliki rojstnega dne Nj. Vel. kralje Marije vpisali v dvorsko knjigo. (Iz pisarne Nj. Vel. kralja.)

Bolgarija na razpotju

Sofija, 11. jan. p. Današnji listi objavljajo obširna poročila iz Berlina v katerih podčrtujejo, da posevčajo v merodajnih nemških krogih posebno pozornost Bolgariji. Izredno zanimanje vlada za akcije članov vlade in narodnih poslancev, ki bodo govorili jutri na številnih zborovanjih. V berlinskih političnih krogih smatrajo, da je nastopil trenutek, ko mora Bolgarija zavzeti jasno stališče glede na nove prilike v Evropi. Glede mislije predsednika vlade Filova v Nemčiji ob priliki njegovega zadnjega bivanja na Dunaju ne pišejo listi nič konkretnega, dopuščajo pa možnost, da se je pri tej priliki sestaj z Ribbentropom. V bolgarskih političnih krogih mnogo komentirajo dejstvo, da na jutrišnjih zborovanjih od članov vlade le zunanji minister Popov ne bo nastopil kot govornik, češ da mora ostati v Sofiji, da bi mogel sproti motriti razvoj mednarodnih dogodkov.

V sovjetskih političnih krogih s posebnim zanimanjem pričakujejo jutrišnji govor predsednika vlade Filova v Rusku. Filov je bil večeraj naš štiri ure v avdijenci pri kralju Borisu. Današnji bolgarski listi poročajo, da želi vlada na jutrišnjih zborovanjih dobiti neposredno od naroda potrdilo za svojo politiko, na drugi strani pa želi seznaniti narod neposredno z gotovimi okoliščinami, ki so merodajne za bodoče odločitve Bolgarije. Kljub uradnim demantjem se še nadalje vzdržuje v sovjetskih političnih krogih vesti o bližnji spremembi vlade.

Naš poslanik pri Popovu

Sofija, 11. jan. p. Jugoslovanski poslanik v Sofiji Vladimir Milanović, je danes obiskal zunanjega ministra Ivana Popova ter imel z njim daljši razgovor.

Turški listi o položaju na Balkanu

Ankara, 11. jan. p. Turški listi obširno pišejo o položaju na Balkanu. V Ankari so prepričani, da bo ostal Balkan še nadalje kljub vsem nasprotnim prizadevanjem izven vojne. Potovanje Filova v Nemčijo je izzvalo sicer razumljivo zanimanje, vendar pa kaže vse na to, da bo ostala Bolgarija pri svojem dosedanjem stališču, pri čemer lahko računa na vso podporo Turčije. Z zadovoljstvom komentirajo turški listi nadaljnjo strogo nevtiralnost Jugoslavije in nje skrajno in uspešno prizadevanje, da ostane Balkan izven vojne.

Italijanske izgube v Afriki

Kairo, 11. jan. s. (Reuter). Po uradnih angleških podatkih so izgubili Italijani v dosedanjem poteku angleške ofenzive v Zapadni puščavi v Egiptu in Libiji na padlih, ranjenih in ujetih vojakih skupno 80.000 mož. Med ujetniki je 3500 častnikov, med njimi 8 generalov.

Med zaplenjenim in uničenim vojnim materialom je 41 srednjih in 162 lahkih tankov, 589 topov s 300.000 granatami, 600 strojinic, 700 lažjih topov, 11 milijonov komadov lažje municije ter 1700 motornih vozil, od katerih pa jih je zelo mnogo neuporabnih.

Zagoneten samomor v zagrebški gostilni

Zagreb, 10. jan. o. V zagonetnih okoliščinah si je snoči v gostilni »Dolmacija« vzel življenje privatni uradnik Pavel Polanski. Obesil se je v gostilniškim stranišču.

Sedel je že nekaj časa v gostilni, ko se je pred njim ustavil neki avto. Čim je šofer vstopil v lokal, je Polanski zbežal pri zadnjih vratih iz njega. Šofer je odhitel za njim. Medtem je vstopil v gostilno lastnik avtomobila. Ko se je šofer vrnil, mu je sporočil, da se je Polanski umaknil iz lokala, ker pa ni mogel zbežati drugam, da se je zaprl v stranišče. Čez nekaj časa je šofer spet pogledal na dvorišče in skozi špranjo v stranišče, tedaj pa je opazil, da Polanski visi na vrvi v njem. Pohitel je nazaj v lokal, dal nekaj znakov lastniku limuzine, nato pa gostilničarki povedal, kaj se je zgodilo. Lastnik avtomobila se je takoj oddaljil iz lokala in za njim je izginil še šofer. Dva gostilniška gosta sta planila v stranišče, snela Polanskega z vrvi, toda bilo je že prepozno. Možja ni bilo več mogoče obuditi k življenju. Sedaj si policija na vse načine prizadeva, da bi razjasnila ta tajinstveni samomor.

Upokojena generala zdravnika

Beograd, 11. jan. p. S kraljevim ukazom sta upokojena in prevedena v rezervo sanitetna generala dr. Zarko Ruvinčič in dr. Ante Hočevar.

Objavljeni pravilniki

Beograd, 11. jan. p. Današnje »Službene novine« objavljajo pravilnik o nočnih in nočnih nadzornih v poštini službi, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem, nadalje urebo o razdelitvi jedilnega olja, ki stopi v veljavo z današnjim dnem, pravilnik o kontrolnem fondu davčnega oddelka finančnega ministristva, spremembe in dopolnitve taksnega in pristojbniškega pravilnika ter pravilnik o postopanju organov Suzorja in ostalih socialnih ustanov.

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima očito vse, ki trpe na astmi, katarju pljučnih vrhov, zastarelem kašlju, zaslužnosti, dolgotrajni hripavosti in hripi, a doslej se niso našli zdravila. Vsi taki bolniki dobe pri nas

POPOLNOMA BREZPLAČNO KNJIGO S SLIKAMI izpod peresa gosp. dr. med. Gutmanna. — Treba je pisati samo karto (frankirano s 2 din) s točnim naslovom na:

PUHLMANN & Co., Berlin 614, Müggelstrasse Nr. 25-25a. Udobreno od min. soc. pol., sanitetno oddeljenje S. br. 2416 od 12. XII 1936

Operacije v Sredozemlju

Italijani javljajo o hudih letalskih napadih na angleške vojne ladje, Angleži govorijo o zadovoljivem razvoju operacij pred Tobrukom

Kairo, 11. jan. s. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Bliznjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikatu: Libija: Operacije pri Tobruku se razvijajo zadovoljivo.

Sedaj je ugotovljeno, da znaša skupno število padlih in ujetih Italijanov pri Bardiji 2041 častnikov in 42.827 vojakov. Dodatno k temu smo pri Bardiji uničili ali zajeli 368 srednje težkih in poljskih topov, 26 težkih in 88 lahkih protiletalskih topov, 13 srednje težkih in 117 lahkih tankov ter 708 transportnih vozil.

V Sudanu in ob Kenijski meji se nadaljuje močna aktivnost patrol.

V posebnem komunikatu javlja poveljstvo angleške vojske, da je bil še eden izmed generalov fašistične milice ki jim je v noči pred padcem Bardije uspelo pobegniti, ujet ko je skušal peš dospeti k vojski puščavo proti Tobruku.

Kairo, 11. jan. s. (Columbia BS). Priprave za zavzetje Tobruka se nadaljujejo. Angleži dobivajo na fronti neprestano ojačenja. Izgleda, da so angleški mehanizirani oddelki na več točkah preskakali cestno zvezo med Tobruk in Derno.

Kairo, 11. jan. s. (Reuter). Današnje kenijsko vojno poročilo javlja, da so oddelki angleške vojske iz Južne Afrike v Zlati obale brez odpora zasedli Buno v Keniji. Prav tako je bilo brez odpora zasedeno Sorbejsko grčevje v bližini.

Južnoafriška letala so uspešno bombardirala oddelke sovražne pehote in transportnih vozil.

Kairo, 11. jan. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikatu: V četrtek ponoči so angleški bombniki uspešno napadli letališča v Benini in Berki v Libiji. V Benini so bombe zadele med vzhletišča, hangarje, letališke zgradbe in razpršena letala. Povzročenih je bilo več požarov in eksplozij. V Berki so bombe povzročile znatno škodo med sovražnimi letali, vojašnicami, hangarji itd.

V vzhodni Afriki so angleška letala napadla Capronijeve letalske delavnice in so povzročila več požarov med zgradbami v Asmaru. V Niavellu v Abesiniji so južnoafriški bombniki zaneli požare na letališču. Dve sovražni letali sta bili uničeni, več pa jih je bilo poškodovanih.

Z vseh teh poletov so se vrnila vsa angleška letala.

Italijansko poročilo

Nekje v Italiji, 11. januarja. AA. (Stefani). Službeno poročilo št. 218 glavnega stana italijanskih oboroženih sil pravi:

Naši letalski oddelki so v Sicilskem prelivu živo in zapovrsti napadali sovražniške pomorske oddelke. Dve torpedni letali s kapetanom Bernardinjem in izvidnikom poročnikom Bafikom kot voditeljema posadke ter poročnikom Coponetijem sta zadel s torpedom neko matično ladjo za letala. Ena izmed treh strogmoglavih letal s poročnikom Marcedijem, narednikom Nazijem in narednikom Crespijem je zadel neko križarko z dvema bombama velikega kalibra. Neka druga esadrlila strogmoglavec je napadla in istotako zadel velikega

Otvoritev III. zimsko-sportnih iger Nad 500 smučarjev v sprevedu na Jesenicah — Za tekme je prijavljenih ni manj kakor 570 tekmovalcev in tekmovalk

Jesenice, 11. januarja. Za III. zimsko-sportne igre KID so se Jesenice dele v državne zastave. Točno ob 13.15 je iz tovarne krenila dolga povorka smučarjev po Lukmanovem trgu ter Cvojsovi in Kr. Petra cesti na stadion KID. Na čelu spreveda je nosil Franc Pribošek veliko državno zastavo. Potem je sledila jeseniška sokolska godba, ki je pridno igrala koračnice, za godbo so korakali člani upravnega sveta in ravnatelja KID s predsednikom g. Avgustom Westonom in podpredsednikom g. Avgustom Praprotnikom na čelu. V častni četi so šli v sprevedu jeseniški župan g. Markez ter zastopniki vojske in SZSZ s predsednikom mr. Zabkarjem. Za njimi so tekmovalci nosili veliko državno zastavo, nato pa so sledili gostje iz Nemčije ter smučarji iz Maribora, Celja, Ljubljane in Trčiča. Za njimi se je zvrstila dolga vrsta jeseniških smučarjev po obratih s standardami.

Ko je povorka prispela na stadion KID, je zaigrala godba državno himno, s katero je bila izkazana čast državi zastavi, ki so jo potegnili na visok drog. Pred zvočnik je stopil tehnični ravnatelj KID dr. Ing. Herman Klinar, ki je v lepih besedah pozdravil goste iz Celovca in domače, prav tako pa tudi jeseniške sponzorje, želel vsem čim več uspeha pri tekmah ter proglasil III. zimsko-sportne igre KID za otvorene. V imenu SZSZ je vse sponzorje pozdravil predsednik mr. Jože Zabkar ter se zahvalil KID, ki tako vztrajno podpira sportno gibanje med mladino.

Prve smučarske tekme

Takoj po otvoritvi so se začele današnje smučarske tekme, in sicer tek na 18 km, mladinski tek na 4 km ter tekna smučarjskih patrol v troje na 8 km dolgi progi.

Proga na 18 km je vodila pod Mošakovo čez prelas Kočno in Poljane v Gorje ter mimo Blejske Dobrave nazaj na stadion. Snežne razmere so bile dobre, proga je bila odlično trasirana. Tekla so se udeležili vsi najboljši tekmovalci iz Slovenije, med njimi tudi maratonec Franc Smolej, ki je še večeraj na Pokljuki trasiral progo na 50 km ter danes prispeval s Pokljuke na Jesenice in se po tekmi spet na smučeh vrnil tja. Izmed 57 prijavljenih tekmecev

kalibra neko nosilko letal. Navzlic hudemu streljanju sovražniške obrambe in več napadov sovražnikovih lovskih letal so se vsa naša letala vrnila domov.

Istočasno so privrati enote nemškega letalskega ekspedicijskega zbora v bratskem in tesnem sodelovanju z italijanskimi letalskimi enotami sodelovale pri napadu na te pomorske oddelke in zadele eno izmed matičnih ladij za letala z bombami težkega kalibra. Razen tega je bil zadet en rušilec. Ponoči je bilo bombardirano pristanišče La Valetta na Malti.

V Cirenajki delovanje topništva pri Tobruku in v bližini Giarabuba. Eden naših napadalnih in lovskih oddelkov je napadel oddelke tankov in oklopnih avtomobilov, ter uničil več enot. Med letalskim spopadom je bilo zbito eno letalo tipa Hurricane. Sovražnikovi letalski napadi na Tobruk in Bengazi so povzročili nekaj škode in 9 mrtvih, med njimi je 7 otrok. Ranjeni so bili štirje muslimani. Posadka nekega angleškega letala, ki se je morala spustiti, je bila ujeta.

V vzhodni Afriki je bil odbit napad na sudanskem bojišču. Med nasokom sovražnikovih letal v Eritreji, ki ga omenja poročilo št. 215, je bilo zbito eno sovražniškovo letalo.

Snoči so sovražniškova letala letala nad Palermom in zmetala več bomb na pristanišče. Poškodovana ni bila nobena oseba, v dokih pa je le malo škode. Ena sovražniškovo letalo je bilo zbito. Neko drugo sovražniškovo letalo tipa Blenheim je bilo zbito od naših lovskih letal v Neapeljskem zalivu.

Položaj v Abesiniji

Kairo, 11. jan. p. Uradno potrjujejo poročila, da so italijanske čete zapustile svoje položaje v El Vaku na meji Italijanske Somalije. Akcija abesinskih upornikov se vsestransko nadaljuje. Italijanske čete v Abesiniji so v vedno težavnejšem položaju ter se umikajo z vseh več ali manj izpostavljenih postojank v večja središča. Vojaški strokovnjaki opozarjajo na to, da bodo Italijani le težko branili 1920 km dolgo mejo Abesinije, posebno ker so italijanske čete sedaj tudi v pogledu preskrbe navezane docela na Abesinijo s. mo. Dosedaj so Italijani dovažali potrebščino po večini z letali, zlasti ponoči. Operacije angleških čet v Libiji jim to sedaj onemogočajo.

Capetown, 11. jan. s. (Reuter). V nekem govoru je dejal danes južnoafriški ministrijski predsednik general Smuts, da južnoafriška vojska, ki operira v Keniji in ob abesinskih mejah, zadržuje celo italijansko armado v Abesiniji. Ta italijanska vojska, ki šteje 200.000 mož, bi sicer lahko predstavljala veliko nevarnost za vojsko generala Wavella v Zapadni puščavi. Dajle je izjavil general Smuts, da mora do konca tekočega leta biti vsa Afrika osvobodena sovražnika, vseh tujih sredozemskih afriške obale. Se v teku tega leta bo prišel čas za akcije, ki bo vrgla sovražnika ne samo iz Abesinije, temveč tudi iz angleške Somalije. To je naložba, ki se ji bo posvetila Južna Afrika z vsemi svojimi silami in vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Otvoritev III. zimsko-sportnih iger Nad 500 smučarjev v sprevedu na Jesenicah — Za tekme je prijavljenih ni manj kakor 570 tekmovalcev in tekmovalk

Jih je startalo 27, na cilj pa prispelo 22. Vrstni red je bil naslednji: 1. Razinger Tone (Jesenice) 1:15:14, 2. Smolej Franc (J) 1:15:58, 3. Knifc Jože (J) 1:16:18, 4. Klančnik Gregor (J) 1:16:55, 5. Žemva Lovro (J) 1:31, 6. Mrak Franc (J) 1:21:51, 7. Korenin Franc (Ljubljana) 1:23:06, 8. Benedičič Mirko (J) 1:25:55, 9. Rožič Janez (J) 1:25:56, 10. Faneš Karel (Maribor) 1:27:41.

V mladinskem teku na 4 km so se tekmovalci razvrstili tako le: 1. Hrovat Ivan (Lecce) 18:40, 2. Razinger Lojze (J) 18:46, 3. Sajbic Franc (J) 19:05, 4. Čebaček N. (J) 19:45, 5. Snof Franc (Lecce) 19:53, 6. Kerstnik Vlado (J) 19:56.

V tekmi patrol trojice na 8 km je zmagala patrola vajeniške šole KID v postavi Klinar—Kofol—Flejš v času 43:20.

KAC: Ilirija 4:2

(0:1, 4:1, 0:0)

Zvečer ob pol 20. sta se na krasno urejenem in lepo razsvetljenem drsališču SK Bratstva v prijateljski tekmi srečali hokejski ekipi KAC iz Celovca in ljubljanske Ilirije. Za prireditev je bilo tukaj ogromno zanimanje in se je na njej zbralo okrog 1600 gledalcev, ki so z vidnim zanimanjem spremljali odlično drsanje in živahno igro obeh moštev.

V prvi tretjini igre so bili ljubljancani nekoliko v premoči, kar so izrazili z enim

Težave v Rumuniji

Temešvar v januarju.

Kratki sen »legionarske« Rumunije je dosanjan. O tem je prepričana vsa domoljubna rumunska javnost in kakor vse kaže, se to prepričanje širi tudi v vrstah Zelezne garde, ki se čedalje razločneje in očitneje cepi v dve skupini. Zmernejši gardisti gredo z vlado ter smatrajo legionarske ministre za svoje zastopnike. Radikalnejši živijo v opoziciji, v ostri opoziciji ne samo proti legionarskim ministrom, marveč tudi proti predsedniku vlade in celo proti vodstvu Zelezne garde. Po strahovitih umorih v vojaškem zaporu v Zilavi, na policiji v Bukarešti in po umoru bivšega predsednika vlade Jorga ter ministra Madgearu se je legionarsko navdušenje med širokimi sloji naroda in tudi med meščanstvom znatno ohladilo. Dobromiselnosti so uvideli, da se na tak način, s krvavim obračunavanjem, z umori narodnih veljakov ter z nasilnimi vsake vrste ne da popraviti težki položaj, v katerem je država zašla po očitni obilni obrobni pokrajini. Bilo je tudi očitno, da je legionarsko početje odprlo na široko vrata zmedam in neredom ter uvedlo splošno pravno negotovost. Antonescu, ki je prišel na oblast ravno s pomočjo Zelezne garde, je moral tudi kmalu uvideti, da vodi razuzdano legionarstvo državo v razsulo, zato je kmalu po žilavskih krvavih dogodkih napravil korenit obrat ter se zvezal s predstavniki vojske, ki so mu obljubili svojo pomoč s pogojem, da ukroti in razoroži Zelezno gardo. Zato je takoj po pogrebu Codreana izdal tri naredbi, ki so bile odločno naprjene proti legionarjem. Razpustil je legionarsko policijo, ki je bila izvršni organ garde, prepovedal nošnje zelenih srajc, razen ob slavnostnih prilikah, in zahteval od vodstva temeljito očiščenje Zelezne garde, v kateri so bili zagospodovali temni elementi, ki so hoteli pomanjkljivost svoje izobrazbe in svojih sposobnosti pokriti s pretiranim kričavim domoljubjem.

Obenem s tem so poveljniki armadnih zborov v soglasju s predsednikom vlade izdali naredbi, da se mora v teku treh dni oddati vse orožje in municija vojaškemu oblastem. Posebno strogo je bila razorožitev izvršena v Bukarešti in v drugih večjih mestih, dočim so podrejene oblasti na kmetih očitno sabotirale naredbi vojaških oblasti. Razorožitev tedaj nikakor ni splošna in se temu v Rumuniji nihče ne čudi, saj je splošno znano, da je bila že odredjena aretacija morilcev Jorga in Madgearu, pa so zločinci še vedno na svobodi zaradi potuše podrejenih varnostnih uradnikov, ki so skoro vsi člani Zelezne garde. Naredbe, naprjene proti legionarjem, so med slednjimi seveda vzbudile silovito nejevoljo, toda napredujoči razkol garde za sedaj onemogoča vsako akcijo proti vladi. Antonescu je šel v tem pravcu še znaten korak naprej. Zveza bojnikov je imela lani 8. decembra svojo vsakoletno slavnostno prireditev, ki se je udeležil tudi Antonescu ter imel pri tej priliki nagovor, v katerem je naglašal, da se bo vlada naslonila na vojaško pomoč in na domoljubne bojnikov. Za njim so nastopili tudi drugi govorniki, ki pa so v svojih izjavah zabredli v legionarsko izrazoslovje, napovedovali bodočo zmago in odkrito govorili o zopetni reviziji meja v korist Rumunije. Posledica teh govorov je bila, da so jih Nemci označili kot odkrito kršenje osovinske discipline, s sovjetske strani pa je prišla zunanji ministruvstvo celo ostra protestna nota. Najzanimivejša na tej slavnosti pa je bilo to, da ni padla niti ena beseda o »legionarski« Rumuniji in da je bila Zelezna garda potisnjena popolnoma v ozadje. Na slavnosti ni bil povabljen niti Horia Sima, vodja Zelezne garde, pa se je udeležil vseeno. Vendar se mu ni posrežilo, da bi bil vzbudil kako pozornost ali izzval kakše manifestacije v prid svojih organizacij. Bil je samo priča, da je Antonescu ubral izrazito protilegionarski pravec.

Vodja države — conducatorul statului — hoče zgraditi trden »narodni blok«, ki bi ga podpirali poleg vojske in bojnikov tudi zmerni »legionarji«. S tem bi si ojačil omajani položaj, postavil na odločilna mesta sebi vdane osebe, podredil varnostno službo vojaški kontroli ter uvedel neke vrste vojaški režim. Omembe vredno pa je dejstvo, da je Antonescu sam goreč pristaš revizionistične misli in poznavalci prilik zatrjujejo, da bo ob pripravi priložnosti odkrito prišel na dan s to svojo politiko. Njegove zadnje navedbe kažejo, da hoče na vsak način uvesti vojaško oblast, kar bi sprlo razvrženih razmer, ki vladajo sedaj širom vse države, domoljubji pozdravili kot edino mogoče izhod iz zagate. Da bi preprečil razkroj vojske, je v sporazumu s višjimi oficirji uvedel smrtno kazen za upor, ščuvanje in protidrjavno rovarjenje v vojski, podredil je žandarmerijo vojnemu ministruvstvu, zboljšal vojakom prejemke ter izdal naredbi, na temelju katere se lahko postavi pod vojaško upravo vsako državno ali zasebno podjetje.

Vojaški poveljniki so s svoje strani poskrbeli za očiščenje vojske. Pozvali so s posebno okrožnico vse častnike in podčastnike, da se izjavijo, da-li so člani Zelezne garde. Kdor je član, bo moral izstopiti iz organizacije ali pa dati ostavko na svojo službo. Šef generalnega štaba Joaniitu je izdal zaupno naredbi o takojšnji mobilizaciji vseh članov Zelezne garde, ki so brezposelni. Na ta način pridejo tisoči gardistov pod vojaški nadzor. Antonescu je tudi osnoval poseben vojaški svet, v katerem imajo njegovi pristaši zanesljivo večino. Udarce za udarce dežuje na Zelezno gardo, ki doslej še nima moči, da bi kakorkoli reagirala proti novemu kurzu. Njeni zastopniki v vladi podpirajo Antonescu in so zato deležni vseh mogočih očitkov s strani skrajnih elementov, kojih je jeza raste iz dneva v dan. Vlada je sicer pokazala s krepko roko, toda javnost je v velikih skrbih ter pričakuje reakcije Zelezne garde. V notranjih prilikah se povsod opaža skrito delovanje skrajnežev in vlada ima polne roke dela, da sproti onemogoča razne sabotaže ter razganja združevanje ogorčenih gardistov. Mnogo je znamenj, ki pričajo, da Antonescu še ni popolnoma gospodar položaja in da v kratkem lahko izbruhne pritajeni bes legionarjev s podvojeno silo.

Z „ladjo smrti“ čez Otranto

V naslednjem objavljamo četrti, poslednji članek upokojenega nadučitelja Vekoslava Lilije iz Novega mesta, s tem zaključuje pisec svoje spomine na umik čez Albanijo pred 25 leti ter na pot iz Valone čez Otranto mimo Sicilije na Sardinijo.

Dne 16. decembra 1915 so nas v Valoni pozvali v četo, po sto in sto mož. Končno smo se le za silo uredili. Karabinjerjev in obmorskih financarjev se je nabralo mnogo in so strogo pazili na nas. Kljub vsemu še vedno ni šlo gladko. Po štirje smo si dnevno delili hleb kruha in mesno konzervo, nekateri so dobili prepečenec. Spoznal sem nekatere Hrvatce in Srbe iz Srema, med njimi se zlasti spominjam nekega Jovanovića. Vsi so bili suhi ko trske, kosmati in oslabi. Pridržil se mi je Slovenec Videgar, trgovec iz Vidgera pod Sv. goro. Postala sva dobra tovariša.

Spominjam se 17. decembra, ko sem videl polno oslabelih, ki so s kruhom ali prepečenecem v ustih umirali na tleh. Med umirajočimi so prišli neki misijonarji, ki so jih mazili s poslednjim oljem. Na sam svet večer so nas hoteli razporediti po narodnosti. Vem, da sem klical: »Slovenec!«, vzklik. A nihče se ni zglasil, le midva z Videgarjem sva ostala. Bilo je pač značilno za tiste čase, da so se nekateri najinji rojaki rajši pridružili Hrvatom. Srbi ali Italijanom in Nemcem. Več prevoznih ladij je priplulo v zasilno lukso v Valoni. Eni izmed njih pomnim ime: »Duca di Genova«. V to ladjo sem se smel na sveti večer vkrcati v družbi ujetih oficirjev. Po 50 so nas naložili v čolne in nas prepeljali do ladje. Na krovu smo si vsi oddahnili, ker pač nismo stili, kaj nas še čaka, kam se peljemo in kaj bo z nami. Kar nas je bilo med »oficirje« priznanih, smo bili v medkrovju in po kajutah. Udobno smo se namestili v snažnih prostorih s čistimi posteljami. Kar bali smo se jih, ker smo bili zamazani, čeprav smo se nekateri okopali v morju. Oblačilo je nam vsem bilo blatno, z vsemi barvami pokrajini, ko-

der smo morali prenočevati. Dež je sledovce zemlji združil v prečudne odtene na naših oblekah.

Opolnoči je prišel italijanski oficir voščil vesel božič. Obenem nas je povabil na čaj s prepečenecem. Lakota še ni bila potlačena. Komaj se je namreč prikazal vojak z vedrom čaja, za njim pa nosač s prepečenecem in sta se oba pripravila, da bi začela deliti svoje dobrrote, je že spet nastala silna gneča. Kar planili so na čarjara, razlili čaj, prepečenec pa razdrobili in med prepričnim razstresali. Oba nosača sta komaj ušla. Zaman je bilo kričanje nas treznejših, in tako je polnočna čajanka propadla. Proti jutru svetega dne mi namigne italijanski vojak in brž sem razumel, kaj mi hoče razodeti. V oficirski oddelek smo skrižali dobili vrečo prepečenca. Vse svoje tovariše sem primerno opozoril na red in mir, nato sem začel čaj deliti prepečenec. Na Stefanovo ob 10. dopoldne smo bili pozvani, da se uvrstimo drug za drugim na krovu. Stopali smo mimo kuhinje in dobili vsak svoj krožnik z makaroni, žemljico, kosček mesa, žlico in vilice. Vse skupaj je bilo treba čimprej pojediti, zakaj izven območja straže so prežali na jedatce najbolj lačni begunci. Vsak dan enkrat smo dobili tako toliko hrane, da smo se držali pokonci. Posledice lakote pa so se na ladji venomer kazale. Najbolj izhiraani so umirali in mrlili je kazalo zlagati na palubi kakor metrska drva. Ponoči so jih vrgli v nelumetni grob, v morje. Ladijskega duhovnika nisem nikjer opazil.

Četrti dan vožnje je izbruhnila kužna bolezen. Vso posteljino smo morali zmetati v morje. Ta ali oni, ki je bil zjutraj še zdrav, je zvečer izdihnil. Vrste beguncev so se redile, da je bilo groza. Vsakdo je vdan v usodo čakal, kaj bo z njim, vsakdo izmed nas je gledal smrti v obraz. Naša ladja je plula v noč, kakor pravcata ladja smrti. In venomer so nam na noč grozile tudi podmornice. Mirno sem vztrajal ob vsem tem in se na ladji seznanil s prof. Sywakom, zdajšnjim prosvetnim ministrom na Slovaškem. Za čudo dobro sem se držal. Niti morske bolezni nisem občutil. Naj je okrog mene kosila smrt, kolikor se ji je ljubilo, mene se ni dotaknila, niti me ni omajala. Hladnokrvno sem

spremljal nove grozote našega ujetništva in se vedril z občudovanjem morskih lepot.

Pot nas je vodila čez Otrantski zaliv v Jonsko morje. Vedeli smo, da plovemo v Katanijo. Ko smo odpravili vodo skozi Mesinski preliv sem opazoval v morju krasno igro delfinov, ki jih je bilo vse polno. Pa tudi morski psi so se pridružili jatam drugih požeruhov, ki so venomer spremljali našo ladjo — saj so dobro vedeli, zakaj: vsak dan smo žrtvovali morju veliko število mrtvecev. Motril sem s palube strahovit boj morskega psa z delfinom. Imenitno, kako se znajo te na pogled neokretne pomorske živali, sukati in boriti.

Iz Etna se je dvigal rahel dim in se izgubljal v višave. Zdaj pa zdaj je bilo opaziti tudi žarenje iz raznih žrel Etna. Ob Mesini smo stali nekaj ur in smo z morja prav dobro videli mesto, ki se dviguje ob pobočju nekaj kilometrov dolgega hriba. Takrat so bili še močno vidni sledovi zadnjih potresov. Najmočnejše se mi je vtisnila v spomin katedrala, oddaljena komaj kilometer od morja. Iz Mesinskega preliva smo slednjič zapluli v Tirensko morje, potem dalje ob obali mimo mesta Palermo. Pluli smo tod ponoči in videli samo luč. Na ladji nas je bilo z vsako nočjo manj.

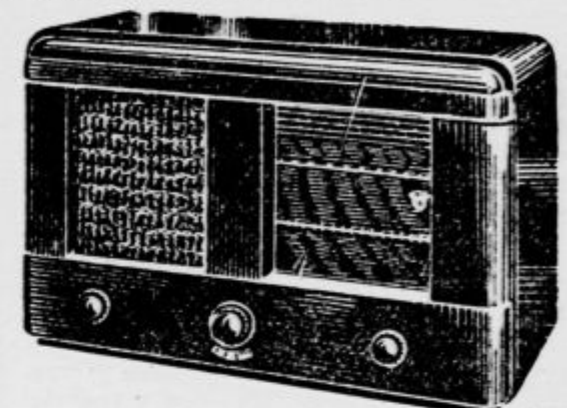
Na Silvestrovo smo slednjič pristali ob Sardiniji. Bilo je dopoldne, ko smo se izkrcali. Poleg naše ladje »Duca di Genova« je srečno prispelo na cilj še kakih deset ladij. Obračun je kratak: če zapišem, da se nas je v Valoni na sveti večer vkrcalo 3000 ujetnikov, se nas je izkrcalo na Silvestrovo 1915 recni in piši 800. Po tem naj presodi vsak citatelj, kje, kako in kam so izginili ujetniki iz Srbije.

Ali kar se nas je rešilo, smo prišli v pravo pomlad. Vse je bilo v najlepšem pomladnem čaru, v obilju cvetja in zelenja.

Dovolite mi še kratko pripombo o lastni osebi. Pred vojno sem tehtal 105 kg, na Asinari sem se po vsem trpljenju spet stehal in sem imel še celih 49 kg. Skoz vse tegobe me je vzdržala lastna volja in humor, ki me ni nikoli zapustil. Danes po 25 letih komaj verjamem, da je bilo vse to res. In vendar sem danes take volje, da bi se enkrat opravił to pot, samo ne v takih okoliščinah kakor pred četrst stoletja. Opazil sem med drugim tole: kadilci smo po večini ostali, nasprotno pa so ljubitelji alkohola izginili na poti skozi Albanijo ali čez morje v Sardinijo.

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa.
Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA,
Miklošičeva c. 7.

RADIOVAL, LJUBLJANA,
Dalmatinova ul. 13.

ANTUN BREMEC, CELJE,
Miklošičeva ul. 2.

L. LUSICKY, MARIBOR,
Koroška c. 11.

Začelo se je z eno ovco...

Dve vrsti molznih živali poznajo ljudje pri nas: krave in koze. In vsakdo ve, da je krava kmetova, koza pa siromakova molz na žival. Ni tako je ta čreda vaških krav, s priveskom dveh, treh koz hodila vsak dan dvakrat na vaški pašnik in vsak dan dvakrat s pašnika domov, od vekomaj enak po široki cesti med dvema vrstama hiš, dvigala prah, hlatala po rožah na oknih in silila skozi lese na polje.

Nekega dne pa je kot zadnja, za čredo krav in koz boječe stopicala — ovca. To je bilo prvič, kar so ljudje v vasi pomnili, da si je nekdo nabavil ovco. In ljudje so napol začudeno, napol prezirljivo izgovarjali vravote, da bi bolje videli:

— Glejte no, ovca — čigava pa je? Najbolj tiha gospodinja v vasi, najbolj delavna kmetica in najskromnejša ženska je bila gotovo Andrička. In ovca je bila njena. Nihče se ni mogel pritožiti zoper Andričko in tako tudi zoper njeno ovco niso mogli kaj reči...

Andrička je bila kupila ovčko otrokoma, da sta se igrala z njo. Imela je morda pri tem še kakšne namene, a o njih ni govorila. In ljudje so se navadili na to ovco, ki je štirikrat na dan capljala za čredo, pastir pa je imel eno prenočnico več pri Andričevih.

Ob letu je ovčka dobila tovarišico in ob drugem letu so bile že tri. In vse tri so nosile debel kožuh goste umazanovse volne. A bile so tihe in ubogljive in nikoli se nobena žival ni tako pridno pasla kakor te tri ovce. Ko pa so bile site, so stopile v senco, se stisnile skupaj in s po-bešenimi glavami prežvekovale. Prav nič niso bile izbircne — vsaka trava jim je bila enako dobra.

— Striže jih! Andrička striže svoje tri ovce! — je šel nekega dne vznemirljiv glas po vasi.

— In pravi, da bo volno nekam poslala...

Andrička pa je tistega dne tehtala prvo vrečo volne. Bila je zadovoljna. Poslala je volno v tovarno in čez nekaj dni nato prejela za njo odgovarjajočo količino spredene volne.

Nekega jesenskega jutra je Andrička peljala zrnje v mesto, da bi ga zamenjala za moko. Ko sta s trgovcem končala račune, jo je nenadoma vprašal:

— Čujte, kje pa ste dobili tole ruto? Pokazal je na ruto, ki jo je imela ogrnjeno okoli ramen in dodal:

— Saj je iz čiste volne, kaj ne?

Povedala mu je, da si jo je sama naredila, iz volne, ki jo je bila dobila od svojih treh ovac...

Kmalu je hodilo na pašo za čredo krav pet, potem osem in več ovac. Andričkini hčerki pa sta se učili plesti prvi pulover. Kmalu so imele vse tri tople volnene puloverje. Pošiljke v tovarno in iz tovarne so postale redne in bile so vedno večje. Nekega dne je Andrička odnesla k šivilji čisto volno blago za dva zimska plašča.

Andrička se je smehljala: — Veste, koliko me vse to stane? Malo skrbni za ovce, ki jih vsak dan pomolzev in da jih ob pravem času ostrizem. Ni potrpežljivejši in skromnejši živali od ovce...

Minilo je nekaj let in ljudje v vasi so spoznali, da je ovca prav koristna domača žival. Andričkina najbližja sosedja je bila prva, ki je prišla prosit za mlado ovčko.

— Če praviš, da je tako, da te res nič ne stane, a imaš tako lepo korist od njih, bi pa še jaz poskusila...

In v kratkem skoraj ni bilo hiše v vasi, ki ne bi imela vsaj ene ovce in upala, da ji bo imela ob letu še več. V dolgih zimskih večerih pa dekleta pridno pletejo puloverje zase in za ostale družinske člane. Ovce pa, te mirne, potrpežljive živali, prežvekujejo v hlevih med kravami...

MARTIN KOJC zopet v Ljubljani, hotel Metropol. Nove stranke samo od 17.—18. ure. Psihološki pouk in navetli.

DOGODKI PRETEKLEGA TEDNA

Ker sta zaradi novoletnega pregleda dogodkov v letu 1940 in praznikov izostala dva redna nedeljska pregleda, bom na dogodke preteklega tedna navezal tudi glavne dogodke zadnjih dni starega in prvih dni novega leta.

Na diplomatskem področju so bile v tem času predmet zanimanja naslednje države: Zedinjene države Severne Amerike, Francija, Rusija in spet države balkanskega polotoka, zlasti Bolgarija.

V Washingtonu se je v tednu po novem letu začelo 77. zasedanje ameriškega kongresa, ki ga je svet pričakoval z zanimanjem predvsem zaradi napovedi Rooseveltovega predloga o posoditvi vojnega materiala ameriške vojske Veliki Britaniji. Prezident Roosevelt je svoje načrte raz-

dobil tudi na kočljivosti, ker je država znova zanimiva za oba vojna tabora. Govorice o nemškem ultimatu z novimi zahtevami so bile demantirane. Tem večje pa je bilo v teh dneh zanimanje za generala Weyganda, ki ima svojo vojsko v Maroku. — Posebno pozornost posvečajo Franciji tudi Zedinjene države, ki so pretekle dni poslale k maršalu Petainu posebnega zastopnika v osebi admiralja Leahyja, Rooseveltovega zaupnika, ba-je s posebno mislijo.

Pričo tega razvoja, ki je mimo položaja na bojiščih govoril Angliji v prid, so se vedno bolj množili glasovi o novih velikih dogodkih, pripravljenih z nasprotno, predvsem nemške strani. Nakazovale so se že tudi razne konkretne možnosti nemškega posega v razvoj dogodkov, bodisi v jugovzhodni smeri s pritiskom na Anglijo v vzhodnem Sredozemlju in Egiptu, bodisi z neposredno pomočjo Italiji na vseh njenih sedanjih bojiščih, bodisi v smeri proti Gibraltarju, bodisi končno z vpadom v Anglijo ali na Irsko. V tej zvezi je treba omeniti vrnitev italijanskega letalskega zbora iz Belgije, prihod nemškega letalskega zbora v Italijo, govorice o nemški vojski v Italiji in Albaniji ter o novih posiljkah nemških čet v Rumunijo, zlasti pa štiridnevno bivanje bolgarskega ministrskega predsednika Filova na Dunaju (od 3. do 7. t. m.) v spremstvu nemškega poslanika v Sofiji. Spet se je sprožil val uganin o bolgarskem zadržanju, čeprav je Filov ob svojem povratku demantiral govorice o uradnem značaju svojega obiska v Nemčiji. Pozornost pa je vzbudilo dejstvo, da so bili 6. t. m. pozvani v Moskva na posvet vsi balkanski poslanci Rusije. Rusija je podajala vojaški rok od dveh na štiri leta, čuječnost pa je pokazala tudi Turčija, ki je prav tako podaljšala vojaški rok, in sicer za eno leto, ter izdala še druge obrambne ukrepe.

Na bojiščih so nastopile pomembne spremembe. Medtem ko so se med Anglijo in Nemčijo v glavnem nadaljevale letalske akcije, ki pa jih je tu in tam oviralo vreme, so Angleži 6. t. m. zavzeli trdnjavo Bardijo v Libiji ter prodrli takoj nato do Tobruka, ki je že obkoljen, z motoriziranimi enotami pa celo do letališča El Gazala, 65 km zapadno Tobruka. V dosednjih operacijah so skupno zajeli blizu 70.000 Italijanov. — Novo delavnost so Angleži pokazali tudi na meji med Kenijo in Abesinijo ter Sudanom in Abesinijo, kjer so po uradnem poročilu prodrli kakih 80 km v notranjost. — Na albanskem bojišču so se boji nadaljevali na vseh odsekih, vendar so bile vse operacije do 10. t. m. v glavnem le lokalnega značaja; napadi in protinapadi z obeh strani niso prinesli bistvenih sprememb. Pomembnejši uspeh so Grki dosegli v petek ko so zasedli Kilsuro.

Na Daljnem vzhodu je 7. t. m. nastalo novo večje bojišče: Siamci so tega dne vdrl v francosko Indokino kjer so se sedaj razvile borbe večjega obsega. Na japonsko-kitaškem bojišču ni bilo ta čas nič novega; maršal Čangkašjek, ki uživa sedaj podporo Rusov, Američanov in Angležev, pa je napovedal v kratkem večjo kitajsko ofenzivo proti Japoncem.

Scrutator.

»Nu, gospod Brdava, vaša bogata teta je umrla — gotovo ste po njej mnogo podedovali!«

»Da, zapustila mi je svoja dva kanarčka.«

»To na je bilo razočaranje, kaj ne? A kako si je mogla izmisliti to hudobijo?«

»Veste, ptici, ki ju nikakor nisem mogel trpeti, sem vedno hvalil na glas, samo da bi stari teti delal veselje!«

Roosevelt in kongres

V petek, 3. januarja se je sestel 77. kongres ameriških Zedinjenih držav v ozračju, ki se temeljito razlikuje od debat v prejšnjih dobah ameriškega kongresa pod predsedstvom Franklina Delana Roosevelta. Ko se je sestel prvi kongres pod njegovo vlado, je grozila Zedinjenim državam nevarnost revolucije. Padec cen agrarnih proizvodov je podvojil zadolženost farmarjev, banke so propadale druga za drugo, armada nezaposlenih je naraščala v milijone in na zadnje je prišla še živčna kriza, ki je hudo pretresala temelje največje ameriške republike. V tej krizi, ki je pritičala razmere tako daleč, da so farmarji zlivali mleko na ulice ter so morali postaviti zavarovalnice pod vojaško zaščito, je zgrabil Roosevelt z močno roko za vajeti države in jel zaposlovati kongres z ukrepi, ki so bili čisto svojevrstni v tedanjem položaju. Država je začela zapirati banke, omejevali spekulacijo, deloma je razvednotila dolar, pomagala je kmetom, število brezposelnih pa je skrčila s podvigi v industrijski panogi. Inflacija ali pobijanje depresije? — To je bilo tedaj vprašanje. Roosevelt je imel pogum, nastopiti proti močnikom v Wallstreetu ter se ni dal premočiti po tistih, ki so zagovarjali inflacijsko politiko. Obdržal je vajeti v svojih rokah in se je izkazal za sijajnega voditelja ameriške demokracije. Narod dobro pomin, v kakšnih razvrženih razmerah je njegovo ljubljenec prvič vzel v roke krnilo države in kako varno, umno in odločno je krmilil državno ladjo mimo vseh nevarnih plitvin, mimo grozečih čeri ter jo iz viharja pripeljal na mirno gladišo.

Tretja predsedniška doba Rooseveltova stoji v znamenju usodnega vprašanja: »Mir ali vojak?« V ozadje so stopili notranji problemi, pri reševanju katerih je predsednik pokazal izredno taktično sposobnost. Vse ameriško življenje danes preveva omenjena usodna dilema, ki nalaga veliki Ameriki ogromno odgovornost pred svetom. Danes še vedno raste navdušenje za Roosevelta med ameriškim narodom. Vzoredno s tem rastejo simpatije za Veliko Britanijo in milijoni ameriškega naroda odobravajo zaključek svojega predsednika, da je treba Angliji pomagati z vsemi sredstvi. Ravnotoka pa je še vedno zelo jaka misel, da mora Amerika vkljub vsem simpatijam do Velike Britanije in kljub vsej materialni pomoči, ki se izkazuje Angliji kot predstavi demokracije, ostati izven vojnega požara.

Ameriški senat bo brez dvoma dovolil vsa sredstva za pomoč Veliki Britaniji, saj ima Roosevelt v njem ogromno večino. Bodočnost bo pokazala, v koliko bo predsednik obvladal položaj in v kakšen pravec bo naravnal mogočne sile ameriškega naroda, ki mu sledi z navdušenjem in iskrenim zaupanjem. Roosevelt se je doslej izkazal za pravega mojstra v obvladovanju narodnih množic in v poslovanju s tako občutljivim instrumentom, kakor je ameriško narodno zastopstvo, ki je v daleko večji meri dostopno vplivom javnega mnjenja nego je to v katerikoli drugi državi.

PETROLEJA NI
pa vendar krasna in prijetna svetloba
»LILIPUTSKI SVETILNIK«
80 SVEČAM
1 liter spirita goti 22 ur!
Svetilnik tehnično popolnoma brez kompliciranih vijakov kot pri podobnih svetilkah. Dokler traja zaloga je cena din 295.— s kompletnim priborom.
Varujte se zablodi! Ni podobnega fabrika na to ceno in to jakostjo svetlobe.
PETRO-LUX K. D., ZAGREB, RADISIČA UL. 9.
Prospekti brezplačno in franco! Tel. 72-60.
Iščite moč agine zastopnike in preprodajalce!

kril že v svoji novoletni poslanici ameriškomu ljudstvu. V svoji poslanici kongresu z dne 6. t. m. pa je jasno in odločno utemeljil svoj predlog o posoditvi vojnega materiala Angliji. Amerika, je dejal, bo najbolj zanesljivo zavarovala svoje interese v sedanji vojni, ako z vsemi sredstvi podpre Anglijo in narode, ki se bore proti napadalcem. Zedinjene države morajo poskrbeti predvsem za lastno oborožitev, obenem pa morajo postati varna demokracija. Zato bodo nudile popolno podporo vsem, ki se že bore ali bi se morali boriti proti napadalcem, in ne bodo nikdar pristale na mir, ki bi bil vsiljen z grožnjami ali za ceno svobode narodov. — V Londonu so bili z Rooseveltovimi izjavami zelo zadovoljni. V Rimu in Berlinu pa so Rooseveltove besede označili za »moralno vojno napoved«. — Kongresu bo sedaj predložen v razpravo osnutek zakona o polnomočni prezidentu Rooseveltu glede odstopitve ameriškega vojnega materiala Angliji, Grčiji in Kitajski.

Ameriška diplomacija je medtem povsod podprla Veliko Britanijo, zlasti v Madridu in v Franciji. Anglija je imenovala novega veleposlanika v Washingtonu namesto umrlega lorda Lothiana, in sicer v osebi zunanjega ministra lorda Halifaxa, katerega mesto v angleški vladi je prevzel dotodanji vojni minister Eden. Roosevelt pa je kot svojega posebnega zastopnika pri angleški vladi določil Hopkinsa.

Ves ta čas je javnost z največjim zanimanjem zasledovala poročila iz Francije, kjer se je pod vodstvom maršala Petaina osnoval poseben triumvirat, ki ga sestavljajo admiral Darlan, vojni minister Huntzinger in zunanji minister Flandin, ki je pred nekaj tedni zamenjal izločenega Lavala. Iz vlade je izstopil bivši zunanji minister Baudouin in verjetno bo vichyjska vlada sploh preimenovala. Te spremembe spravljajo nekateri opazovalci v zvezo s krizo nemško-francoskih odnosov, kar v Berlinu demantirajo. Dasi ni v tem pogledu še nobene jasnosti, se vendar zdi, da se je položaj Francije v zadnjem času na splošno zelo izboljšal, a je istočasno pri-

Draginja v luči indeksov cen

Narodna banka objavlja najnovije številke o gibanju indeksa cen, in sicer za mesec decembar. Iz teh številki je razvidno, da se je nivo cen v decembru znova povečal, in sicer indeks cen v trgovini na debelo za 5,3%, indeks cen v trgovini na drobno za 10 najvišjih mestih naše države za 5,9% in indeks cen življenjskih stroškov za 1,7%.

V poldrugem letu je indeks cen v trgovini na debelo narasel za 87%. V decembru je bilo povečanje indeksa cen v trgovini na debelo občutnejše nego v prejšnjih dveh mesecih, vendar manjše nego v avgustu in septembru. Kakor je znano, se je indeks cen v avgustu pod vplivom znatno naraslih žitnih cen dvignil v teku enega meseca za 13%, v septembru pa za 6,7% nadaljni dvig v oktobru je znašal 2,1%, v novembru 3,4%, v decembru pa zopet 5,3%.

Ponovno je v decembru zabeleženo občutno povečanje indeksa cen rastlinskih proizvodov, in sicer za 7,8 na 195,6 točke nasproti 90,7 točke pred enim letom in 75,7 točke v avgustu 1939 pred izbruhom vojne. Od avgusta 1939 do konca lanskega leta se je torej indeks rastlinskih proizvodov povečal za 159%.

Splošni indeks cen je od novembra do decembra narasel od 136,6 na 143,9 točke (1926 = 100). Od srede lanskega leta je bilo gibanje indeksa cen v trgovini na debelo naslednje:

V primeri z decembrom 1939, ko je znašal indeks 100,8, je bil nivo cen v trgovini na debelo ob koncu lanskega leta za 58,3% višji, v primeri z avgustom 1939, ko je znašal indeks 76,8, pa znaša celotni dvig cen preko 87%.

Indeks cen glavnih izvoznih proizvodov se je od novembra do decembra dvignil od 135,8 na 142,0, indeks cen glavnih uvoznih predmetov pa je narasel od 127,6 na 136,8. V primeri z avgustom 1939 so se cene izvoznega blaga skoro podvojile (indeks je narasel od 73,3 na 142,0) v manjši meri pa se je dvignil indeks cen glavnih uvoznih predmetov, namreč od 77,1 na 136,8. Vsekakor je povečanje cen izvoznih proizvodov občutnejše (93%), kakor povečanje cen glavnih uvoznih predmetov (78%).

Indeks cen v trgovini na drobno se je dvignil od avgusta 1939. za 65%.

Splošni indeks cen v trgovini na drobno, izračunan na podlagi povprečnih cen 50 potrošnih predmetov v letu 1939 (enako 100) se od novembra do decembra dvignil od 138,8 na 147,0, med tem ko je znašal v decembru 1939 100,8, v avgustu istega leta pa 89,3. V teku enega leta se je indeks cen v trgovini na drobno v 10 glavnih mestih Jugoslavije dvignil za 45,6%, v primeri z avgustom 1939 pa za skoro 65%.

Od izbruhov vojne so življenjski stroški narasli za 39,2%.

Za presojo draginje, kakor se kaže v gospodarskem računu delavske odnosno nameštenske rodbine, pa je najvažnejši indeks cen življenjskih stroškov, ki ga je študijski oddelk Narodne banke začel objavljati ob koncu lanskega leta. Ta indeks je, kakor znano, račun na podlagi merjenja (tehtanja), tako da so spremembe cen upoštevane v enakem razmerju, kakor vplivajo povprečno na gospodarski račun

delavske odnosno nameštenske rodbine. V tem računu pa je važna postavka tudi stanovanje. Ker povisjanje najemnin ni dovoljeno je ta postavka ostala nespremenjena, zato se celotni življenjski stroški niso v enakih meri dvignili, kakor so narasle ostale cene.

Indeks življenjskih stroškov, ki je račun na osnovi povprečnih življenjskih stroškov v letu 1937. (enako 100), je znašal v avgustu 1939, torej pred izbruhom vojne 107,7 do konca tega leta se je dvignilo na 114,8, v novembru je dosegel 147,5, v decembru pa 150,0. V primeri z decembrom prejšnjega leta so torej življenjski stroški narasli za 30,6%, v primeri z avgustom 1939. pa za 39,2%.

Od novembra do decembra je narasel indeks stroškov za prehrano od 164,1 na 167,8 točke, indeks stroškov za obleko in obutev od 163,5 na 167,1, indeks stroškov za kurjavo in razsvetljavo pa od 153,6 na 153,7, medtem ko so stroški za stanovanje ostali nespremenjeni in znaša ta indeks 105.

Gibanje indeksa cen v trgovini na debelo in na drobno ter indeksa življenjskih stroškov je bilo od izbruhov vojne naslednje:

	Indeks cen v trgovini na debelo (1926=100)	Indeks cen v trgovini na drobno (1926=100)	Indeks življenjskih stroškov (1937=100)
1939:			
avgust	76,8	89,3	107,7
september	76,6	90,0	—
oktober	80,1	91,8	—
november	86,8	98,7	—
december	90,9	100,8	114,8
1940:			
januar	93,3	104,2	—
februar	94,9	106,0	—
marec	98,5	108,2	121,9
april	102,4	110,9	—
maj	102,8	113,1	—
junij	105,8	115,0	133,5
julij	108,3	115,1	—
avgust	121,2	120,4	—
september	129,4	127,2	135,0
oktober	132,1	132,4	140,4
november	136,6	138,8	147,5
december	143,9	147,0	150,0

povečanje od dec. 1939 + 58,3% + 45,6% + 30,6%
povečanje od avg. 1939 + 87,1% + 64,7% + 39,2%

Gornja primerjava nam kaže, da se je najbolj občutno povečal indeks cen v trgovini na debelo. Nekoliko manjši je dvig indeksa cen v trgovini na drobno. Pri obeh navedenih indeksih je treba upoštevati, da nista izračunana na podlagi merjenja temveč na osnovi geometrične sredine. Vpliv povečanja cen posameznih predmetov se seveda v takem indeksu ne pokaže v onem obsegu, kakor to ustreza razmeram potrošnje. Vrh tega je indeks cen v trgovini na drobno sestavljen na podlagi podatkov, ki jih pošiljajo Narodni banki posamezne uprave mest in pogosto ti podatki niso dovolj zanesljivi.

Prav ti razlogi so dali študijskemu oddelku Narodni banki povod, da je prišel na strogo znanstveni podlagi računati indeks cen življenjskih stroškov. Istočasno pripravila ta študijski oddelk reformo računanja indeksa cen v trgovini na debelo. Čeprav je indeks cen življenjskih stroškov izračunan za delavsko rodbino v Beogradu, vendar nam nudi, če hočemo presoditi obseg draginje in vsakdanjem življenju, še najbolj zanesljivo sliko.

Zakaj je bil uveden prisilni odkup koruze

Ob koncu novembra je izšla uredba o prometu s korozi, ki predvideva tudi možnost prisilnega odkupa koruze. Glede na stanje, ki je nastopilo na trgu s korozi, se je moral trgovinski minister že dober mesec po objavi uredbi poslužiti pravice prisilnega odkupa. Dne 31. decembra je bil namreč »Službenih novinah« objavjen pravilnik o prisilnem odkupu koruze in kmalu zatem je enak pravilnik izdal tudi ban banovine Hrvatske.

Kakor smo že včeraj poročali, je bil lanski pridelek koruze precej manjši, nego se je prvotno pričakovalo. Uradna cenitev pravi, da je znašal pridelek le 43,8 milijona metriških stotov. To je sicer za 3,35 milijona metriških stotov ali za 8,3% več nego v prejšnjem letu, ko je bila letina koruze, kakor znano, zelo slaba. Lanski pridelek pa precej zaostaja za prvotnimi pričakovanji, saj so se prvotne privatne cenitve glasile na 50 milijonov metriških stotov in še več. Uradne ugotovitve so pokazale, da so poplave, zlasti v dunavski banovini, povzročile večjo škodo, kakor se je prej domnevalo. Pozneje posejana koroza v mnogih primerih tudi ni dozorela. Primanjkljaj, ki je nastal v naši domači oskrbi z žitom zaradi slabe pšenične letine, moramo letos kriti z večjo uporabo koruze za prehrano prebivalstva. Zato moramo tudi s korozi štetiti. Pri tem se vsiljuje vprašanje, kako bomo sprito slabe letine, kakor se je prvotno pričakovalo, zadostili našim obveznostim iz trgovinskih pogodb, zlasti z Nemčijo.

Pravilnik o prisilnem odkupu določa, da vrše odkup obča upravna oblastva na zahtevo Prizida. Če se proizvajalec ne odzovejo pozivu, tedaj morajo nositi tudi stroške za prisilni odkup. Presežek pri proizvajalcih se zaračuna od količin, ki presegajo 5 metriških stotov na hektar zasejane površine. Pri proizvajalcih, kjer znaša ta presežek 100 do 500 metriških stotov, se vzame 50%, pri onih, ki imajo večji presežek, pa 66%. Pri predelovalcih koruze je predmet prisilnega odkupa ona koroza, ki presega količine, odobrene za predelavo, pri ostalih osebah pa je predmet prisilnega odkupa vsa zaloga. Prizid lahko odkupljeno korozo prevzame v 8 mesecih. Od dneva poziva za prijavo ne sme imetnik pod pretjeto strogih kazni prodati presežka.

Uredba o prometu s korozi, ki je bila izdana ob koncu novembra, ni prinesla onih rezultatov, ki so jih pričakovali avtorji te uredb. Način, kakor so bile določene cene koruzi glede na vsebino vlage, je mnogo pripomogel do tega, da so se proizvajalci vzdržali od prodaje, kajti po uredbi znaša cena časa primerno suhe koruze (z 20% vlage) 200 din za metriški stot, cena umetno sušeni koruzi pa znaša 250 din. Spomladi, ko bo koroza vsebovala le 13% vlage, bi po uredbi tudi proizvajalci prodali svojo korozo po 250 din. Četudi upoštevamo, da izgubi koroza, če se po-

suši tudi na teži, vendar je cena suhi koruzi mnogo ugodnejša, kar je moralo imeti za posledico, da so se proizvajalci odločili, počakati s prodajo. Podobne razlike so obstajale tudi druga leta, ker se pozimi v ceno vkalkulirajo tudi stroški za umetno sušenje. Zato se je običajno promet s korozi razvil šele spomladi.

Ker pa obstoji interes naše prehrane, da se čim prej odkupijo vsi viški, bi morala uredba predvideti pri prodaji časa primerno suhe koruze z večjo vsebino vlage ugodnejšo ceno. Kakor pri pšenici, smo napravili tudi pri koruzi isto napako, da smo priznali proizvajalcem nekako premijo za poznejšo prodajo, namesto da bi obratno dali premijo onemu, ki takoj odstopi svoj presežek. Posledica tega nesorazmerja v cenah za korozi glede na vsebino vlage je bila ta, da je kmalu po objavi uredbi skoraj prenehala ponudba koruze na trgu, ker so se proizvajalci odločili počakati s prodajo, da bodo lahko za bolj suho korozi dobili boljše ceno. Ta rezerviranost prodajalcev pa je na drugi strani pripomogla, da se je pričela razvijati ilegalna trgovina po višji ceni, nego je določena z uredbi.

Vprašanje oskrbe s kruhom spada danes med najvažnejša gospodarska vprašanja naše države. Ker je sprito slabša pridelka pšenice postala koroza neobhodno potrebna za prehrano prebivalstva in uredba o prometu s korozi ni pokazala pričakovanih rezultatov, je nastala nujna potreba, da se izvrši prisilni odkup, saj je od tega v veliki meri odvisna oskrba prebivalstva s kruhom do nove letine. Na drugi strani pa je že skrajni čas, da se s poostrojitvijo kontrole in kazenskih določb onemogoči vsaka nelegalna trgovina s korozi in da se končno predpiše kazni tisti za one, ki kupujejo korozi, in ne samo za one, ki zahtevajo višjo ceno, o čemer smo na tem mestu pred dnevi obširneje razpravljali.

Plačevanje kmečkih dolgov

Privilegirana agrarna banka objavlja podatke o plačilu anuitet od strani kmečkih dolžnikov za odstopljene dolgove. Iz tega poročila je razvidno, da so kmečki dolžniki v preteklem letu vplačali na račun anuitet le 62,9 milijona din, medtem ko so znašala vplačila v prejšnjem letu 73,3 milijona din, v letu 1938 130,4 milijona din in v letu 1937 143,4 milijona din. V štirih letih so znašala torej vplačila 410,1 milijona din. Poročilo ne navaja, koliko odpade od teh vplačil na centralo in posamezne podružnice.

Privilegirana agrarna banka pa je do 31. decembra izplačala denarnim zavodom na račun prve, druge in tretje anuitete 325,2 milijona din od tega 159,1 milijona din denarnim zavodom na področju centralne, 67,2 milijona din denarnim zavodom na področju ljubljanske podružnice, 62,3 milijona din zavodom na področju zagrebške podružnice in 36,4 milijona din zavodom na področju sarajevske podružnice. Od celotne vsote 325,2 milijona din,

ki so jo doslej prejeli denarni zavodi, je odpadlo na prvo anuiteto 128 milijonov, na drugo anuiteto 73,3 milijona din in na tretjo anuiteto 123,7 milijona din.

Vrhu tega je Privilegirana agrarna banka izročila denarnim zavodom za 458,6 milijona din nominalna 3% državni obveznice za likvidacijo kmečkih dolgov, upnikom vodnih zadrug pa za 76 milijonov nominalna teh obveznic.

Načrt uredbe v gospodarskem svetu

Že v novembru smo poročali o načrtu, da se v interesu emotne in smotne gospodarske politike v naši državi ustanovi gospodarski svet za vsa država, ki naj bi bil izhodišče za bodoče sodelovanje vlade in predstavnikov gospodarstva v vseh vprašanjih gospodarskega in finančnega značaja.

Sedaj poročajo iz Beograda, da prihaja vprašanje gospodarskega sveta v končno fazo. Ustanovitev gospodarskega sveta je zamišljena s posebno uredbo, ki bi veljala za vsa država. Načrt te uredbi, ki je bil izdelan že pred tedni, je sicer še predmet proučevanja pristojnih činitelev v Beogradu in Zagrebu, ki pa je že dovedlo do zblizanja stališč, tako da se lahko v bližnji bodočnosti pričakuje uresničenje načrta. Gospodarski svet bi po načrtu uredbi tvorili predstavniki gospodarskih ministrstev, predstavniki banke oblasti v Zagrebu in predstavniki gospodarskih organizacij. Notranja organizacija in poslovanje gospodarskega sveta sta zamišljena tako, da bo upoštevan princip decentralizacije uprave.

Nemčiji dolgujemo v klingeru eno milijardo din

Najnoviji izkaz Narodne banke o gibanju klirinških računov od 8. t. m. zaznamuje ponovno povečanje salda našega klirinškega dolga v Nemčiji od 57,56 na 61,26 milijona mark. S tem je saldo prekoračil doslej najvišje zabeleženo stanje ob koncu novembra (58,51). Tudi saldo našega klirinškega dolga nasproti Češko-moravskemu protektoratu se je povečal od 53,1 na 60,8 milijona Kč. Če računamo po starih tečajih (14,80 din za marko odnosno 1,50 din za Kč) tedaj vidimo, da znaša naš celotni klirinški dolg nasproti Nemčiji in protektoratu 997,9 milijona din, ali nekaj manj nego 1 milijardo din.

Od ostalih pasivnih kliringov zaznamuje klirinški račun z Italijo zmanjšanje našega dolga od 16,2 na 15,1 milijona din. Nazadovol je tudi saldo našega klirinškega dolga nasproti Madžarski, in sicer od 75,1 na 74,2 milijona din. V ostalem dolgujemo Slovaški 31,8 milijona Ks (prejšnji teden 31,7), Rumuniji 3,96 milijona din (3,96), Turčiji 11,5 milijona din (11,5), Belgiji 4,2 milijona din (3,4) in Danski 2,8 milijona din.

Med aktivnimi kliringi zaznamuje klirinški račun z Bolgarijo povečanje salda naših terjatev za 0,2 na 1,5 milijona din. Saldo naših terjatev na obeh klirinških računih s Francijo in njenimi kolonijami se je zmanjšal za 1,0 na 8,0 milijona din, medtem ko so se naše terjatve na Nizozemskem povečale za 0,44 na 3,25 milijona goldinarjev.

Gospodarske vesti

— Monopol za izvoz krompirja. Že pred tedni smo poročali, da se pripravlja uredba o kontroli izvoza krompirja, čebule in česna, ki predvideva izvozni monopol za Prizid, Pogod, Prevod in direkcljo za zunanjo trgovino. Poznejše informacije so se glasile, da je ta načrt zavrnjen, sedaj pa poroča beograjsko »Vreme« ponovno o takem načrtu uredbi, ki znova predvideva, da smejo krompir, čebulo in česen izvažati le pooblaščen ustanove, in sicer Prizid, Pogod, Prevod in direkclja za zunanjo trgovino.

— Neenaka oskrba s sladkorjem. V zadnjem času se čujejo pritožbe zaradi neenake oskrbe s sladkorjem. Sladkor se težko dobi tako pri detaljistič kar tudi pri veletrgovcih. Na drugi strani pa se opaža, da so se v veletrgovini s sladkorjem pojavile nove tvrdke in zadržane ustanove, ki se prej niso bavile s prodajo sladkorja na debelo. Mnogi veletrgovci s sladkorjem, ki oddajajo blago detaljistom, so dobili znatno manjše količine kakor v lanskem letu. Če je potrebno, da se zaradi redne oskrbe do nove letine vršijo dobave v bolj skrajnih količinah, potem naj se vzamejo za osnovo lanske količine in naj se te količine v enakem odstotku zmanjšajo. Tudi lani so se izvajale take omejitve, pa je vse v redu funkcioniralo. Letos pa menda dobe nekatere tvrdke in zadržane organizacije večje količine na škodo drugih. S tem pa niso prizadeli samo dotični groisti, ki dobe premalu, temveč enako tudi detaljisti, ki kupujejo pri teh groistih, in vsi potrošniki, ki kupujejo pri prizadeti trgovcih detaljistih, kar povzroča enako nerazpoloženje v trgovskih krogih kakor tudi v krogih potrošnikov.

— Opozorilo prodajalcem avtomobilskih gum. Prodajalce in kupce gum za motor na vozila opozarja banska uprava na pravilnik o izvrševanju uredb o prometu s gumami za motorna vozila z dne 28. decembra 1940, ki je bil objavljen v »Službenih novinah« z 31. decembra 1940 in bo izšel v slovenskem prevodu tudi v Službenem listu kr. banske uprave. Ker se mora kr. banska uprava pri dovoljevanju prodaje, odnosno nakupa gum točno držati določil omenjenega pravilnika, je potrebno, da tudi interesi za nabavo, oziroma za prodajo gum predložijo prošnjo za dovolilo na predpisanem obrazcu, ki ga bo založil ekonomat kr. banske uprave in dostavlil običnim upravnim oblastvom prve stopnje (sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom), kjer ga dobi interesi za ceno 1 din. Interesi se posebej opozarjajo, da je treba obrazec točno in v vsem izpolniti in prošnji priložiti v čl. 2. pravilnika zahtevana izkazila v izvirniku ali sodno odnosno notarsko overjenem prepisu. Prošnja je takse prosta.

— Davčne karte za služničad. Po zakonu o neposrednih davkih vvela davčna karta za hišno služničad za eno osebo služničad ne glede na ime osebe, ča zaposlitve in na višino dohodkov, za eno leto. Davčno karto je treba kupiti za vsako osebo najkasneje do konca januarja vsakega leta, oziroma 15 dni po sprejemu služničad v službo. V zvezi s tem je davčni oddelk finančnega ministristva naročil davčnim upravam, naj takoj pozovejo s splešnim

javnim pozivom vse delodajalce, ki imajo služničad, naj a nabavijo davčne karte za leto 1941 najkasneje do konca januarja t. l. oziroma v 15 dneh potem, ko prične delodajalec zaposlovati služničad. Davčna karta se lahko kupi samo pri davčni upravi. Velja 50 din, 2 din pa je treba plačati za stroške. Razen tega je treba za to karto plačati še druge davke in določila, od katerih služničad ni oproščena. Davčna karta se glasi na ime delodajalca. Po 31. januarju 1941 in med letom se bo izvajalo najstrožje nadzorstvo in se bo proti delodajalcem, ki ne bi kupili davčne karte, uvedlo davčno kazensko postopanje. Delodajalci, ki ne bi kupili karte, bodo morali razen rednega davka plačati kot kazni še petkratni znesek vrednosti karte.

— Nove navedbe o kontroli izvoza. Svet za zunanjo trgovino je imel te dni sejo, na kateri je odobril načrt navedbe o kontroli izvoza živinske krme. Razpravljal je tudi o načrtu navedbe o kontroli izvoza lignita in rjevača premoga.

— Nova dobava 660 vagonov italijanskega riža. Iz Beograda poročajo, da so uspešno zaključena pogajanja glede dobave druge partije italijanskega riža. V okviru te druge partije nam bo Italija takoj dobavila 660 vagonov riža. Tudi glede cene je prišlo do sporazuma. Cena za novih 660 vagonov riža bo nekoliko višja, nego je znašala cena za prvotno dobavljeno količino 580 vagonov. Verjetno pa je, da to povisjanje ne bo vplivalo na prodajno ceno, ker se bo razlika lahko krila iz rezerv, ki so se pojavile pri podaji prve partije 580 vagonov.

— Ustanovitev katastrske uprave v Gornjem gradu. Pomočnik finanč. ministra

BELEŽKE

Bogoljub Jevtić kot rezervni oficir

V zadnji številki »Vojnega lista« je objavljen ukaz s katerim je napredoval bivši predsednik vlade Bogoljub Jevtić iz čina rezervnega majorja v čin rezervnega podpolkovnika. S tem ukazom je dobil g. Jevtić najvišji čin, ki ga more dobiti rezervni oficir.

Nameščenci banovine Hrvatske

Po podatkih »Letopisa banovine Hrvatske« je zaposlenih v službi banovine Hrvatske 31.348 nameščenec. Od tega ima 5556 oseb fakultetsko izobrazbo, 10.318 srednjo šolo z maturato, 1967 nepopolno srednjo šolo. Z nižjo šolsko izobrazbo je zaposlenih 1805 zvanikov, 1716 slug, 2474 dnevničarjev zvanikov, 2598 dnevničarjev slug, 3199 honorarnih nameščenec ter 1592 policijskih stražnikov in agentov.

Največ nameščenecv je podrejenih prosvetnemu oddelku banske oblasti in sicer 11.168. Takoj za prosveto prihaja oddelk za pravosodje, ki ima 3874 nameščenec. Oddelk za narodno zdravje ima 3308, oddelk za notranje zadeve 3201, oddelk za tehnična dela pa 2588 nameščenec. Po številu uradništva je dokaj močan tudi finančni oddelk, ki ima 442 nameščenec na banovini in 2019 na terenu. Kmetijski oddelk ima 938, oddelk za trgovino in industrijo ravno 800, veterinarski oddelk 238, oddelk za socialno politiko pa 289 nameščenec. Najmanj nameščenecv ima rudarski oddelk, samo 111, od tega pa jih je kar 54 pri banski oblasti.

Predsedniški urad ima 43 nameščenec, kabinet bana pa 52. V statističnem uradu sedi 53 nameščenec. Upravno sodišče ima 38 nameščenec, računsko sodišče pa 50.

Komisar pri Matici Hrvatski

Iz Zagreba nam poročajo, da je banska oblast postavila pri Matici Hrvatski vladnega komisarja. Včeraj dopoldne je prisel v prostore Matice banski svetnik prof. Ante Martinović, ki je imenovan za komisarja. Izročil je navzočnim uslužbenecm odlok banske oblasti. Ker predsednik Matice Hrvatske prof. dr. Filip Lukas, ki je edini pooblaščen izročiti arhive in premoženje društva, ni bil navzoč, je policijski uradnik, ki je prišel v spremstvu odposlanca banske oblasti, vse prostore Matice Hrvatske zapečatil.

Središče pšenične pokrajine brez pšenice

Kakor poročajo listi, je novosaški župan dr. Petrović izjavil novinarjem, da se nahaja novosaška občina v težavnem položaju glede preskrbe z moko. Mestna aprovizacija si je jedva mogla zagotoviti dobavo 110 vagonov pšenice, kar bo zadostilo največ za dva mesca. Novosaščani morajo zaradi tega računati s tem, da bodo morali tudi oni, čeprav žive sredi najbolj žitrodne pokrajine, uživati koruzni kruh.

Arnautović pomiloščen

Z ukazom o amnestiji, ki je bil podpisan 25. decembra 1940, je bil amnestiran med drugimi tudi bivši narodni poslanec Damjan Arnautović, ki je 6. marca 1936 streljal v narodni skupščini in bil obsojen na 15 let robj. Obsojeni Arnautović je presedel 3 leta in 7 mesecev robj in je bil lansko leto pogojno izpuščen na svobodo. Z imenovanjem amnestijskim ukazom mu je sedaj odpuščen vsa kazni in se mu vračajo častne pravice.

S tem je popolnoma likvidiran proces zaradi streljanja v narodni skupščini, ker so bili ostali obsojenci Dragiša Stojadinović, Vasilije Trbić in Dragiša Milovanović že prej izpuščeni iz zaporov.

Trenja med Vatikanom in Madridom

Španski dopisniki nemških listov poročajo o težavah, ki so se pojavile med Vatikanom in špansko vlado. Vatikan stoji namreč na stališču, da je republikanska vlada polnopravno odgovodala španski konfikat in da je treba sedaj skleniti novega španskega vlada pa bi rada dosegla zopetno uveljavljenje odpovedanega konfikatora, ker daje španski državi v primeri z drugimi državami izredne privilegije. Po starem konfikatoru je imela španska vlada zlasti na imenovanju škofov odločilen vpliv, ki bi ga Vatikan ne dal rad v enaki meri tudi sedanjemu režimu generala Franca, kakor ga je izločil že tudi v vseh drugih državah.

Ne samo kot zdravilna voda temveč tudi za mešanje z vinom in sadnimi sokovi je Rogaska Tempel mineralna voda odlična. Tudi tako pomešana pospešuje ugodno delovanje prebavnih organov.

Je izdal odločbo, da se za gornjegrajski srez v dravski banovini odnosno za področje davčne uprave v Gornjem gradu ustanovi nova katastrska uprava s sedežem v Gornjem gradu.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 8.02 milijona din nasproti 7.39, 17.25, 18.00 in 20.20 milijona din v prejšnjih štirih tednih.

Blagovna tržišča

ZIVINA

+ Maiborski švinjski sejem (11. januarja). Prignanih je bilo komaj 42 švinj, prodanih 20. Cene so bile naslednje: 7 do 9 tednov stari prasci 180 do 230 din, 3 do 4 mesece stari 240 do 410, 5 do 7 mesecev stari 420 do 665, 8 do 10 mesecev stari 700 do 980, 1 leto stari 1000 do 1700 din za kg žive teže in po 16 do 19 din za din za kg žive teže in po 16 do 19 din za kg mrtve teže.

Francova vlada utemeljuje svoje zahteve z zgodovinskimi pravicami in nujnimi državnimi interesi. V teku državljanske vojne — navaja med drugim — se je postavila vrsta visokih cerkvenih funkcionarjev na stran republikanske vlade v Madridu in jo podpirala z vso močjo. Škof Mugica iz Vittorie je javno podpiral in zagovarjal baskovski separatizem, taragonski nadškof Vidal Baraguera je odkril pristaja katalonskega separatizma, seviliški nadškof Segura jepar pridiguje po cerkvah proti falangi, ki tvori jedro vladnega tabora itd. Zato želi dobiti režim odločilen vpliv pri postavljanju novih škofov.

Nemška nogometna zveza v Jugoslaviji

V Vrbsu v Vojvodini so se sestali delegati 12 nemških nogometnih klubov iz Bačke pod vodstvom voditelja nemškega sporta v Jugoslaviji Lenhardta. Na sestanku so sklenili ustanoviti zvezo nemških nogometnih klubov v Vojvodini. Pozneje bodo ustanovili slične zveze tudi v drugih predelih države, kjer imajo Nemci večje število nogometnih klubov. Sklenjeno je bilo tudi, da bo lahko v bodoče član nemških sportnih in nogometnih društev samo tisti Nemec, ki je tudi član Kulturnega. Sedež prve nemške nogometne zveze v naši državi bo Vrba.

Tuka proti opoziciji

Slovaški ministriški predsednik dr. Tuka je v organu Hlinkove garde »Gardista« objavil članek, v katerem se obrača proti nekaterim opozicijskim krogom na Slovenskem. Dr. Tuka piše med drugim, da se z geslom o slovaškem narodnem socializmu, kakor ga je sam razložil, začena druga faza slovaške revolucije. Kakor prva, ki je Slovake popeljala sko

PRED NAPADOM NA ANGLIJO?

Angleški vojaški krogi, ki jim je poverjena obramba britanskega otoka, so zadnje točne zopet prepričani, da se pripravljajo nemški napad na Anglijo in da je odločilni boj pred duri. Zgovorno znamenje za priprave te vrste so poleg britanskih bombnikov nad nemška oporišča ob Atlantiku, ob Rokavskem prelivu in ob Severnem morju. Britanski obrambni službi ali pa ima brzčas zanesljiva poročila o zbiranju nemških čet v lukah ter hoče že v kralji zadušiti nemški poskus. Svetovna javnost je bila že čisto pričla, kako se po radiu preko morja zabada oba nasprotnika. Britanci zasmehljivo vprašujejo, kdaj bo vendar napad na nemškega napada, z nemške strani pa ima hladno-krvno odgovorilo, da napad pride, da je neizbežen, da pa je stvar nemškega poveljstva določiti dan napada. Morda je v tem zasmehovanju doberšen del vojne zvijače, ki hoče nasprotnika pripraviti do gotovo pa je da se napad poastila obojestranske propagande, ki skuša opogumiti lastni narod s tem. To tako lahkonogovori o velikem dogodku bodočnosti. Po dogodkih v Albaniji in v Libiji, kjer se je bojna sreča vsaj začasno obrnila drugam, je sedaj prvič položaj tak, da je pobuda prešla na angleške čete in ta roloži ima za nujno posledico, da se eni veseliti strmeta ter časta svojim vojaškim podjetjem skupen smoter. Nemški napad na Anglijo bi znatno ojačal sedanje stanje na italijanskih bojiščih, ki je kočljivo pred vsem zaradi tega, ker angleško brodolovje obvladuje morja in ne dopušča Italiji, da bi dovajala učinkovite in močne pomoči svojim ogroženim četam. Če se tedaj napad osredotoči na Britansko otočje, bo s tem nedvomno tudi zaposlena angleško vojni brodolovje, ki bo moralo hiteti na pomoč domovini. Italiji bi s tem zelo

odleglo, ker bi britanski pomorski pritisk v Jadranu in v Sredozemlju moral znatno popustiti. Angleški vojaški krogi smatrajo dejansko nemško pomoč s pošiljanjem čet v Italijo za sedaj za popolnoma izključeno. Ker pa se reševanje preko morja, dokler je britanska mornarica izključna gospodarica pomorskih poti, ki drže v Albanijo, v Libijo in na Dodekanes, ni mogoče.

Od različnih strani se zato napoveduje skorajšnji nemški napad na Anglijo in vsakdo izbira dokaze za to tezo. Pred vsem se poudarja, da ima angleška obramba zanesljive vesti o bližnjem napadu da vlada v italijanski javnosti prepričanje o nemški akciji, da je nekaj sličnega nakazal vodja Nemčije v svojem dnevnem povelju nemški oboroženi sili in da je tudi Goebbels božični govor namigaval na napad. Ako so ta tolmačenja pravilna, bo imski odmor na Rokavskem prelivu ki ga ves svet smatra za glavno bojišče kmalu pri kraju. Silna negotovost na vlada g'ede načina ki se ga bo napadale poslužili pri svojem navalu in ta okoliščina povzroča nemir ne samo pri obeh neposredno udeleženi vojskah marveč še marsikje drugje. Povsod se globo občuti, da bo ta dogodek prevažna odločitev za nadaljni potek vojne.

Samo to sebi je umevno, da so Nemci svoje namere zavili v tajnost in da nima nihče pravilne predstave o načinu bližnjega napada. Zato svetovni javnosti ne ostane nič drugega kakor da nestrastno čaka začetka, med tem pa seveda ni mogoče preprečiti razlajbljanja o vsakovrstnih možnostih. Vojaški krogi so si na tistem, da si Nemčija ne more bistveno "boljati" svojega izhodnega položaja. Problem prevoza preko morja ostane v veljavi na napad napad od katerekoli strani. Zato pa nemško letalstvo z železno doslednostjo biče po angleškem zaledju ter po živ-

cih angleškega naroda in uničuje tovarne britanske oboroževalne industrije. To je vsekakor uspešna priprava za napad, ki bo imela vsaj posredno velik pomen, ako že ne pomeni nevarnost uvoda v napad. Zadržanje Zedinjenih držav vevla šim prei podvzeti odločilni naskok kajti po govorih predsednika Roosevelta je vsakomur jasno, da je vsako odlašanje napadalcu v škodo, napadenemu pa je od velike koristi vsak pridobljeni dan. Drugi moment je čisto psihološkega značaja. Nemško poveljstvo mora svoje čete zaposeliti, kajti v prirodi vsake vojske je, da se začne sama krhati in notranje razpadati, ako ždi v taboriščih, kjer to utrjuje dnevna služba s svojo obupno enoličnostjo.

Poleg teh momentov, ki vevalejo čimprejšnji napad in odločitev je treba omeniti, da sedanje zimsko vreme nad Rokavskim prelivom in nad Anglijo ni ugodno in primerno za podjetje velikega obsega. Vreme bi bilo tehten razlog za to, da bi nemško poveljstvo le še odložilo dan napada dasi množica drugih razlogov govori proti vsakemu odlašaniu. Toda vremenske prilike se ne bodo izpremenile še tedne in tedne zato je malo verjetno, da bi nemška vojska odkladala napad vse do ugodnejših meteoroloških razmer, marveč da bo udarila brž ko bodo gotove vse priprave za učinkovit sunek. Nemčija sama uvideva, da je naložilo čimprejše bojišče ravno ob Rokavskem prelivu in tega bojišča ni mogoče obiti, osobito ker druge ni priložnosti priti v stik z nasprotnikom ter mu s svojo številčno premočjo zadati smrtonosne udarec.

Negotovost in z njo zvezano razburjenje se bo nedvomno še stopnjevalo saj je to onemogočilo vsa sredstva, s katerimi se da vsaj omajati nasprotnikova sila. Pokazalo se je v preteklosti, da nemško poveljstvo mojstrsko uporablja tudi to orožje.

Prosim za 1/2 metra visok radio!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti! Pri nakupu žarnice zahtevajte izrecno le kvalitetno TUNGSRAM-KRYPTON žarnico:

sta da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJŠA LUC, MANJŠI STROŠKI!

Nad 2000 novih občanov

Osrednji slovenski poročniški zavod stalno napreduje po številu porodov. V naslednjih letih se jasno zrcali, kako je v zadnjih 40 letih zrastel njegov pomen za matere porodnice. Od l. 1901 do l. 1910 je rodilo v ljubljanski poročnišnici 3061 mater. Naslednje desetletje od l. 1911 do l. 1920, je bilo v zavodu že 2000 poročnišč več, v tem razdobju jih je rodilo 5209. Od l. 1920 je število porodov še hitreje rastle. V desetletju 1921 do 1930 jih je bilo že 11.055, torej za okroglo 6000 več. V zadnjem desetletju od l. 1931 do l. 1940 je ljubljanska poročnišnica poskrbela za 18.988 porodov, torej za 7000 porodov več ko v prejšnjem

letu in primanjkuje ji sredstev, da bi sama in v zvezi z drugimi tej nalogi namenjenimi zavodi nadzorovala usodo poverjenih ji mater in otrok. Tu se odpira še ogromno polje dela, ki se bo dalo izvršiti le, če se razpoložljive sile ne bodo cepile v posameznih drobnih akcijah. Le osrednji zavod za materinstvo bo lahko zbral vse moči in jih koristno izrabil.

Izmed poročnišč je lanske leto v zavodu umrla ena sama. Kakor je ta izredno nizka umrljivost razveseljuje, vendar ne sme zapeljati k napačnim sklepom o številu žrtvev materinstva. Najprej moramo upoštevati, da je nekaj otročnic umrlo po odhodu iz bolnice za boleznimi, ki so sicer obstajale že prej, ki so se pa zaradi poroda poslabšale. Nadalje je treba vzeti v račun one otročnice, ki so doma rodile, pa so pomneje prišle v bolnišnico in so tam na ginekološkem oddelku umrle za posledicami poroda. Taki sta bili dve. Še temnejša postane slika, če se ozremo še po onih žrtvah, ki jih je zahteval splov. Lansko leto je bilo v bolnišnici 585 žensk zaradi splava. Od teh jih je umrlo 10. Če vse te žrtve seštejemo, postane jasno, da kljub lepemu rezultatu zavodnega poročniškega dela, materinstvo vendar zahteva veliko, preveliko žrtve. Večino teh žrtvev bi bilo mogoče rešiti, ako ženske same ne bi drvele v pogubo, gnane od socialnih razmer in od izpranih modernih nazorov. Pri tem je poročništvo samo brez moči. Le prava materinska vzgoja in zadostna gospodarska pomoč lahko že v kalu zatre samomorilno tendenco hotenega splava.

Razmeroma visoko je bilo lani število težkih porodov in zato visoko tudi število operacij, ki so bile potrebne, da se rešita ali mati ali dete ali pa oba skupaj. Skupno število poročniških operacij je znašalo 360. Dvojčkov je bilo 33 parov, trojčki so se rodili enkrat. Kolikor je znano, ti trije trojčki še živijo in se lepo razvijajo. Na ginekološkem oddelku državne bolnice za ženske bolezni prevladuje — splov. Od 1994 sprejetih bolnic jih je bilo 585, ki so prišle zaradi splava, to je skoro ena tretjina vseh sprejetih. Če bi izračunali še odstotek onih žensk, ki prihajajo v bolnišnico s poznimi posledicami splava, z vnetji, bulami itd., bi lahko ugotovili, da skoro dve tretjini vseh v bolnišnici opazovanih ženskih bolezni izvirata iz splava. Zaradi splava je umrlo deset žensk, to je 1,6% vseh zaradi splava zdravljenih žensk.

V primeri s to rakovo rano je število pravih rakov ali karcinomov znatno manjše. Kljub temu, da se bolnišnice še ni posrečilo pridobiti vsa za zdravljenje raka potrebna sredstva, se število za rakom obolenih žensk stalno veda. Lansko leto jih je bilo 85. Kakor vsa pretekla leta tako je tudi lani večina teh bolnic prišla prepoznano za radikalno zdravljenje z operacijo. Izmed rakov materničnega vratu jih je bilo 50% v takem stanju, da operacija ni bila več mogoča. V teh primerih bolnišnica sama ne more nič več ukreniti, čeravno bi se dalo s primernimi sredstvi tudi od teh žensk rešiti propada vsaj vsaka deseta.

Operacij, večjih in manjših, je bilo 1342. Največjih, pri katerih je treba prerezati trebuh, je bilo 180.

Karkoli nam prinese dobrega ali slabega leto 1941, naloge ženske bolnišnice ostanejo iste kakor v preteklosti. Skrbeti bo treba, da matere varno rodijo in da novorojenčki niti pri rojstvu niti v prvem tednu po rojstvu ne podležejo škodljivim vplivom poroda in nevarnostim prvih življenjskih dni. Vsako leto pa se z večjo silo nakazujejo še širše naloge. Poročnišnica opravlja le polovico svojih dolžnosti, če se briga za mater in otroka samo v omejeni dobi poroda in otroške postelje. Treba bo poskrbeti, da poročnišnica kot osrednji materinski zavod vzame v svojo zaščito nosečo mater in skuša vplivati z nasvetom na postanek nosečnosti. To nalogo bo ženska bolnišnica mogla zadovoljivo rešiti, če se ji omogoči intenzivnejše izobraževanje zdravniških in babiških naraščaj, ustvariti poveljavno za bodoče matere, podajati mladim ženskim rodovom prepotrebno materinsko izobrazbo in se kot osrednji činitelj organizacijsko povezati z vsemi akcijami, ki skrbijo za dojenčka. Najkonkretnější nalogi v tem okviru sta ustanovitev lastnega, z vsemi modernimi sredstvi opremljenega oddelka za novorojenčke in organizacija široko zasnovane posvetovalnice in šole za matere.

Zavodova kronika je v preteklem letu zabeležila visok obisk: Nj. Vls. kneginja Olga je poleti obiskala zavod.

Meteor je razsvetlil noč

V kraju Monsecelpri Padovi so opazovali v eni zadnjih noči velik meteor, ki je s svojo svetlobo razsvetlil noč. Še sekunde pozneje je bilo videti njegovo žarečo progo na nebu. Po tem meteoru so opazovali še celo vrsto manjših svetlinov.

Denarno gospodarstvo vojujočih držav

Deslej je veljalo pravilo, da se država brez denarja ne more vojevati in da je najvažnejši živec vsake vojne denar, denar in zopet denar. Ni še tako davno, kar nekateri nikakor niso mogli verjeti, da bi se Nemčija sploh lahko spustila v kako vojno, češ da nima sredstev, ki jih zahteva v neslutni višini tako podjetje. Ravno Nemčija pa je dokazala, da se vojna lahko vodi brez denarja in da se brez denarja tudi lahko dosežejo velike zmage. Nemcem se je odlično posrečil dokaz, da se da vojevati brez zlata in brez deviz. Napravili so čudež, da so vkljub večnim finančnim težavam ter neprestanemu pomanjkanju denarja ustvarili najbolje opremljeno in oboroženo vojsko sveta, da so si preskrbeli velikanske zaloge raznih surovin in da so od otvorili skoro neomejene kredite državam na jugovzhodu Evrope.

Istočasno pa je svet priča silnim naporom Angije, kako bi spravila skupaj dovolj sredstev, da plača svoje nakupe vojnega materiala v Zedinjenih državah. Ciovek bi si skoraj mislil, da so načini financiranja vojne, ki jih uporabljajo diktatorske države, mnogo boljši od načina, ki se ga oklepajo demokracije. Država si lahko preskrbi sredstva za vojno na dva načina: v notranjosti in v inozemstvu. V notranjosti se država po vojnih posojilih, po zvišanju davkov ali po inflaciji; čisto se poslužuje vseh treh načinov. V svetovni vojni je Anglija razpisovala posojilo za posojilom, da so zakladni boni na posled dosegli višino 6 milijard in pol funtov. Na isti način je postopala v sedanji vojni in prvo leto je njena notranja zadolžitev dosegla 3.1 milijarde funtov. Od letošnjega septembra dalje raste nje zadolžitev po 8 in pol milijona funtov dnevno. Toda današnja vojna je daleko dražja nego je bila vojna v letih 1914 do 1918. Orožje in oprema sodobnega vojska stane nekoliko sto funtov, oprema letalca celo do 1000 funtov. Razen tega neprestano rastejo stroški za uničeni material, za potopljene ladje in za porušena mesta. Zaradi tega si Anglija prizadeva, da ne bi preveč napela loka notranjih posojil. V ostalem danes taka posojila niso učinkovita, saj potrebuje država pred vsem surovin, letal in topov iz dominionov in iz Zedinjenih držav in za te nakupe mora imeti na razpolago ogromne množine deviz.

Praden pa bi se izčrpala zlata zaloga in zaloga deviz, preden bi bila Anglija prisiljena prodati vse tuje vrednostne papirje, se je zatekla k učinkovitemu sredstvu za nabavo deviz: k povišanju izvoza. Po izbruhu sovražnosti je Anglija v resnici znatno povišala svoj izvoz v države latinske Amerike in v dominione, tako da je izpadel evropske trgovine povsem nadomestila z dobikom iz prekomorskih pokrajin. V prvih desetih mescih lanskega leta je znašala vrednost angleškega izvoza 367 milijonov funtov, t. j. za 6 milijonov več nego v istem času l. 1939. V isti dobi pa je množina uvoza porasla od 717 milijonov na 954 milijonov funtov in nemška propaganda ima do neke mere prav, ko naglašja, da je London od l. 1930 dalje samo še v posameznih izjemnih slučajih lahko izkazal aktivno bilanco.

Odgovorni voditelji angleških vojnih financ bi se morali v kratkim bati najhujšega, ako bi dominioni in Zedinjene države ne bile otvorile Angliji velikih kreditov. V tem pa je bistvo stvari, ki ga nemški listi tako radi prezrejo. Plačilna bilanca Južne Afrike, Kanade in Avstralije je visoko aktivna, tako da celotna bilanca imperija nikakor ni tako obupna, kakor bi se zdelo na prvi pogled, čeprav s tem postajajo dominioni veliki upniki Londona. Takisto se vedno rado pozablja, da sta Kanada in Afrika pridobili v prvih sedmih mescih lanskega leta 11 milijonov unč finega zlata, kar znese skoro polovico svetovne količine pridobljenega zlata. Vse to zlato lahko služi za poravnavo računov, izhajajočih iz nakupov v Ameriki. Ta važni vir je britanskemu imperiju zagotovljen za vso vojno dobo.

Vprašanje financiranja vojne se v Nemčiji postavlja popolnoma drugače. Njena plačilna bilanca ne more izkazovati niti najmanjšega primanjkljaja, ker živi drža-

va sedaj v popolni avtarkiji in ker bi težko našla tujih kapitalistov, ki bi bili pripravljeni ji otvoriti kredit, če bi ga želela. Za Nemčijo je financiranje vojne izključno notranja zadeva. To je bilo sklenjeno l. 1937., ko je bilo uvedeno vojno gospodarstvo — Kriegswirtschaft —, ki se je posledje še izdatno izpopolnilo. Izraža se pred vsem v znatnem naraščanju davkov, ki dosegajo do 30% delavske mezde. Le tako so preteklo leto dosegli dohodki iz davkov in carin 20 milijard mark, dasi znaša obtok bankovcev le 13 milijard. V enem letu se tedaj ves denar v obtoku vrne skoro po dvakrat v državno blagajno! Toda davki sami ne zadostujejo za kritje državnih izdatkov, zato je morala država seči po mobilizaciji prihrankov in prihranki 80 milijonskega naroda so sredstva, ki jih ima država na razpolago. Na ta način je notranji obtok popolnoma zaprt in nikakršne nevarnosti ni do onega dne, ko bi hoteli vlagatelji dvigniti v večjem obsegu svoje prihranke.

Vendar pa tudi to še od daleč ne zadostuje. Da ne bi bila odvisna od uvoza, je Nemčija prisiljena izdelovati doma vse, kar koli potrebuje. Pri tem ne pridejo več v poštev produkcijski stroški, marveč je važno edino to, da država ima na razpo-

lago potrebne surovine in potrebne izdelke. Vprašanje pa je, koliko časa je zagotovljena ta prisilna denarna stabilizacija. Nedvomno vse tako dolgo, dokler bo nemški narod delal brez prestanka in v popolni disciplini. Toda nemški gospodarstveniki sami pravijo, da financiranje vojne iziziva izvestno inflacijo, ki je ne morejo preprečiti niti najstrožji ukrepi. Uradne številke podajajo naslednjo sliko inflacije: V začetku vojne je znašal javni dolg Nemčije 37.4 milijarde mark; čez leto dni je ta dolg narasel na 66.5 milijarde, vsak mesec se je tedaj povišal za 2.4 milijarde. Obtok bankovcev je znašal l. 1934. le 3.9 milijarde in je rastle postopoma do 5 milijard l. 1936., 8.2 milijarde l. 1938., 11.79 milijarde l. 1939. in 13.06 milijard ob koncu l. 1940.

Iz obeh načinov financiranja vojne se ne da izvajati pravilnost tega ali onega načina. Oba sta pač v skladu s posebnimi gospodarskimi razmerami v Angliji, odnosno v Nemčiji. Kateri je boljši, se ne da reči, gotovo pa je, da sta oba usodna, ker prinašata hitro osiromašenje države ter bosta neizogibno dovedla do gospodarskega poloma, ki bo pri zmasovalcu le delen, pri premagancu pa popoln v vseh pogledih.

Mleko, sir, skuta

Vsi vemo, da nam je bilo mleko prva hrana in pijača, da se brez njega ne zredi nobeno človeško bitje in da zanj vsa visoko razvita sodobna znanost ne more odkriti polnovrednega nadomestka. Dalje vemo, da se iz mleka pridobivata maslo in sir. S tem pa je tudi skoro popolnoma izčrpano znanje nestrokovnjaka. Kaj je prav za prav mleko? Strokovnjak na to vprašanje odgovarja prav suhoparno, da je mleko izloček mlečnih žlez in da nastaja pri delovanju vimenskih epiteli, t. j. vimenskih celic. Več nam tudi strokovnjak ne more povedati in tako ostaja nezapodajljiva skrivnost, kako nastaja v vimenu zlasti pri molži tako važno, redilno in kemično tako izredno popolno živilo, ki mu ga sličnega ni v prirodi.

Kako mnogovrstna je kemična sestava mleka, nam je pojasnila šele mlekarstva znanost, ki je razmeroma še zelo mlada. Mleko vsebuje vse snovi, ki so potrebne človeku za prehrano, za ohranitev zdravja, za njegovo rast in za njegovo telesno silo. V mleku je beljakovina, so ogjikovi hidrati, maščobe, rudinske snovi, soli ter vitamini, kojih pomen za prehrano poznamo še le malo časa. Vse te snovi pa so v taki obliki, ki je za predelavo v telesu kar najbolj pripravna. Mlečne beljakovine, ki jo vsebuje mleko v obliki kazeina, laktalbumina in laktoglobulina, ima v primeri z beljakovino žita ali sočiva bistveno višjo biološko vrednost. Samo beljakovina iz mesa je glede 100 odstotne prebavljivosti približno enakovredna. Ogjikovi hidrati so v mleku zastopani po mlečnem sladkorju, ki ga, razen v mleku, sicer ni nikjer v prirodi. Ta sladkor ni zmožen neposrednega alkoholnega vretja, pospešuje razvoj bakterij mlečne kisline, ki onemogočajo gnitje, ter pospešuje izmenjavo apnenca. Soli v mleku so prav mnogovrstne: oksidi kalija, kalcija, natrija, magnezija in železa, dalje anhidridi žvepla in fosforne kisline in tudi klorove spojine. Vse te spojine se nahajajo v koloidalni raztopini vode, ki je v mleku 87 do 88%. Ta raztopina tvori tako zvano mlečno plazmo. Po njej plavajo mikroskopsko majhne kapljice ali kroglice, ki vsebujejo mlečno maščobo. Kako fina je ta emulzija, posnamemo z dejstva, da je v enem kilogramu mleka do 1630 milijard teh maščobnih kroglic. Razdeljene pa so zelo na redko in to je vzrok lahki prebavljivosti mlečne maščobe.

Sestava mleka je pri raznih bitjih, ki ga dajejo, zelo različna. Živali, ki hitro rastejo, potrebujejo v mleku veliko kalorij. Kravje mleko ima zlasti mnogo be-

ljakovine in soli, toda malo mlečnega sladkorja. Človeško mleko pa ima manj beljakovin in rudinskih snovi, zato pa mnogo več mlečnega sladkorja. V splošnem je sestava kravjega mleka naslednja: 87 do 88% vode, 4 do 5% ogjikovih hidratov, 3.5 do 4% maščobe, 3 do 3.5% beljakovine, in 0.7 do 0.8% soli. Ta čudovita in zelo občutljiva prirodna kemična tovarna nam lahko dobavlja prvovrstno živilo, ako je obrat zdrav. Samo zdrave živali dajejo zdravo mleko. Ko se mleko umiri, se iz mlečne plazme same po sebi ločijo maščobne kroglice in se dvigajo na površje, s čimer nastaja smetana. Obenem se silno naglo razvijajo bakterije mlečne kisline, ki izpremenijo mlečni sladkor deloma v mlečno kislino. Kislina veže apno kazeina, da nastane trda gnota, ki ji pravimo tvarog Smetana je fina emulzija, vsebujoča do 30% maščobe, tvarog pa je kemično že izpremenjeno mleko. V prejšnjih časih so mleko postavljali v hladne prostore, da se je tvorila smetana sama, ki so jo potem posnemali. Tudi so devali mleko v peč, da se je napravila smetana na toplem mleku. Tudi to so potem posnemali. Tako pridobljena smetana je prišla v pinjo ter bila predelana v surovo maslo. Danes imajo za ta postopek stroje, ki izvrše temeljitelje izrabo mlečne maščobe, da preostalo mleko skoro popolnoma izgubi svoje redline snovi, pred vsem seveda maščobo.

Mleko samo je znano človeku že od pradavnine. Slovani smo se z njim seznanili najbrž potom Germanov, ker naša beseda mleko je germanskega izvora. Pač pa imamo za mlečne izdelke vseskozi svoje besede, dočim so Germani jemali izraze za mlečne izdelke od Romanov in Slovanov. Nemški »Käse« je iz latinskega »caseus«, »Quark« iz slovanskega »tvarog«, skuta ali žmitke, »Butter« pa iz grškega »butyron«. Surovo maslo je znano že nekako iz 14. veka. Čeprav izvira nemška beseda iz starogrške, vendar niti Rimljani niti Grki niso poznali surovega masla. Njih edina zabela je bilo oljivo olje. Rusi pravijo surovemu maslu čuhonsko ali kravje maslo. Čuhonci so v stari rusčini Finci, po tem takem so Rusi spoznali surovo maslo šele od Fincev. Naše ljudstvo imenuje maslo le kuhano maslo, dočim si je za surovo maslo vzelo in prikrilo nemško izposojenko. Mlekarstvo in sirarstvo je bilo najbolj razvito pri Romanih. Od njih so se te koristne gospodarske panoge naučili Slovani. Germani so se pričeli temu od svojih sosedov, zato za posamezne vrste mlečnih izdelkov sploh nimajo svojih izvirnih besedi.

Domače vesti

* **Važno za rezervne oficirje:** 15. t. m. ob 18.30 bo v veliki dvorani »Zvezdec, Kongresni trg, zbor rezervnih oficirjev glavnih rodov vojske (pehote, topništva, konjenice in inženjerjev), na katerem bo podal komandant dravske divizijske oblasti važna obvestila. Podobor Udrženja rezervnih oficirjev Ljubljane.

* **Veterinarski oddelek ministrstva vojske in mornarice** razpisuje natečaj za sprejem gojencev v vojaško veterinarsko in vojaško podkovsko šolo v Beogradu. Potrebna pojmašila in počatke bodo vsaki na najbližjem vojnem okrožju.

* **Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 4** z dne 11. januarja objavlja uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah; uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini; uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o davku na poslovni promet; uredbu o spremembah in dopolnitvah zakona o odmeri in pobiranju davka na luksuz; uredbu o spremembah in dopolnitvah uredb o ugodnostih na železnih in ladijah v državni eksploataciji; natančnejše določbe za izvrševanje uredb o preskrbovalnih ustanovah; odločbo o zvišanju nadava (afije) na zlato pri pobiranju carinskih davščin in popravke v odredbi o peki in prodaji kruha in peciva

Za plesne toalete

krasni vzorci in barve:

Taft svila
changeant
moiré
Svileni organdi
tul
čipke
Velour transparent
Manufaktura
F. Ks. S O U V A N
Mestni trg 24

* **Glavni odbor Jugoslovanske unije za zaščito otrok** je dal natisniti pravilnik o zaščiti pred napadi iz zraka, postopek za zaščito in evakuacijo otrok. Omenjeni pravilnik je žepne oblike in stane s poštno din 6.50. Glavni odbor je izdal tudi priročnik s predavanji za prirejanje poučnih tečajev. Osega 10 tiskanih pol in je pisan v srbohrvatskem jeziku. Cena znaša din 15. Narodila se nakazilom denarja na naslov: Jugoslovanska unija za zaščito otrok, Ljubljana, Aleksandrova 4.

* **Opozorilo CM, Pridružencem!** Podružnice, ki imajo zbranih še kaj prispevkov za lansko leto, naj jih nakažejo glavni blagajni, ker se knjige družbe zaključijo za solarno leto. Prispevki, poslani po 15. januarju, se ne bodo mogli več zaračunati za leto 1940.

* **Novi grbovi.** V visoki starosti 77 let je umrla ga. Klementina Kraševčeva, roj. Kufol. Pogreb bo danes ob 10. iz kapele sv. Marije na Zalah k Sv. Križu. — Umrl je čevljarški mojster g. Milan Korošec. Pogreb bo danes ob 16. iz kapele sv. Krištofa na Zalah k Sv. Križu. — V 55. letu starosti je preminil g. Jože Plicko, mestni uslužbenec v poklju. Pogreb bo jutri ob 14. iz kapele sv. Petra na Zalah k Sv. Križu. — V Slovenjem Gradcu je po kratki bolezni umrl g. Anton Eržen, pregleznik finančne kontrole v poklju. Pogreb bo danes ob 14. na pokopališču v Slovenjem Gradcu. — V Kamniku je preminila ga. Lidija Ivanovna Mihejeva. Pogreb bo danes ob 15. na tamonijskem pokopališču. — V št. Lambertu pri Zagorju je umrl ugoden gospodar in nacionalni borce g. Ivan Vrtačnik, posestnik, trgovec in gostilničar. Pogreb bo danes ob 9. na domačem pokopališču. — Po kratki bolezni je v 73. letu starosti umrla nadučiteljska vdova ga. Jerica Cirmanova, roj. Peterne. Pogreb bo jutri ob 16. iz hiše žalosti v št. Vidu na domačem farno pokopališču. — Pokojnim blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

FRANZ JOSEF GRENCICA

* **Smrt vrliga narodnjaka.** V Vnanjih gorah je včeraj umrl po kratki bolezni g. Valentin Erbežnik, posestnik in gostilničar. Smrt ga je pokosila mnogo prebrano, saj je bil v najlepši moški dobi, star šele 40 let. Od mladosti je bil vedno v naprednih vrstah, odbojnik Sokola in gasilskega društva, dalje časa tudi odbornik občinske uprave na Brezovici. »Jutro« ga je šlo med svoje najzvestejše dolgoletne naročnike. Njegova trgovina in gostilna je slovela daleč naokrog. Valentin Erbežnik je bil res moč na mestu. Kdor se je v stiski zatekel k njemu, mu je rad pomagal, pa naj je bil kateregakoli prepričanja. Takih moč naj bi imela Jugoslavija vse polno, potem nam ne bi bilo treba nikoli biti v stiski za usodo. Zapustil je vdovo, sinčka in dve hčerki. Vsi prijatelji sočustvujemo z njegovo družino, draga Valentina pa bomo ohranili v najlepšem spominu.

* **Preganjani mlinar** je rešil sevnisko okoliško pomanjkanje kruha. Iz Sevnice nam pišejo: Že nekaj tednov pred prazniki ni bilo daleč naokoli nobene krušne mčke. Iz te bede je z velikodušno potezo rešil občine Sevnica, Blanco, Planina, Zabuškove, Boštanj in Studence lastnik valičnega mlina g. Zupanc Kar iz Sevnice, ki je naklonil občanom po lastni natavni ceni večje količine moke in s tem omogočil, da so dobili najzvestejši sloji in tudi šolske kuhinje okrog 1000 kg moke celo brezplačno. Vse te občine z zahvalo priznava g. Zupancu socialni čut, ki ga je pokazal v resni stiski prebivalstva in s tem najbolj viteško zavrniti svoje neprijateljce.

teje, ki so mu pred meseci iz gole zavisti in brez povoda privoščili prisilno delo v Babnem polju ter ga oblatili po časopisju, za kar vse je dobil pred sodiščem polno zadoščenje. V teh časih se g. Zupancu priporočamo za večkratna taka naklonila. Saj je znan kot dobrodušen mecen, ki v stiski radevolje pomaga bližnjemu in je poleg vsega edini lastnik valičnega mlina v brežiškem okraju.

* **Prihod madžarskih parlamentarcev v Jugoslavijo.** Ko je bila ob navzočnosti madžarskega zunanje ministra grofa Csaikyja v Beogradu podpisana pogodba o večnem prijateljstvu z Madžarsko, je bilo dogovorjeno, da bo večja skupina madžarskih parlamentarcev v kratkem obiskala Jugoslavijo. Zjad poročajo iz Budimpešte, da bodo člani madžarskega parlamenta prispele 4. februarja v Beograd. Nato bodo obiskali tudi Zagreb, kjer se bodo zadržali en dan na obisku pri podpredsedniku vlade dr. Vladku Mačku in banu dr. Šubašiću. Vsega skupaj bodo madžarski parlamentarci bivali tri dni v Jugoslaviji.

Parfumerija Venus POSLUJE SEDAJ v palači Bata

* **Na poti v Vichy** je izgnil. Gjorgije Gerasimov, šef bilietarnice Aeroputa v Beogradu, je odpotoval lani 7. decembra v Francijo. Namenjen je bil k sorodnikom, ki živijo v Vichyju. Tja na doslej ni prišel in je soloh izginila za njim vsaka sled. To je tem bolj čudno, ker govori g. Gerasimov šest letov in je doslej že mnogo potoval in pozna skoraj vsa Evropa 8 decembra popoldne je zapustil z vlakom Jesenice ter je potoval preko Nemčije in Švice z našim potnim listom, z nemškimi in francoskimi vizumom. Njegova gosna Radmila, ki stanuje v Beogradu, neprestano poizveduje za njim.

* **Elektrifikacija samoborske železnice.** Lokalna proga od Zagreba do Samobora slovi po svoji starinski idiličnosti. Razvoju Zagreba v valestnost je marsikdo v oviro. Ker pa veže Zagreb z lepimi izletišči in kopališči, bodo »samoborska« elektrifikacija. Proga elektrifika cestne železnice na dvotirna in bo Zagreb gotovo v veliko korist, še bolj pa krajem, ki jih bo vezala z Zagrebom. Progo bodo najbrž počeljšali do Velike Gorice.

II. REPREZENTANČNI TABOR

18. I. 1941

* **Štaterski krompir na zagrebškem trgu.** Tržni osek mestnega poglavarstva v Zagrebu je določil nove najvišje cene štaterskega in slavonskega krompirja. Štaterski se sme prodajati največ po 2.50 din kg, slavonski pa po 2 din. Obenem je mestna občina pozvala vse prodajalce, naj skušajo prodajati krompir pod maksimalnimi cenami, zlasti pri večjih dobavah. Obenem je tržno nadzorništvo pozvalo Zagrebčane, naj sodelujejo v borbi proti navijačnem cen in naj vsakogar, ki bi predrago prodajal krompir ali kako drugo živilo, prijavijo tržnemu nadzorništvo.

Koča na Sveti Gori

kliče na pomoč! Zagorjani jo mislijo odnesti v soboto, dne 18. januarja ob 7. uri zvečer na planinski ples v Sokolski dom. Planinci, smučarji, pridite!

* **Mladina pleše vedno bolj, a plesna prireditev je vedno manj,** pravi zagrebški »Jutarnji list« in izvaja: Treba je bilo videti, kako se je plesalo v Zagrebu na Silvestrovo. Nikoli še ni bilo tako razposajenega razpoloženja. Vsi so se ugodno počutili, pozabljajo pri pesmi, vinu in plesu skrb, ki so jih drugi dan že spet zajela. Medtem ko mladina uživa v plesu, se mučijo plesni učitelji, kaj bi izumili novega, ker je zaradi vojnih zapletov v večini evropskih držav onemogočeno normalno sodelovanje vseh plesnih učiteljev. Tako so se vedno popularni plesi, nagli in počasni foksotrot, dostojanstveni in vedno elegantni tango, počasni valček ter končno izven konkurence nesmrtni današnji valček. Dobro se je udomačil tudi swing, ki ga največ plešejo najmlajši rodovi plesalcev, kakor se ga nauče v plesnih tečajih. Dobro so tudi uspela prizadevanja hrvatskih plesnih učiteljev, da uvedejo hrvatske narodne plesne v plesno dvorano. Nekatera kola so postala popularna pri otvarjanju plesnih prireditev. Zaradi vojne stanja v Zagrebu ni več toliko plesnih prireditev raznih društev kakor lani. Režijski stroški so preveliki in meščani ne zapravljajo, ker je vse tako drago. Toda mladina pleše mnogo več kakor prej in to na raznih čajankah in družabnih prireditvah ter po plesnih lokalih, kjer ni treba zapraviti dosti denarja.

* **Starinske predmete, pohištvo, porcelan, steklo, kipe, lustre, nakit itd.** stalno kupuje trg. Dorotheum, eng. Rovšek, Ljubljana, Miklošičeva 12, vis-à-vis hotela »Uniona«.

* **Potujoči čim manjše se glasi nasvet,** ki ga čitamo v »Novosti«. Že po prvi redukciji vlakov pred nedavnim časom se je pokazalo, da preostali vlaki niso v stanju prevažati velikega števila potnikov, ki je kljub vojni in težkemu gospodarskemu stanju stalno naraščalo. Val preostali vlaki so bili prenapolnjeni in ljudje so se po malem že privadili na zamude. Toda treba je povedati, da v današnjih časih nimamo zadosti vlakov, nimamo zadosti vagonov in tudi ne zadosti pogonskega materiala.

Današnje razmere so takšne, da je treba potrpeti, dokler ne mine vojna, nakar bomo lahko spet uvažali material za naše železnice. Doma še nismo v stanju vse sami napraviti in osveščiti naš vojni park. Marsikaj je dandanes postavljeno na glavo, zato naj se občinstvo ne čudi, če je v teh časih nam samim v korist, ako se prevaža čim manj ljudi. Zaradi tega so bili ukinjeni nekateri popusti za skupinska potovanja in bodo ukinjene še nekatere ugodnosti. Zaradi tega se je tudi povzela voznina z novim letom kar za 20%. Zato čakajmo konec vojne in se dotlej čim manj vozimo!

* **V črnogorski vasi je v treh dneh izumrla cela družina.** Iz Nikšića poročajo: V vasi Mehkem dolu je živel s svojimi otroki vdova Kristina Perovićeva. Mož ji je umrl že pred leti in je otroke sama vzgojila. Pred letošnjim pravoslavim božičem na je mati nenadno umrla. Ko so jo pokopali, je že ležal na smrt bolan njen sin Sava. In ko so njega pokopali, je umrla še njegova sestra. Ali je bila kriva hri-pa ali žalost, ali kaka skrivnostna bolezen, o tem ljudje zamažn ubigato.

* **Hudo prizadeti dijaši.** Iz Ljutomera smo prejeli: Med dvema ukinjenima vlakoma na progi Ormož—Murska Sobota je »dijaški«, ki odhaja iz Ormoža ob 5.14 in pride v Mursko Soboto ob 7.30. S tem vlakom se je vozilo v gimnazijo preko 50 dijakov, razen teh tudi okoli 20 štivli, ki hodijo na delo v Mursko Soboto. »Dijaški« vlak so nadalje uporabljali tudi mnogi ljudje, ki so hodili na okolišno sodišče v Mursko Soboto. Kaj bo zdaj s 50 dijaši, ki so uporabljali ta vlak? Večina izmed teh so otroci uradnikov in siromašnih kmetov, ki niso zmogli, da bi za svoje sinove plačali v lasti danes vsakega »aiem-nino V Murski Soboti zahtevajo za stanovanje in oskrbo preko 600 din mesečno. A kie nai tudi dobi več ko 50 dijakov stanovanje danes, ko se vsakdo brani vzeti koža k sebi. Ako ne bo vlaka, bodo

pač mnogi morali opustiti nadaljnje šolanje sredi šolskega leta. Gotovo so vredni vsega upoštevanja razlogi, zaradi katerih so bili vlaki ukinjeni. Vendar prosimo dijaše, ki izjemno pustite nam »dijaški« vlak!

* **Zdravniška služba OUZD v Celju.** 1. januarja so bili priključeni področju ambulatorija OUZD v Celju naslednji krajevski Loče in Slatina iz občine Smartno v Rožni dolini, Trnovlje spodnji del t. i. južno od Novatana po cesti do šole v Ljubčini, Lahovna iz občine Škofja vas; vasi Sv. Križ iz občine Petrovče, Gorica prvi del iz občine Velika Pirašica in Gorica drugi del iz občine Smartno v Rožni dolini; vasi Cret, Bukovčak in Pristava iz občine Teharje; vasi Rifengozd iz občine Laško in Tremarje iz občine Sv. Križ. Opozorjamo zavarovalce, ki stanujejo ali delajo v prej navedenih krajih, da se od sije poslužujejo zdravnikov OUZD v Celju.

* **Živ mrtile v Krtli.** Iz Novega Sada poročajo o zanimivem dogodku v vasi Feketiću. 68letni kmetovalec Lajoš Kekeli je že čalje časa bolan. Pretekli četrtek zvečer

Iz Ljubljane

u— **Popis obveznikov pomožne vojske II. in III. poziva** je mestni zaščitni urad izvedel po čl. 31 in 54. uredbi o pomožni vojski in državni obrambi. O tem popisu je bilo prebivalstvo obveščeno v ljubljanskih dnevnikih, a kolikor so bili znani naslovi, so bili vsi prizadeti pozvani še s posebnimi vabil, da se zglasijo v zaščitnem uradu. Rok za prijavo, ki je bil določen do 20. novembra, je že zdavnaj minil, zato je zaščitni urad tudi že pričel z dodelitvijo popisanih obveznikov pristojnim delovnim edinam. Naknadne prijave bo zaščitni urad sprejemal le v primeru utemeljenega opravičila. Opozorjamo vse prizadete, to je zankrat vse moške, ki niso vojaški obvezniki in ki bivajo vsaj že tri mesece v Ljubljani (izvzeti so nad 70 let stari umski delavci ter nad 65 let stari drugi delavci), da so dolžni prijaviti se, sicer bi bili kaznovani z zaporno kaznijo do 2 let in z denarno kaznijo do 5.000 din.

Pridite drevi

v Sokolski dom v Zg. šiški
kjer nastopi s znano burko »Pri belem konjčku« Sokolska dramska družina iz Most.

u— **Nov mraz.** Negotovo vreme zadnjih dni se je zdaj, kakor vse kaže, obrnilo na slabše. Še v noči od četrta na petek sta se borila sever in jug, venčar brez uspeha. V petek zvečer pa je le zmagal sever in potisnil živo srebro na —5.4. Ponoči je mraz ponovno narislal čudovito lepe ledeno rože po vseh ljubljanskih oknih v taki meri, da so bila v soboto zgodaj jutraj v celoti zastrta. Živo srebro je padlo takrat že na —8.5, kar je vsekar uvaževanja vreden mraz. Tudi sneg je začel zopet škripati pod nogami. Vendar pa doslej novega mraza tako ne občutimo, ker smo se pač one dni navadili na mnogo hušje. Zjad, ki je zapadlo nekaj prišča in je zemlja pokrita s čvrsto zamrzo odelo, utegne pritisniti še hušji mraz. Kakor kaže, bo ostalo tako vreme do ponedeljka, ko smemo pričakovati spet precejšnje spremembe. Najbrž nas bo obiskal tudi nov sneg. Tega nimajo prijatelji zimskega sporta še niti od daleč dovolj in komaj čakajo, da bi se jih usmili pravi sneg. Poraba kurjave pa je že večja in mora vsak, kdor se hoče ogreti, malo bliže k dobro zakurjeni peči.

Maturantje TSŠ

REDNA PLESNA VAJA
dne 15. I. ob 7. zvečer v Trgovskem domu.

u— **Ogenj sredi mesta.** Včeraj je malo pred pol 1. so bili pozvani poklicni gasilci na pomoč na Miklošičevo ceto 4. Malo prej so šli uslužbenec Stefanove gostilne k počitku in opazili, da je že precejšen del ostrešja v ognju. Obvesti so strožnika in poklicali gasilce, ki so takoj prisoei z vsem potrebnim orodjem. V nekaj trenutkih je bila dvignjena lestva na streho in že je curek vode obiel goreče tramovje. Kmalu so ogenj toliko omejili, da ni

u— **Angloško društvo v Ljubljani** opozarja na predavanje o »Walcus«, ki ga bo imel v ponedeljek 13. t. m. ob 18. uri v beli dvorani hotela Union profesor na Britanskem inštitutu v Beogradu mr. Roberts.

u— **Veliko zanimanje** je za Nusičev »veselgro« Gospa ministrica, ki jo z velikim uspehom uprizorjajo v šentjakobskem gledališču. Igra je skrbno pripravljena in sodeležijo najboljše moči odra. Ponočitev bo drevi ob 20.15. Ker so bile vse dotedanje predstave popolnoma razprodane, kupite vstopnice že v predprodaji od 10. do 12. in od 15. do 17. ter eno uro pred začetkom.

u— **Jugoslovensko kirurško društvo, sek. cija Ljubljana**, bo imelo 14. t. m. strokovni sestanek v predavalnici za ženske bolezni v Ljubljani. Predavali bodo: primarij dr. Bajec Oto; Otrške hernije (demonstracija čvoh možganskih tumorjev); isti: Otrške hernije (demonstracija dveh možganskih tumorjev); dr. Kunc Boris; Novokain v traumatologiji.

u— **V okviru vrtnarskega tečaja** za lastnike malih vrtov, ki ga prireja Podružnica SVD Ljubljana I. bo v torek 14. t. m. ob 19. uri v kemistični dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici predaval kmet. svetnik g. inž. Ciril Jeglić o razdelitvi in oblikovanju malega vrta. Sliopitne slike. Vstop prost.

u— **Lutkovno gledališče Sokola I. na Taboru** vpripori danes ob 16. uri krasno pravljično lutkovno igrjo Jaroslava Pruche »Jurček pri kralju vetrov« v 4 dejanjih. Krasne dekoracije. Nastopijo palčki. Med odmore igra »Jurčkov jazz«. Zdravo! (—)

Smučarji

Dospela je nova pošiljka 250 kom. veteranskih jopičev v raznih barvah in najnovjših modelih iz prave prvotne svile.

Kolb & Predalič, Ljubljana,
Kongresni trg 4.

u— **Društvo Posvčanov** iz brežiškega okraja v Ljubljani javlja, da bo imelo svoj letni občni zbor v sredo 15. t. m. ob 20. uri v dvorani gostilne Mrak, Cesta 29. oktobra. Vsi člani in tudi nečlani iz Posavja se vabijo, da se obnega zbora udeležijo. (—)

u— **Sporod klavirskega koncerta**, ki ga bo igrala v ponedeljek 13. t. m. pianistka Branka Musulinova: Prvi del: Scarlatti: Dve sonati; Bach Partia B-dur; Beethoven: Sonata op. III. e-mol. Drugi del: Tajčević: Trije preludiji; Ravel: Ondino; Debussy: Bruyeres; Debussy: Jardins sous la Pluie. Tretji del: Chopin: Berceuse; Etude f-mol; Etuda As-dur (op. posth.); Etuda e-mol op. 25; Scherzo h-mol. Pianistka Branka Musulin je zrela umetnica, njen koncert bo jutri ob 20. uri v mali filharmonični dvorani. V mali filharmonični dvorani da povemo naravnost in odkritosrčno zato, ker nas praksa uči, da je ljubljansko koncertno občinstvo nekoliko skeptično glede koncertov, če umetnika še ne pozna. Pred letom dni, ko je bil pianist Magalov v Ljubljani še neznan, je imel skoro prazno veliko filharmonično dvorano, a tako ogromen uspeh, da je bila v jeseni velika dvorana skoro razprodana. Prepričani smo, da bo po prvem ljubljanskem koncertu napolnila pianistka Branka Musulinova prav gotovo tudi veliko dvorano. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice. (—)

u— **Za II. reprezentančni ples gradbenikov** vlada že zdaj veliko zanimanje. Gradbeniki naše tehniške fakultete so že lani pripravili prvotno organizirano prireditev. Lahko pričakujemo, da niso prebrali vesti, da bo sobotna prireditev prekosila vse dosedanje. Vse ljubljani je prav gotovo še v živem spominu, kako so priredili po mestu brucoviski sprevod kot uvod k brucoviskemu večeru. Za sobotni ples bodo poleg izvirne dekoracije pripravili še vrsto drugih prijetnih presenečenj. — Izražajo pa željo, da bi se glede na reprezentančni značaj prireditve stroše, kot je to pri nas prišlo v navado, izvajali tudi nekateri glavni predpisni ponašanja na taki prireditvi. Med plesom ne žele znanega prevzemanja in drenjanja, ki le ovirata plesalce. Gospodje naj bi po možnosti imele rokavice, ker na ta način ne madežijo dragih oblik damam. Vse to bodo seveda še na večeru samem izvedli — do tedaj pa opozorjamo na soboto 18. t. m. na Tabor.

Pri slabem teku, zaprtju črevesja pozivi ena časa naravne Franz-Josefove grenčice pokvarjeno prebavo in čisti črevesni kanal. Reg. S. br. 15485/35.

u— **Hrvatsko kulturno društvo »Napredak«**, podružnica v Ljubljani, bo imelo svojo elitno prireditev 1. februarja v vseh prostorih »Zvezdec«. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne svrhe ter za zimsko pomoč. (—)

u— **V začetniški plesni tečaj Jenkove šole** v Kazini jutri in vsak ponedeljek ob 20. uri se sprejemajo novinci-dame in gospodje. Vsako nedeljo ob 16. uri popoldanski ples. Vsak torek in četrtek ob 20. nadaljevalna tečaja in vsak petek začetniško-nadaljevalni tečaj. Pofebne plesne ure in infornacije vsak dan. Studenti popust. (—)

u— **Plesne izpopolnjevalne vaje Grafike** se vrše še ves mesec januar vsako nedeljo od 14. ure dalje v Delavski zbornici. (—)

u— **Dar CMD.** Sobotarji so izročili Družbi sv. Cirila in Metoda 54 din za izkupilek tombola na Silvestrovo. Iskrena hvala.

u— **Lovski ples** na Taboru v Ljubljani letos odpade zaradi remih in težkih časov. Namesto tega je društveni odbor organiziral nabivalno akcijo za »Zeleni križ« in drugo pomoč potrebnim tvarišem, pa se priporoča plemenitim srecm. Lovsko društvo Ljubljana. (—)

u— **Tri vreče bele moke** so izg'n'le. Te dni so prepeljali s kolodvoru v skladišča Prehranjevalnega zavoda nekaj voz, naloženih z vrečami moke. Na se nenopasnen način so pri nakladanju ali na med prevozom izginiile z voz tri vreče bele moke v vrednosti 3.400 din. — Iz Rodtovega avtobusa je bilo na postajališču v Tavčarjevi ulici ukradenih 150 baterij za žepne svetilke in 10 okroglih ameriških latorij. Baterije, ki so bile zavite v reklamni ovij trvdke Zmaj iz Ljubljane, so bile last trgovca Franca Rotarja. — Mesar Jakob Jesih je prijavil, da mu je nekdo z zavoraviljivka, ki ga je pustil za čas pred Delavskim domom na Gosposveti ki cesti, odnesel nekaj kilogramov sveže govede ne in svinine. T-tovi pač izkoristijo s ehernu priliko. — Tudi ko'ra se zmerom kradejo, če le je priliko. Te dni je izpred neke gostilne na Tržaški cesti odpl'al nekdo Ivanu Lenčetu silvo pleskano kolo znanke »Opek«, vredno 1000 din.

mu je postalo močno slabo in je zapadal v agonijo. Ker so domači mislili, da je stari Lajoš že mrtve, so naročili kredo. Ko so ga pelageli vanje je odprl oči in rekel: »Prav tako! Vendar je izjavil, da še noče umreti, preden ne bo sedanja vojna končana. Hudo ga zanima — kakor v ostalem milijone in milijone drugih zemljanov — kdo bo zmagal in kdo bo tepen. Politicali so zdravnika, ki je rekel, da je stanje staroga Lajša sicer prav resno, vendar je še prezgodaj govoriti o smrti. Vsi želijo, da bi stari Lajoš čim prej ukačil konec vojne, potem pa naj le še živi, kolikor je volja božja.

bilo nevarnosti za razširjenje požara. Omeniti moramo izvrstno opremljenost in izurjenost poklicnih gasilcev, ki so svoje deo tako strokovniško opravili, da zanj niso vedeli niti hišni stanovalci. Tramovje se je vžgalo najbrž zaradi slabega dimnika.

31. DRAŽBA KOŽ

divjadi na velesejmu — 27. januarja 1941.
Blago pošljite na naslov:
Ljubljana — »DIVJA KOŽA«, Velesejem.

u— **Ptice v Tivoliju** vas prosijo, da jim prinesete hrane, ker v mrazu in snegu stradajo. Suhega kruha vsaj jim dajte, ali pa, če merete žita, prosa, bučnice in drugih dobrot. Poleti vam bodo prijaznost povrnila s petjem in uničevanjem škodljivcev.

u— **Novo prometno sredstvo.** Ker je letošnje vreme tako spremenljivo, da enkrat sneži, drugič se pa sneg kar čez noč stopi, tako da ni o njem nikjer več ne duha ne sluha, povzroča neprimke tudi v voznem prometu. Razumljivo, da koleca niso primerna za v sneg, posebno če je voz težko naložen in ga je treba zamenjati z lahimi sammi, ki neslišno drsijo po belo pokritih cestah. Sanke pa spet ne morejo naprej, ko sneg pod njimi skopni in se znajdejo na mokrih tleh. Konj, že s težavo počasi potegne naprej, če pa je tovor težji, vse skupaj obtiči. Nekateri vozilci pa so ta problem rešili na kaj enostaven, a zaminljiv način. Na vsako kolo voza so pritrdili nekakšne železne smuči, tako da voz drsi kakor navadne sani. Razumljivo, da se koleca ne vrtijo, ker jih prej zavežajo. Če bi sneg nenadoma izginil kakor je letošnja zimo nava'a, ni treba drugega kakor odstraniti smuče, kar ne zahteva posebnega truda, in voz je spet na kolesih. To praktično novost smo imeli priliko opaziti v soboto po ljubljanskih ulicah.

Jama Madeleine, diplomirana terapevkinja za govornice, glasovne in dihalne motnje, deluje na drž. šolski polikliniki. — Ord. Hotel Slon, torek, četrtek, petek 11.—12½.

u— **Gasilca četa na Viču,** ki spada med najstarejše v ljubljanski župl, je imela na praznik 68. skupščino. Skupščini so prisostvovali zastopnik MOL, župni podstarešina Štrukelj, za poklicne gasilce Furjan in za viškega Sokola starosta P. Borštnik. Po poročilu predsednika Ivana Gašparina, ki opraviča predsedniške posle že 37 let, so poročali četni čimtelji. Med važnimi sklepi so bili sprejeti nastopni: prihodnje leto bo četa proslavila 70 letni jubilej s razvitim praporom, nabavila si bo moderno ročno motorno brigavilo in tehnično izvežbala svoj mladi naraščaj. Skupščinarje sta pozdravila in čestitala župni podstarešina Štrukelj in starosta Sokola P. Borštnik. S pozivom na vztrajno delo je predsednik zaključil uspešno zborovanje.

u— **Javna dražba ljubljanskih premočev** bo 18. t. m. ob 9. uri v skladišču na Poljanškem nasipu št. 40/1. nadstropje. Interesenti so vabljani. (—)

POZOR

prireditelji predpusnih zabav!
Novo došlo nad 300 najnovejših vzorcev mask — konfeti, serpentine, bombice, balončki, kotiljoni, lampijončki, klobučki, čepice, nosovi v vseh oblikah in velikostih, v veliki izbiri; tudi v komisijo! Uhogrelci dospel! — Se priporoča:

BAZAR FOTO TOURIST, Lojze Smuc, Ljubljana, Prešernova ul. 9, poleg glavne pošte.

* **Zločinsko maščevanje.** Letošnjo zimo je ribolov na Jadranu precej slab. Samo iz otoka Murterja poročajo, da so zadnji čas naklivali večjo množino palamid. Kakor znano, so to prav slastne ribe, ki prinašajo ribičem izdaten izkupilek. Neka ribiška družina na Murterju je ušla v svojo veliko mrežo posebno številno jato palamid. Ker pa imajo murterski ribiči razne nasprotnike, je neki zločinec izkoristil noč in prerezal mrežo, da je skozi luknjo pobegnila skoraj vsa množina ulovljenih palamid. Baje trpe prizadeti ribiči okrog 200.000 din škode.

— Danes plesna šola Zarje pod vodstvom g. prof. Jenka. Začetnik ob 14. (—)
— Zbiranje lovčeve križanke bo danes ob 16. v gostilni pri »Lovcu«, Rimska cesta. (—)

— Dva viona v trafiko. V eni zadnji moči je poizkusil neznan vionilec vdrati v trafiko na vozilu Metelkove ulice in Tabora. Bil pa je najbrž prepreden, ker ni dokončal svojega dela in je napravil samo na vratih škode za nekaj stotakov. Več sreče je imel vionilec, ki je vdril v trafiko Alojzije Godčeve na Domžalski cesti. odkoder je odnesel lepo število cigarete, več zavrtikov britvic in raznih drugih reči v vrednosti okrog 230 din.

— Morilca Podpečanove še iščejo. Najbolj verjetno je, da jo je ubil morilec na Hrvaški, kjer se zdaj skriva v Zagrebu. Kakor je nemara v večjem mestu zasledovanje težavneje, je ugotovila, da ga bo roka pravice kmalu zajela. Zasledovani Henrik Podpečan je po poklicu krojaški pomočnik in rojen leta 1917 v Ljubljani. Je 173 cm visok, slove postave, podolgate obraza, rjavih oči in kostanjvih las. Za časa zločinca je bil v vojaški obleki, ker je bil nedavno tega na orožnih vajah. Seveda si je po zločinu gotovo brž nabavil civilno obleko, da zabiše sled za seboj.

— Roparski napad v Trnovem. Zdaj na zimo se je pripeljal s podežela v mesto polno potepuhov in ljudi s sumljivimi opravki in nameni. Z enim takšnih se je v četrtek zvečer srečal 24letni trgovski pomočnik Josip Valič, ko se je okrog 21. vračal domov po samotni cesti na robu Trnovca, blizu tam, kjer se odcepijo ceste v Mestni log in na Barje. Sel je tako nič hudega sluteč po svoji vsakdanji poti, ko je nenadoma skočil izza grma ob cesti neznanec, mu prestrzel pot, ga zgrabil za roko ter zahteval, naj mu izroči denar. Valič se je poizkušal braniti, da ga je napadalec s pestjo pobil na tla ter mu izžadaje več običajnih podplutb in poškodb. Zlasti po obrazu. Med prerivanjem mu je odvzel listnico z denarjem in raznimi dokumenti, h koncu je na še zamenjal svoj stari klobuk z Valičevim in izginil v noč. Valič je nemudoma pohitel na najbližjo stražnico, da prijavi napad. Ker se je vsa stvar tako bliskovito zgodila, Valič ni mogel natančneje opisati napadalca, razen da je govoril domače narečje in bil zelo slabo oblečen.

— Gospoda, zakaj tako? je bil naslov članka v naši večerajšnji številki, v katerem smo vprašali, zakaj morajo hišni posestniki po »Navodilu« za dela in ponašanje prebivalstva ob »račnih napadih« na magistrat in zakaj bi jih mestno poglavarstvo najsi ne oddalo v razprodajo trafikantom po mestu, da bi se tako skrajšala dolga pot hišnim posestnikom s periferije. Na ta članek smo prejeli z mestnega poglavarstva pojasnilo, da predlagani način razprodaje s posredovanjem v trafikah ni izvedljiv, ker mora vsak hišni posestnik prejem potrditvi z lastnoročnim podpisom in ker mestni zaščitni urad vodi točno razvidnico o tem, kdo izmed posestnikov je ta navodila že prejel in kdo še ne. Ta načeln razširjena navodila je mogoče le tako, da ga po določnem načrtu raznašajo po mestu mestni služilci, ali pa tako, da prihajajo ponje na mestno poglavarstvo posestniki sami. Kakor je bilo že objavljeno, je mestni zaščitni urad dostavil doslej že okoli 1.600 navodil posestnikom na dom. Zaradi nujnega raznašanja hišnih in vprašanih po za uvedbo izkaznice za moko in kruh ter zaradi številnih obolenj med mestnimi služilci, pa je bilo nadaljnje raznašanje »Navodil« po mestu nemogoče, zaradi česar so bili posestniki pozvani, naj sami pridejo ponje na mestno poglavarstvo. Po razporeditvi dela v mestnem upravnem inštitutu sodeč bo pa po 15. t. m. spet mogoče dostavljati navodila na dom vsem tistim posestnikom, ki bi jih med tem že sami ne dvignili pri mestnem poglavarstvu.

Iz Celja

— Uradno popraviljanje volilnih imenikov. Vse osebe, ki imajo pravico do vpisa, pa v imenikih še niso vpisane, naj se zgledajo v času od 13. do 26. t. m. med 9. in 12. dopoldne v sobi št. 2 mestnega poglavarstva. S seboj naj prinesejo krstni list, uradno potrdilo o državljanstvu in uradno poročilo o predpisanim bivanju v celjski občini. V navedenem času naj se zaradi popravkov v imenikih zgledajo tudi oni, katerih imena, poklici, službeni in drugi nazivi ter bivališča niso vpisani.

— Uprava pravoslavne parohije v Celju objavlja, da bo razgrnjen volilni seznam javno na vpogled v parohijski pisarni v Vrvarski ulici 1. Vsak član pravoslavne cerkvene občine celjske si lahko ogleda ta seznam od danes do 26. t. m. in predloži svoje eventualne pripombe k seznamu pisnemu upravnemu odboru pravoslavne cerkvene občine v Celju.

— »Romeo in Julija« v Celju. Ljubljanska drama bo gostovala v torek 14. t. m. v celjskem gledališču s Shakespeareovo žalostno »Romeo in Julija«. Predstava bo za abonma in se bo pričela že ob 19., ker se morajo gostje v vlakom ob 22.38 odpeljati v Ljubljano.

— Dvje zanimivi predavanji. Na ljudskem vseučilišču bo predaval jutri ob 20. univ. prof. dr. Andrej Gosar iz Ljubljane o temi »Cene in njihova vloga v modernem življenju«. — Pod okriljem Savinjske podružnice SPD bo predaval v četrtek 16. t. m. ob 20. v risalnici meščanske šole načelnik reševalnega oddelka SPD dr. Bogdan Breclj iz Ljubljane o prvi pomoči pri nevarnostih v planinah. Predavanje bo poganjevalo 70 skioptičnih slik.

— Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe. Ponovno opozarjamo na ta koncert, ki bo v četrtek 16. t. m. ob 20. uri v mali dvorani hotela »Union«. Zanimive skladbe naših domačih skladateljev bo izvajala ga. Osterc. — Valjalova. Vstopnice pri blagajni kina »Uniona«. (—)

— Narasčanje brezposelnosti. Pri celjski borzi dela je bilo 10. t. m. v evidenci 1130 brezposelnih (896 moških in 234 žensk) nasproti 828 (606 moškim in 222 žensk) dne 31. decembra. Delo dobijo po 1 okrbnik in hlapce, 5 kuharic, 4 kmečje dekle, po 2 natakari in služkinji in 1 postrežnica.

— Umrla je v petek v Samostanski ulici 8 v visoki starosti 91 let zasebnica ga. Izabela Haasova pl. Grünwaldtova.

— O »violetni nesreči«, ko sta se s strupenim plinom, ki je uhajal iz peč, v spajku zastopila pomočnik in vajenec pekarskega mojstra Franca Jakliča v Gaberju pri Celju, smo že izvedeli, da je vajenec

kljub zastrupitvi še zbudil svojega mojstra in ga obvestil o nesreči, naka je mojster takoj obvestil reševalno postajo, ki je oba ponesrečenca prepeljala z reševalnim avtomobilom v bolnišnico. Ponesrečenca sta hitro okrevala.

— Ob smučarskih in drugih nesrečah pri Celjski koči ni na razpolago primerne transportne sredstva za ponesrečenca. Ker je Celjska kočja zelo frekventirana in pozimi zelo mnogo smučarjev obiskuje tamkajšnje smuške terene, prosimo pristojne činitelje, da bi vprašanje transportnega sredstva čimprej uredili.

— Podpornemu društvu za revne otroke v Gaberju sta darovala g. Ivan Gobec, uradnik tvrdke A. Westen, in njegova soproga Erna ob svoji poroki 200 din. Gospodarsko društvo poštnih nameštencev v Celju pa je poklonilo društvu 150 din namestno venca na grob prvega slovenskega upravnika pošte v Celju g. Antona Mirnika.

Iz Maribora

— Iz davčne uprave. Vsi, ki zaposlujejo hišno služnino, se opozarjajo, da si do 30. t. m. nabavijo davčno karto v izogib kazenskih posledic. Davčne karte je nabaviti v sobi št. 12 pri davčni upravi za Maribor (okolica), 15. januarja zapade v plačilo letna taksa za zasebna shranilišča za vino in se plača v gotovini pri davčni upravi.

— Spet je pritisnil mraz. Včeraj zjutraj je bilo 17 C pod ničlo. Tezenska postaja rapoveduje za mariborski okoliš oblačno in megleno vreme.

— Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika danes v nedeljo dr. L. Stopar, Studenci, Kralja Petra cesta 39.

— Prof. Stupar šahovski prvak Maribora. Po sklepnem kolu šahovskega tekmovanja je stanje sledeče: prof. Stupar si je z 8 točkami priboril šahovsko prvenstvo Maribora. Drugi je Mišura 7 in pol, Babič 6 in pol, Kukovec 6, Gerželj in Vidovič 5 in pol, Kuster 4 in pol, Lohkov 4, Maroti 3, Marvin 2 in pol, Knehtl 2.

— Ljudska univerza v Mariboru bo zopet pričela s svojim delovanjem v ponedeljek 13. t. m. V spomin 30letnice smrti Tolstojke bo govoril o življenju in delu velikega ruskega pisatelja dr. Nikola Preobraženski, lektor rusčine na ljubljanski univerzi.

— Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe bo v sredo 15. t. m. ob 20. uri v dvorani »Narodnega doma«. Na sporedu, ki ga bo izvajala ga. Marta Osterc-Valjalova so sami slovenski skladatelji. Več na plakatih. (—)

— Tečaj za vrhunsko telovadbo članke, ki ga je priredilo žensko načelnstvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, se je vršil te dni v Mariboru. Namenjen je bil pripravi tekmovalk za tekme za prehodni prapor kraljice Marije v letu 1941, ki je namenjen najboljši vrsti Sokolice v višjem oddelku. Tečaj je vodila savezna načelnica s. Skalarjeva, pri vadbi sta pomagala naša znana vrhunski telovadca brata Primožič in Lapajne. Tečajnice je bilo 24 iz sokolskih žup Celje, Karlovač, Ljubljana, Maribor in Split. Tečajnice so bile nastanjene v sokolskem internatu v Sokolskem domu. Tečaj je v vsakem pogledu dobro potekel.

— Smučarski zlet mariborske sokolske župe bo v nedeljo 19. t. m. v Guštanju in na obronkih Uršlje gore. Zlet je spojen s tekmi in je organizacija poverjena sokolskemu sokolskemu okrožju. Člani in moški naraščaj tekmujejo v veselalomu na progi 3200 m in v višinski razliko 500 m ter s 24 vrati, članice in ženske naraščaj na progi 2000 m in v 150 m višinske razlike ter s 12 vrati. Novinke samo v smuku. Popoldne tekmujejo člani in moški naraščaj v patrolnem teku s streljanjem. Po tekmah bo prijateljski sestanke v Sokolskem domu v Guštanju, kjer bo tudi kosilo. Sokolski smučarji na plani! Zdravo!

— Samo pet let. Odslej bodo železnice, ki stanujejo v takozvani »kolonije«, smeli stanovati v naravnih stanovanjih v železniški koloniji le pet let, dočim so smeli doslej do upokojitve. V izjemnih primerih se bo ta rok lahko podaljšal največ trikrat po eno leto, ako se izkaže izredno težko stanje prizadetega železniškega uslužbenca.

— Peti »družinski« član. Tiskovine, ki jih je razposlal Mariborčanom mestni preiskovalni urad kot pripravo za uvedbo krušnih nakaznic, vsebujejo precej zanimivega. Najzanimivejši pa je nedvomno primer s periferije proti Kamnici, kjer so izpolnili tiskovino pod zaporedno št. 5 pod ostalimi družinskimi člani z zabeležbo »pes volčjak«.

— 5.025.000 din vredna, pred ognjem obvarovana imovina. Na 70. občnem zboru pristojne gasilske čete Maribor medio, ki ga je v navzočnosti članstva ter predstavnikov vojske, občine in župe otvoril zaslužni predsednik g. Bogdan Pogačnik, so društveni funkcionarji podali svoja izjava poročila, ki pričajo o marljivem delu mariborskih gasilcev in reševalcev. Mariborski gasilci so v 328 urah sodelovali pri gašenju 20 požarov v mestu in okolici, pri katerih je bila 658.400 din škoda, dočim je vrednost pred ognjem obvarovane imovine 5.025.000 din. Izvežbanih je bilo 200 novih gasilcev, ustanovljenih pet industrijskih gasilskih čet. Skupni denarni promet izkazuje 871.565 din, dohodek 435 tisoč 778.25 din. Vrednost inventarja je 1.150.061 din. Saldo podpornega sklada je 8470 din. Novi redni proračun izkazuje 341.913 din, izredni proračun pa 66.000 din. Reševalci so imeli 2138 prevozov. Pri volitvah je bila izvoljena nova uprava s predsednikom g. B. Pogačnikom na čelu, ki jamči za nadaljnje zgodnje delovanje v prid bližnjemu. Mesto odstopilnega šefzdravnika dr. Bedjanica je bil izvoljen v odbor g. dr. H. Velker. Mesto poveljnika, ki ga je doslej zavezal g. Kramberger, je prosto. Do kooptiranja novega poveljnika vodi poveljniške posle podpoveljnik Benedičič.

— 80 vagonov žita je odkazanih za mletje Vindiševemu mlinu, ki melje za »Prizade«.

— K 30. kazni še 31. Pred tukajšnjim sodiščem je bil zaradi tatvine pri Janžekoviču na Pobrežju obsojen na 6 mesecev strogega zaporu Anton Vuk, ki je bil zaradi tatvinske žilice že 30krat kaznovan.

— »Detektiv« odnesel za 4200 din saharina. Ko je šla neka L. R. po Tržaški cesti, se ji je približal neki možkar z besedami: »Jaz sem detektiv, kaj imate v aktovki«. Vzel je aktovko, v kateri je bilo saharina za 4200 din ter izginil v gluho noč.

Smučarji - ste zadovoljni?

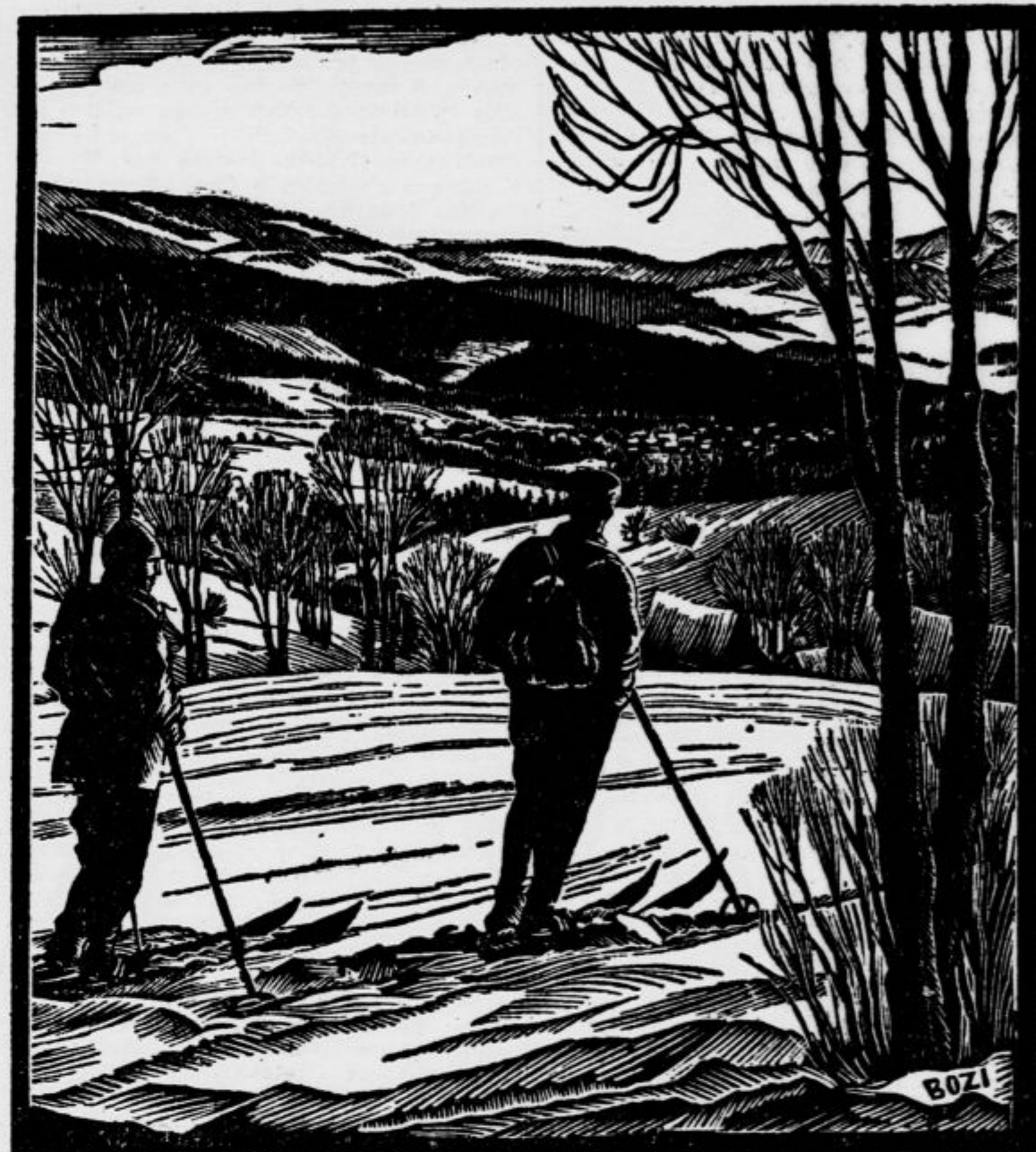
V starem letu je bila Dolenjska bolj obdarjena z belo mano, prve dni novega leta pa je Gorenjska dobila izdatnejšo belo odejo. Pravo smučarsko uživanje se je sedaj šele pričelo, vedno bo več snega, dnevi postajajo daljši, toplejše solnce nas vabi na prostrana smučišča.

Ne smemo presojati vremena po megleni Ljubljani, kamor v zadnjih dnevih je redko posije izgubljen solnčni žarek. Že nad 500 m visoko gledajo vrhovi iznad vsakega morja ter se leskečje bele gore pod temnomodrim nebesnim svodom v toplem solncu. Smučarji naj se nikar ne stiskajo okrog peči in skrbe, da ogenj v njej ne ugasne. Pojdite v zimsko naravo, drsajte se po beli odeji in uživajte iz dna duše krasote zime sebi v zdravje in veselje. Na smučeh nam je mogoče približati se vrhu od koderkoli in nismo vezani na ozke, grpaste planinske steze, obiskati moremo zasnežene poljane, tihe gozdove in globoke rebri, drseti moremo ob zamrzlih potokih in vodopadih z ogromnimi ledenimi svečami, lahko pohodimo čez bregove in doline

na vrhove gor, odkoder je silen pogled nazaj na težko meglo, ki zakriva dolino. Ureč vzpona so bogato poplačane na dilju. Čim više, tem bolj se odpirajo razgledi na vse strani proti Julijskim Alpam, na Kamniške planine, tja daleč na Notranjsko itd. Vremenski poročevalci Slovensko planinsko društvo in Tujskoprometni zvezi v Ljubljani in Mariboru skrbijo za to, da je javnost sproti obveščena, kje je zapadlo več snega, kje je pršilo, kje je solnce, kje je megla, kje je snež in kje južen sneg.

Nedelje in prazniki prinašajo nekoliko prostosti vsem, ki so med tednom vezani na poslovne prostore. Zato pohitite v tem času v zimsko naravo. Sprostite se za kratek čas mestne more, zaspanosti in dolgočasje. V prelepem zimskem svetu se boste razvedrili in vrtili prerajeni in polni dobre volje.

Ako si ne boste na jasnem, kam bi se odločili ali ako želite poročil o snežnih razmerah, obrnite se na društveno pisarno Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1, telefon 40-56.

Smuk na Dolenjskem

Skoro vsak teden smučarji premišljamo in se sprašujemo, kam bi jo v soboto ali nedeljo udarili, da bi bilo nekaj drugega kakor po navadi, da pa ne bi bilo predaleč in tudi ne predrag. In nekoč so me smučke zanesle v Sodražico. Smatram za svojo smučarsko tovaršisko dolžnost, da svoje »sotrpine« opozorim na ta nebeski košček naše Dolenjske, namenjene smučarskemu uživanju.

Če hočete po najhitrejši poti v Sodražico, vzamete vozni listek do Zlebiča-Sodražice, dve postaji pred Ribnico na dolenjski progi proti Kočevju. Ko po dveh urah vožnje izstopiš, navadno že takoj lahko natakneš smučke, ker tu zapade sneg ve-

činoma že prej kakor na Gorenjskem. Od postajališča Zlebiča imaš po glavni cesti do trga Sodražice le eno uro hoda ali smučanja, približno toliko pa tudi, če zaviješ v Zlebič pred gostilno pri Čampetu po bližnji cesti na desno navzgor skozi vasi Slatnik in Zapotok, pa zopet na glavno cesto. Pri jutrnjem vaku čaka pa tudi poštni voz ali pa naročiš v gostilni v Sodražici (Mikolič, Fajdiga in druge) sani, ki stanejo 40 din in se vas spravi gor lahko lepo število.

Več užitka boš pa imel, če se pelješ le do Ortneka, eno postajo dalje od Velikih Lašč, in smučneš v Sodražico čez Sv. Gregorja. Z železniške postaje Ortnek greš na

desno po cesti do prve hiše, potem pa na levo gor po kolovozu skozi gozd. Že po slabi pol uri si na vrhu na odprti ravnici z lepimi smučišči in razgledom. Na levo skozi gozd bi prišel k razvalinam ortneškega gradu, ti pa kreneš na desno po odprtem hrbtu proti hišam vasi Hudi konec, ki je pred njim vedno razstavljen les za »šušio ruobos«. S hrbta se ti odpre prelep razgled na gorenjske planine in dolenjsko hribovje, ki te spremlja skoraj vso položno višinsko pot skozi vasi Graben in Hojče do cerkvice in vasi Sv. Gregor. Z Ortneka do tu je komaj eno uro Pri Sv. Gregorju se lahko okrepčaš v gostilni Ob-lak, potem pa smučneš pred cerkvijo na levo navzdol do kapelice, pa si že pri hiši na vozni cesti v Sodražico ki te popelje večina v prijetnem smuku mestoma kot na Vrhuču, po lepih zavojih skozi smrekove gozdove in ob pašnikih in globelih v pol ure navzdol v trg Če bi se pa od Sv. Gregorja smučal raje po lepih senogetih, njihavih in sadovnjakih skoro prav do Sodražice, pa takoj pri hiši na vozni cesti pod kapelico kreneš čez cesto na desno po njihavih nekoliko navzgor proti hišam vasi Brimsvojčice na desnem hrbtu pa boš imel celo vrsto užitka polnih spustov Če bi malo zašel in ne bi videl drugih smučin ali srečal kakega domačina, te ni treba skrbeti, ker se ti zgodi lahko le ta nesreča, da prideš prehitro na vozno cesto kjer se smučaš naprej v Sodražico. V glavnem se drži južne smeri.

V Sodražici imaš nič koliko smučišč. Goli hribi v prisojnih ali osončnih legah se ti ponujajo od vseh strani. Če hočeš ostati kar v Sodražici, se smučaš lahko teden dni ali še več nekaj časa po enem griču, pa dobiš nekaj minut dalje drugega še lepšega, na pr. Veliki grič, Strmice, pobočja proti Podgorici, Novi Stifci, Simovici, Gredemu dolu, Globeli, Sedlu, Gori, Zigmari-cam itd. Okoli in okoli Sodražice je cel venec belih hribov in hribov, ki jih komaj v nekaj dneh odkriješ. Smučarski do-jenki in kanoni si lahko izbirajo vsak dan drugo prav lahko in položno ali pa od st-le strmo terišče v neposredni okolici sa-mega trga. Nekoliko minut od cerkve dalje proti vzhodu nad Fajdigovo tovarno za stole je prostrano smučišče »med Izverom«, kjer se na spodnjem koncu lahko izživljajo učenčki, moštji pa rinejo lahko še dobre četrt ure v hrib in si privoščijo potem bo-zanski spust, ki bi ga lahko primerjal z onim na plazu pod Zelemico ali Jalovcem, le da je krajši. Tu so imeli Sodražani pred leti skakalnico, letos so se vezali tekmo-valci Smučarskega kluba Ljubljane za sla-lom. To smučišče ima osončno lego in tu se drži debel sneg prav dolgo.

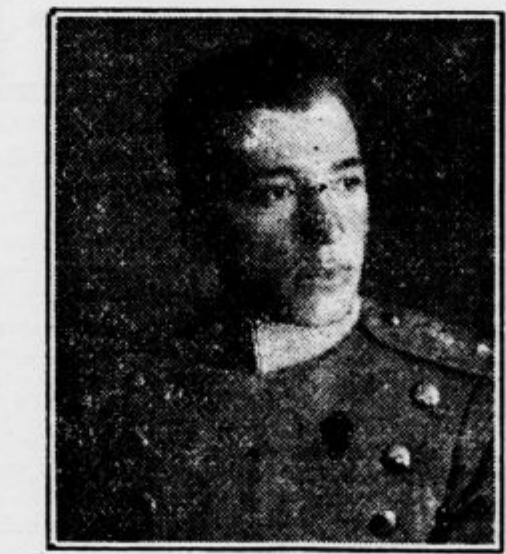
Iz Sodražice imaš lepe izlete na vse oko-liške hribe, v Travno goro, Loški potok, na Bloke, na Slemenca, ki Novi Stifci, Sv. Gre-gorju, v Velike Lašče itd. Kraj bi bil pri-pravten tudi za smučarske tečaje.

Ker denes na izletu v Sodražico že po dveh urah vožnje iz Ljubljane smučke na noge, boš v enem dnevu lahko napravil le-po pot, se do dobra nasmučal in se z večer-nim vlakom vrnil domov. Seveda imaš še mnogo več od izleta, če se odpelješ že v soboto popoldne in v Sodražici prenočiš. Če greš s popoldanskim vlakom, prideš še pred mrakom čez Sv. Gregorja v Sodraži-co, ob petih popoldne vozi pa ob sobo-tah tudi avtobus izpred Mestnega doma v Ljubljani naravnost v Sodražico. Kdor pa le utegne, bo najbolj zadovoljen, če bo v Sodražici vsaj en teden, ker bo komaj v tem času odkril vse njene lepote.

Ultravijolični žarki morajo imeti pa Sodražani tudi letos zalogo, ker sem se smučal o Božiču le 4 dni večina v sen-ci, pa sem prišel v Ljubljano popolnoma rdeč kot s Komne.

Smučarji, v vaše dobro vam svetujem, da si te vrstice izrežete, jih lepo shranite in se vsaj trikrat na leto po njih ravna-te! Se vsakdo, kogar sem opozoril na ta zani-mivi izlet, je meni in Sodražici hvalo pel. Star smučar.

Pilot-podporočnik Knap je bil iz Cerknice

V današnjem »Jutru« objavljamo pri-teket novele mladega srbskega pisatelja, bivšega letalskega oficirja, Zivorada Vu-kosavljevića: »Pilot-podporočnik Knap brani Beograd«. Kakor naslov pove, je glavni junak te zanimive novele, katere nadalje-vanje bo sledilo v nedeljskih številkah, slo-

venski letalec. Knapovo ime je vsem, ki po-znajo razmah našega letalstva, v toplem in častnem spominu. Pilot-podporočnik Knap namreč ni izmišljena oseba, marveč je ži-vel resnično in se uveljavil med najhrab-rejšimi in najspretnjšimi letalci Jugosla-vije. Žal, da mu je smrtna nesreča tako zgodaj strla krila.

Lotze Knap je bil po rodu iz Cerknice, po domače Klemenov. Kot 18letni mlade-nič je šel v podoficirsko šolo v Kraguje-vac, nato pa v odredno pilotsko šolo, ki jo je dovršil z odliko. V Zemunu je služboval pet let in je tam z odliko izvršil oficirski izpiz za pilota-lovca. Za izredne sposobno-sti in za vestno službovanje je bil dvakrat odlikovan s srebrno kolajno. Nekoč je pri-letil tudi nad Cerknico in je s svojim le-talom izvajal take vratolomnosti, da so domači kar strmeli. Prav tako je zastajal ljudem diha, kadar je nastopal na letalskih mitingih. Vse to bo živahno opisano v naši noveli. Ponesrečil se je v začetku maja 1933. Star je bil šele 29 let. Njegova tra-gična mrt je zbudila v našem vojnem letal-stvu prav tako globoko obžalovanje kakor v njegovem rodnem kraju.

Pomen in naloge pomožne vojske

Ljubljana, 11. januarja
Odporna moč naroda mora biti v prime-ru vojne stopnjevana do najvišje mere. Zato je treba smotno usmeriti vse sile na-roda in pritegniti vsakogar, da po svojih močeh kar najbolj služi obrambi domovi-ne. Naloge operativne vojske so že tradi-cionalno utrjene, dočim je civilno prebi-valstvo novi način bojevanja postavil pred dve nalogi, in sicer 1. sodelovanje pri pa-sivni obrambi dežele in 2. služba v pomož-ni vojski.

Med tem ko je smisel pasivne obrambe že dovolj močno prodir v vse plasti ljud-stva, pa naloga in pomen pomožne vojske še niso vse dovolj znane in jasne. Zami-sel pomožne vojske sloni na spoznanju, da more operativna vojska uspešno opraviti

svojo težko nalogo le tedaj, če ji stoji ob strani trdno gospodarsko zaledje. Nevar-nost, da se ob izbruhu vojne gospodar-stvo desorganizira, je zelo velika. Normal-ni tok gospodarskega življenja se tedaj prekine, meje se zapro in velike množice v raznih gospodarskih in upravnih službah zaposlenih oseb se zaradi vpoklica v voj-sko odtegnejo izvrševanju njihovega šte-vilnega poslovanja. Pojavijo pa se velike potrebe vojaškega značaja. Treba je zla-garovati ljudstvu hrano ter povečati in pospošiti delo v industrijah, važnih za dr-žavno obrambo. Vse to je možno doseči le tedaj, če se vse gospodarske sile nara-da smotno pripravijo že v naprej in usmerijo tako, da bodo ustrezale novim zahtevam. Opustiti je treba manj važna

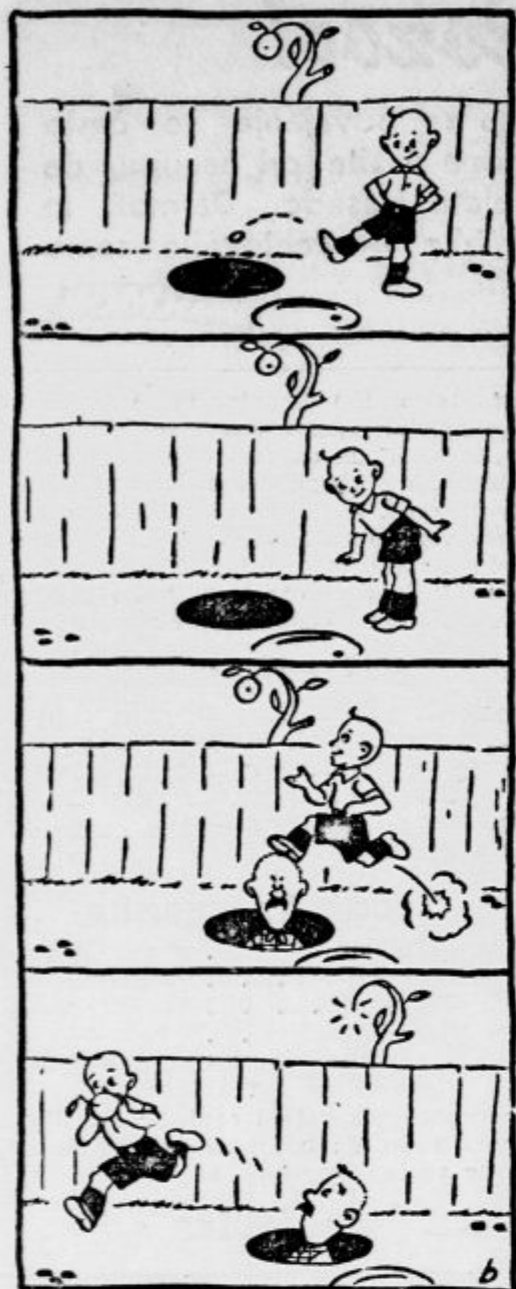
dela in se osredotočiti na tiste panoge go-spodarstva, ki so najbolj potrebne pri zdru-ženju obrambne sile naroda. In namen po-možne vojske je, da opravlja to veliko na-logo.

Po naši uredbi o pomožni vojski je vsa gospodarska sila, s katero razpolagamo, razdeljena na tri dele. Namen prvega dela je, da se zagotovi delovna sila za industrij-sko narodno obrambo. Osebe, kvalificira-no za te vrste službe, kakor upravno in strokovno osebe in strokovni delavci v industrijah, gozdarstvu, rudarstvu, gradbeni in sanitetni stroki ter pri prometu, spada k I. pozivu pomožne vojske. V drugo sku-pino, to je k II. pozivu, spadajo vsi oni obvezniki, ki se pečajo s kmetijstvom in živinorejo. Namen II. poziva je zagotoviti teko armadi kakor civilnemu prebivalstvu v vojni potrebno hrano V III. poziv pa spadajo vsi ostali, to so na eni strani ne-kvalificirani delavci, na drugi pa intelek-tualci, ki se bodo uporabili v vojni za opravljanje upravne službe in za razna po-možna dela.

Vsak civilist mora imeti že v naprej toč-no določeno mesto in službo, ki jo bo opravljal v primeru vojne. Po naši ure-bi se v ta namen izda vsakemu obvezni-ku poseben vojni delovni razpored. Tudi ljubljanska mestna občina je že pred ča-som pozvala vse v Ljubljani stalno biva-joče osebe, ki spadajo pod obveznost po-možne vojske, da se pripravijo in navede-jo vse podatke, potrebne za razporeditev posameznika v tisto službo, oziroma po-ziv, za katerega je po svoji izobrazbi in delu usposobljen. Temu pozivu se je od-zvala že večina prebivalstva, še vedno pa pogrešamo nekaj zamudnikov. Zato opo-zarjamo na današnji uradni razglas mest-nega poglavarstva med dnevnimi novica-mi, ki ponovno poziva k prijavi.

Služba pomožne vojske je po svojem bi-stvu civilna služba v panogi, ki je važna za narodno obrambo ter je rednega zna-čaja. Zato ne sme biti med nami nikogar, ki bi se skušal odtegniti tej svoji dolžno-sti, in to ne iz strahu pred ostrimi kazni-mi, s katerimi preti uredba, marveč iz za-vesti odgovornosti, ki jo terjajo od njega resnost današnjega časa.

Našim najmlajšim

Kako je poredni Mihec dobil zaželeno jabolko.

Palič Stanko, dijak:

Pomenek pod snegom

Loka je bila že vsa pokrita s snežno odejo, zvonček pod snegom pa je že rinil na svetlo. Nič se ni prestrašil sile, ki ga je tlačila, uporno je hotel svojo. Nazadnje se je upehal in popustil.

»Naj gre vse po zlu, kaj morem jaz pomagati,« je pomodroval in zadremal. Toda ni mu bilo dano, da bi se še malce naspal, precej je dobil neljube-ga gosta. Nad njim se je nekaj posvetilo, potem pa mu je nekdo prav trdo le-gal na njegov lepi klobuček in ga ne-usmiljeno tiščal k tlom.

»Ti nesramnost grda,« se je razhu-dil zvonček in stresel z glavico, »pre-cej se poberi odtod!«

»O, oprostite gospod zvonček,« je de-jal prišlec in se še bolj udobno name-stil, »meni je čisto prijetno tu, sicer me pa vi nič kaj preveč ne zanimate.«

Zvonček je bil hudo užaljen in je z vsemi močmi stresel z glavico, da je neljubi gost prav nemilo tebe-nil na tla. Šele tedaj ga je videl, bil je zlatu-rumeno dinarski novček.

»No, pa trko,« je ta dejal, ko se je znašel na tleh, »nisem izbirčen pri le-žiščih. Dolga je bila moja pot, da sem se vsega navadil. Kakor se mi zdi, se bom zadržal nekoliko odpočil.«

»O, odkod pa ste?« je zvončka zani-malo.

»Iz daljnjega mesta, če se prav spo-minjam. Potoval sem po blagajnah, de-narnicah, tale, ki me je zadnji imel, je imel menda raztrgan žep ali kaj, bo že sam videl, da sem zdrknil na tla. Ka-kor vidim, živite v temi.«

»No, da, ne morem si pomagati, sneg je preklekano trdovraten, ne da in ne da mi do svetlobe. Sicer pa, koliko ste vredni, če smem vprašati.«

»Hm, precej. Veliko število je, sto par.«

»Sto par? To ni kdove kaj, berač ste kakor se mi zdi.«

»Kaj, jaz berač?« se je novček razhu-dil. »Koliko ste pa vi vredni. Tale kos zelenega ločnica in tista cava na vrhu, še nlijuni ne bi na vas pfeji!«

»Kaj, capa! Kdo ima capo? je bil zvonček užaljen, »rekel sem vam že, da se poberite odkoder ste prišli. Zdej vem, zakaj je denar toliko preklet, saj samo zgašo delate po svetu. In ta bar-va, prav kakor bi iz gnilega jajca pa-del.«

Mlado Jutro

»Zdaj imam pa že dovolj,« je zakri-čal novček, »zdaj grem, precej grem, kdo bi vzdržal zraven vas. Naj vas noga prvega človeka, ki bo hodil tod, poho-di!«

Ril je skozi snega, a ni prišel daleč, ko je moral počivati. Zvonček pa se je usajal za njim.

»Le poberi se, ti rumeno seme,« ga je slišal in ni mu dalo prej miru, da je odšel nazaj in si ohladil jezo nad njim.

»Ti snežna glista, bodi že enkrat ti-ho,« se je izkričal, »jaz sem državni poslanec, gorje ti, če te ovačim. Precej boš ob tisto umazano capo.«

Tačas je sneg konpel na vso naglico, da se novček in zvonček še zavedla nista, ko ga je zmanikalo. Ni se imo bilo tre-ba dolgo pripraviti, na loko so prišli otroci in zvonček se je nenadoma zna-šel v žepu s tovariši, novček pa je po-goltnil žep.

»Kako se ti je usajala, ta capa zele-na,« je pomislil in šel novim dogodkom nasproti.

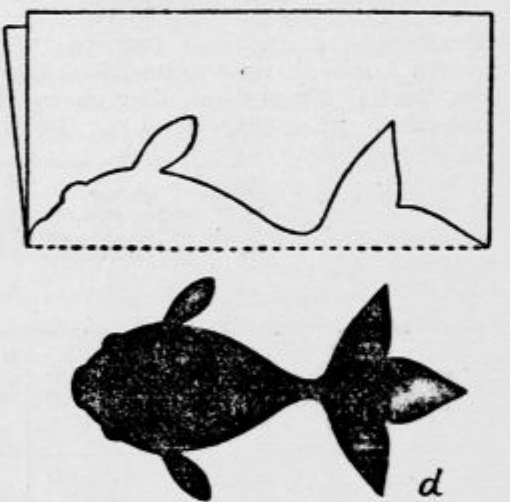
Kako napravimo trdne vozle

Naše slike kažejo tri vozle, ki se pogosto uporabljajo: 1. Navadni vozle služi za spojitve dveh koncev vrvice. Konopca sta pri tem vozlu speljana po-polnoma enako. Če snov iz katere je spletena vrv ni preveč gladka, bo vo-zel trdno vezal. Če pa konopca nista speljana enako, se na trdnost vozla ni

mogoče zanesti. — 2. Pri privezovanju čolna je najprimernejši in najuporabnejši tale vozle, ki ga tvorita dve polo-vični zanki. — 3. Tudi zadnji primer vozla je pogosto uporabljen in ga ni težko zvezati, če si podrobno ogledate sliko.

Okras za stene in zastore

Polo papirja upognete, kakor kaže slika. Na zgornji rob narišete polovico poljubnega obrisa ribe. Zarisani lik iz-režete. Če si narežete večjo množino takih slik, jih lahko uporabite za na-lepljenje na zastore steno ali kam dru-gam. Vtis bo prav ugoden, če bo sesta-va pravilna.

Tornado

Često beremo v časopisih, da je v tej ali oni okrajini povzročil ciklon veliko škodo. Tu pa tam imenujejo kot vzrok take nesreče tornado. Večina čitateljev meni pri tem, da sta prav za

prav to dve različni imeni za en pri-rodni pojav. Temu pa nikakor ni tako. Z besedo ciklon označujemo namreč le posebno močan vihar, s katerim se-veda tudi ni šale; tornado pa je po-vsem nekaj drugega, mnogo nevarnej-šega: je pošasten oblaci steber, ogrom-nih razsežnosti, ki se premika preko pokrajine s povprečno hitrostjo 60 do 70 km na uro. Pri tem se pa ta steber oblakov ne orezika samo naprej, tem-več se vrti tudi okoli svoje osi: pravi-jo, da znaša hitrost tega vrtenja do 1000 km na uro! Prav zaradi tega bi

mogli ta vihar ni steber upravičeno označiti kot nekako zgoščeno nevihto. Širina poti takega divjajočega vihar-nega vrtnca po zemlji meri mnogo-krat le nekaj metrov, neredko pa je široka tudi do 1000 m. Opustošenje takega tornada je grozno. Saj poruže na svoji poti drevesa s koreninami, lažje zgradi, posebno lesene hiše zme-lje v prah. :mnogokrat so v ruševinah za njim našli težka bruna, v katere je vihar stisnil slam-nate bilke in majhne vejice, kakor da bi bile železni žebli.

Ali si dober opazovalec

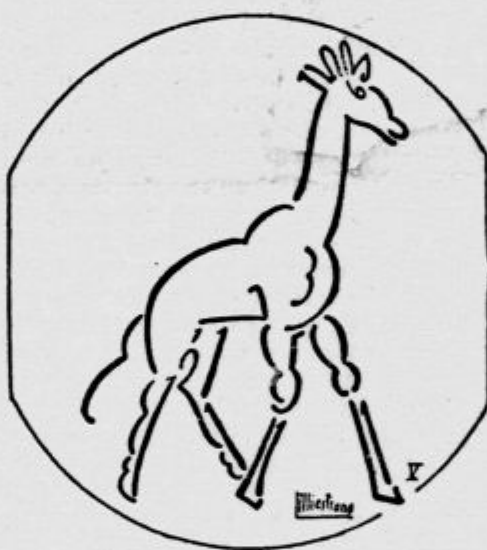

Pazljivo si oglejte sliko, vendar ne dalj kot eno minuto! Odložite sliko in napišite, koliko oseb in koliko reči ki imajo začetnico »p« ste videli na sliki.

Da lahko še danes preizkusite bistro-glavost svojih prijateljev, ki »Mladega

Jutra« niso videli, vam kar precej po-vemo rešitev: pilot, postrešček, potniki, potnice; če bo prijatelj hotel reči »po-licaj«, mu tega nikar ne priznajte, kaj-ti po slovensko pravimo »stražnik« ali »redar«. Od reči pa lahko naštejete: propeler, pipa, potni list, pas, plašč itd.

Pozor, računarji

Kdo izmed vas najhitreje sešteje šte-vilke, iz katerih je sestavljena žirafa?

Mladi smučarji

Sem smučarček še mlad se smučam vedno rad, potem, ko se najem, takoj se smučat grem.

Na hribčku za vasjo je pač tako lepo prijatelji so tu in vriskajo: »Ju-hu.«

Potem pa joj me joj v smuku vsi z menoj, v dolinico hitimo in pike vsi lovimo.

Pa mi smo moštri že, nam smuka dobro gre in skakali bi radi pa ni skakalnice.

Vasja Predan, učenec V. odd. osn. šole v Mozirju.

IZ KRAJEV, KJER ŽIVIJO SLOVENC

TONI HVALA:

Miramar

Ko se vozimo z vlakom mimo Prose-ka in Nabrežine v Trst, nam oko po-čiva na revnem kamenitem kraškem svetu. Zaželimo si izpredmembe. Se tre-nutek! Kratak ovinek, vlak se zgane — morje! Oko se sprostilo. Do Trsta se vo-zimo ob njegovih obali in ga opazujemo z desne strani.

Kmalu pozabimo na Kras.

Lep je ta koteček božjega sveta. Sedaj razumemo, zakaj se je zanj navdušil av-strijski nadvojvoda Maksimilijan, ki se je l. 1883 mudil v Trstu. Ob hudi ne-vijti je moral pristati s svojo jahto v Grljanskem zalivu. Navdušil se je za lepi kraj. Par let nato je zavladal nad sinjim morjem grad Miramar. Zgrajen je v mešanem normanskem in špan-skem slogu. Tu izgine Kras. Na nje-go-

vem mestu so sredozemski gaji s trop-skim rastlinjem v pravem nasprotju s floro daljnega severa.

Mira mare, občuduj morje!

Maksimilijanu ni bilo usojeno, da bi bil živel s svojo soprogo v tem gradu ljubezni. Na Šarlotino prigovarjanje je sprejel mehiškansko ponudbo in postal cesar Mehike.

L. 1864 se je odpeljal iz miramarske-ga pristanišča. Nesebično je vladal 3 leta. L. 1867 je padel kot žrtev republi-kanskih domačinov. Šarlota je zblaz-nela.

To žalostno zgodbo nam lepo prikazu-je tudi film »Juarez«, ki so ga pred ne-davnim vrteli v Ljubljani, Mariboru in Celju.

ukazal mesec Junij Maruška jih je ve-selo nabirala, dokler jih ni imela poln predpasnik. Potem se je lepo zahvalila mesecem in veselo hitela domov. Str-mela je Helena, strmel je mačeha, ko sta videli, da je Maruška res prinesla domov jagode. Tekli sta odpirat vrata in vonj jagod je takoj napolnil vso koč.

»Kje si jih našla?« je jezično vprašala Holena.

»Visoko gori na gori, pod bukvami jih raste dovolj,« je rekla Maruška. Helena je vzela jagode, se jih do sita naidla, in tudi mačeha jih je jedla. Tudi Maruška nista rekli: »Vzemi tudi ti!« Po jagodah je postala Helena sladkosnedna in tretjina dne se ji je za-hotelo rdečih jabolč. »Hiti, Maruška, hiti na goro in prinesi mi rdečih ja-bolč!« je zapovedala sestra. »O Bog, ljubha sestra, odkod naj pridejo sedaj nozimi jabolka?« je ugovarjala uboga Maruška. »Gorčaha, ti se boš ustavlja-la, če ti jaz naročim? Hitro teci na go-ro, in če ne prineseš rdečih jabolč, te žisto goto... umrtem!« ji je grozila hu-dobna Helena. Mačeha je zgrabila Ma-

ruško, jo vrgla skozi vrata in jih za-klenila za njo. Deklica je hitela brid-ko iht v gozd. Sneg je bil debel, no-benega tiru ne sledu ni bilo nikjer. To-da deklina ni sedaj nič več blodila, naravnost proti vrhu gore jo je ubra-la. Tam je plapolal ogenj, okoli katere-ga je sedelo dvanajst mesecev. Sedeli so tu, najvišje orjaški Januar. »Dobri ljudje, dovolite, da se ogrejem ob va-šem ognju,« jih je prosila, ko je prišla do ognja, »mrz me pretresa!«

Veliki Januar je prikimal in jo vprašal: »Zakaj si prišla sem, kaj iščeš tu?«

»Prišla sem trgat rdeča jabolka,« je odgovorila Maruška. »Sedaj je zima in pozimi ne rastejo rdeča jabolka,« je odgovoril veliki Januar. »Saj vem,« je žalostno odgovorila Maruška »toda sestra Helena in mačeha sta mi zaukazali prinesiti z gore rdečih jabolč, če na jih ne prinesem, me bosta prav go-tovo umorili. Leni vas prosim, striček, novejte mi, kje naj jih iščem!« Tedaj se je močnejši Januar dvignil, stonil k enemu od starejših mesecev mu nodal v roko gorčajo in dejal: »Zamahni z njo, bratec!«

(Dalje prihodnjik)

A. FRANCEVIČ:

Gad in jelen

Po argentinski vrači.

Na mahu zvita kača je ležala pa v soncu opoldanski spanček spala. Tedaj s košuto jelen pride vitek in z gnusom tam opazi mrzli svitek.

Med gadi in jeleni vlada srd, strupenski ert, močan ko sama smrt. Pogosto gad je že jelenče pilil, zato pa jelen rad bi ga uničil.

A kaj stori naš brhki par? Obilo vlečne sline si pripravi, razmaže v krogu jo po nizki travi, da gad je čisto vkljenjen v kolobar.

Ko se zbudi, nakani se na plen, a hitro ga ustavi pot od sline. Zastudi se mu in ne boji len, v nasprotno smer na lov odrine.

Tu spet na gabno steno trči, od smraje ga streslo neznanski krči. Po novem pravcu se čimprej napoti, a koj mu grozni zid stoji nasproti.

Na drugo plat se urno zdaj zasuka, a brž ob meji slinasti zahuka, nazaj sopiha, sika, puha, pa vselej vnovič isti gnus zaduha.

Ujet v začaran ris potem ostane, ostane in iz srede se ne gane.

Pomalem nanj pritisne glad, ponoči se pridruži hlad. Nazadnje vseh težav ga orel reši: mladiču z mesom lakote uteši.

Zakaj se gad ni ojunačil, zakaj ni s skokom risa prekoračil? To ve samo naš potepenko Jurij: ujet, uklet v okviru je lenobe in v njem počakal grobne bo trohnobe. Zakaj pač on iz ječe ne odkuri?

Listnica uredništva

Uganke in križanke v zadnjih številkah lanskega letnika so pravilno rešili:

Reiter Franci, uč. I. razr. višje nar. šole v Črni pri Prevaljah, Kožuh Marija, uč. II. razr. v Strazišču pri Kranju, Vever Marjan, dijak III. b razr. drž. realne gimn. v Mariboru, Sotenšek Katarina, uč. IV. b razr. Loke 460, Trbovije I, Vekoslav Baril, dijak v Ljubljani, Likovič Milan, dijak drž. real. gimn. v Ljubljani.

V. J. Z. m.: Ali si pesnik »Majka mi-ska« sama zložila, ali si jo kje prepisala? Tega vprašanja nam ne smes zameriti; kar prerao se zgodi, da nam mladi nadbed-neži pošljejo kaj prepisanega!

Jap: Pesmi nista zreli za tisk!

L. M. dijak: Tvojo pesem smo na ža-lost prepozno prejeli. Naša priloga je na-vadno ob četrtkih z sestavljena. Vpošte-vati moramo za vsako naslednjo številko le tiste rokopolse, ki smo jih prejeli naj-pozneje do torka!

Č. S. D.: Zate velja isto kakor za zgor-njega dijaka!

Z. in T. F.: Tudi letos vama ne morem oskrbeti vezanega letnika, pač pa prejmeta te dni vse lanske številke nevezane. Hvala za ljubezne čestitke. Zadovoljen bom, če ne bo slabše, kot je bilo lani, kajti vsak dan, ki ga preživimo v miru, je velika mi-lost in z vsakim takim dnem postajamo močnejši!

Bistrim glavicam

Katera ura gre prav?

(Rešitev: Prav gre ura na steni levo, ki kaže pol štirih.)

Škrta zajčja družina

(Rešitev: skupno 15.)

Božena Němcová:

Dvanajst mesecev

Drugi dan se je grela Helena pri pe-či in zahotelo se ji je jagod. Takoj je poklicala sestro in ji rekla: »Teci, Ma-ruška, in prinesi mi z gore jagod!«

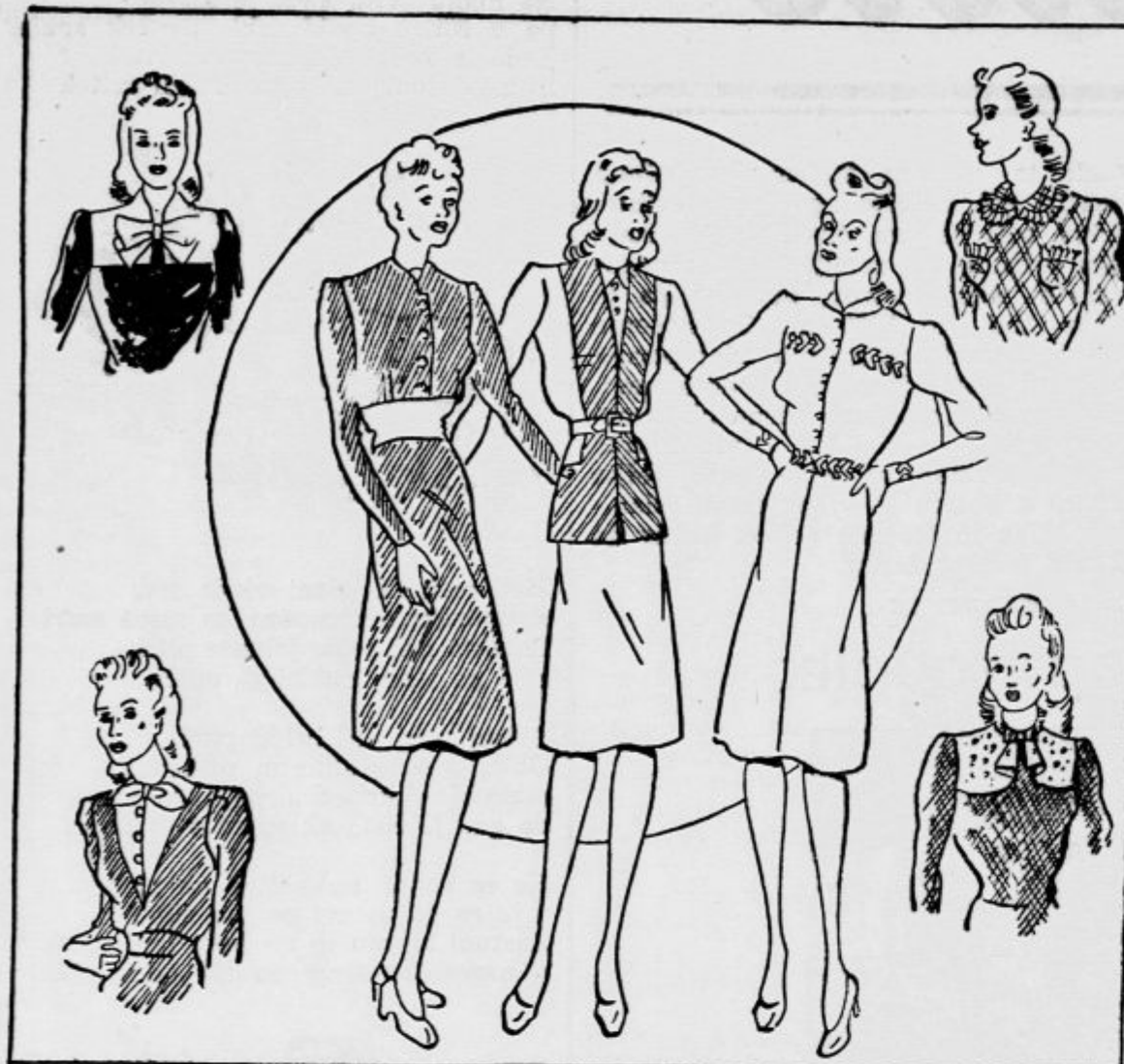
»O Bog, draga sestra, kje naj naj-dem jagode? Ali je že kdo slišal, da bi rastle jagode pod snegom?« je tožila Maruška. »O, ti nemarnica, ti boš ugo-varjala, če ti jaz zaukažem? Precej pojdi in če nobene ne prineseš, te ubi-jem,« je žugala hudobna Holena. Ma-čeha je pograbila Maruško, jo vrgla skozi duri in jih zaklenila za njo. Grenko jokaje je šla deklina v gozd. Povsod je ležal sneg, nikjer ni bilo no-bene gazi. Deklica je drago blodila okoli, mučil jo je glad, mraz jo je tre-sel, tedaj je onazila v dalji enako luč, kakršno je videla dan prej. Vzrado-ščena je šla gori k njej. Sneg je pri-šla k velikemu ognju, okoli katerega je sedelo dvanajst mesecev. Najvišje je sedel veliki Januar. »Dobri ljudje, do-volite, da se ogrejem pri vašem ognju, tresem se od mraza,« Veliki Januar je pokimal z glavo in vprašal: »Zakaj si

pa spet prišla, kaj iščeš tu?«

»Nabirat grem jagode,« je odgovo-rila Maruška.

»Saj je že zima in v snegu ne raste-jo jagode,« je dejal Januar. »Saj sa-ma vem,« je rekla žalostno Maruška, »toda sestra Helena in mačeha sta mi zapovedali prinesiti jagode, in če nič ne prinesem, me bosta umorili!« In dvig-nil se je veliki Januar, stopil k bratu, ki mu je sedel nasproti, mu dal v ro-ko gorčajo in rekel: »Dvigni jo, bratec!« Mesec Junij se je usedel na naj-višji kamen in zamahnil z gorčajo nre-ko ognja. Visoko je vznemlela grma-da, od njenega žara se je hinoma raz-talil sneg, zemlja je ozelenela, drevje se je obleklo z listjem, pričeli so zaneli. v gozdu so vzcvetale razne cvetke — in bilo je poletje. Pod bukvami je bi-la zemlja posajena z belimi zvezdicami. Tudi pred očmi so se sneminala bele zvezdice s jagode in so zorele in zorele in praden se je Maruška zave-dala, da je bilo, kot bi kdo rekel, kaj. »Na-biraj hitro, Maruška, nabiraj,« je za-

Kraljestvo mode

Predružačite staro obleko!

»Ze dve leti si nisem kupila nove obleke, mi je zadnjič pripovedovala gospa Jela. »Toda vse moje stare obleke so iz dobrega blaga, od časa do časa jih nekoliko predružačim — pa so videti zopet nove...«

»Kako to delam, ste me vprašali? Povsem preprosto: ostanek barvaste svilne majhen, svež ovratnik, zametast trak, izreski iz klobučevine — vse mi pride prav za mojo »kliniko« starih oblek. Saj nimate pojma, kako izpremeni takšna malenkost

Novi rokavi

Nedvomno jih že vse poznate: tiste široke kimonaste rokave, ki pod komolcem preidejo v tesne, z drobnimi gumbi zapete zaplestnike. Obleka s takšnimi rokavi je nujno v hrbtu in čez prsa široka, ta širina pa ji daje neko posebno obeležje, ki je značilno za letošnje modno linijo. Širina života in rokavov nasprotuje ozko povsem gladko krilo. Novi modi odgovarja takšno ozko krilo, ki ga lahko še izpopolnimo s kasakom, da ima obleka videz dvodelne obleke. Rokavi prve obleke na naši skici so na život prišli in torej samo s svojo širino posnemajo prave kimonaste rokave. Prave kimonaste rokave pa ima druga obleka, pri kateri je ukrojen život z rokavi iz enega kosa blaga.

Eugen Heltai:

Nenavadni častilec

Po drugem dejanju je garderobierka prinesla ogromen šopek vrtnic. Iz šopka je kukač psemce in majhna škaticca, v kateri je bil prstan, vreden gotovo svojih tisoč pengö.

Anny ni bila prav nič razvajena. Bila je enostavna in trezna ženska. Prepričana, da so moški samo zato na svetu, da bi uganjali najrazličnejše neumnosti zaradi slabega spola.

Zaradi tega je napravil šopek pismo in prstan nanjo globok vtis. Razburjeno se je oblačila in pohitela k okencu v zavesti, da bi pokukala v dvorano. V prvi loži v prtiličju »On«. Odlični in neznani darovalec dragocenega šopka. Bil je zanimiv moški, črnih, mlačne osivelih las. Sedel je v loži kakor pravi blaziranec. Anny je ta aristokratski mož na prvi pogled ugajal. V tretjem dejanju mu je poklonila mnogoobetajoč nasmech.

Uslužen neznanec je čakal na Anny pri vhodu za igralce. Tam je stal tudi prekrasen avto.

»Plemeniti Cirkvenicz, se je mož predstavljal z brezhbitnim naklonom, čim se je prikazala Anny. Vznemirjena umetnica mu je ponudila roko. Poljubil jo je. Sofer pa je že odpiral vrata avtomobila.

»Ta avto?« je tiho vprašala.

»Čaka nas, je odvrnil. »Vstopite prosim«

»Da, toda...«

Anny je udobno sedla.

Večerja sta v prvovrstni restavraciji. Vitez je bil radodaren gostitelj. Natakari so se mu spoštljivo in globoko priklanjali. Anny se je topila ponosa in sreče. Plemeniti Cirkvenicz Prvi junak v njenem živ-

celo obleko in napravi iz nje nekaj povsem novega.

Gospa Jela je stopila k oknu. Njena vitka postava v črni volneni obleki se je ostro odražala od svetlih čipkastih zastorov.

»Najrajši imam črno obleko«, je dejala. »Iz črne obleke lahko napravite deset različnih oblek, če imate količjak modne domišljije. Saj je skoro ni barve, ki se ne bi ujemala s črnim blagom. Pogledajte na primer tole obleko. Nosim jo že četrto leto. Letos sem ji počila pas, zaplestnike in prsne žepke s sivordecim sutašem. Spomladi bom motive iz sutaša snela, obleko bom prepasala z ozkim, spredaj v pentljo zavezanim trakom. Izrez pa bom poživila s širokim belim ovratnikom, ki ga bom luknjasto izvezla. Preprosto, kaj ne?«

»To mi še povejte, gospa Jela, kako ste predružačili svojo staro karirasto obleko?«

Gospa Jela se je nasmejela. »Veste kako? Z rjavim gros-grain trakom! Trak sem drobno nagubala in sem z njim obšla karirasti ovratnik in prsne žepke, karirasti pas pa sem obrobila z gladkim trakom. Najbolj enostavno je seveda, opremiti obleko z novim opletkom ali z vložkom iz svetlega blaga. Tudi z bošomer lahko včasih ustvarite prave modne čudeže. Jaz sem na primer staro obleko prerežala v pasu, iz nekoliko obrabljenega života sem napravila kratek bolero, iz krila pa — samostojno krilo, ki ga nosim s svežimi pralnimi bluzami. Krilo, bolero in bluzo tvorijo okusno in mladostno modno sestavo.«

»Tale vaša zamisel pa se mi zdi res imenitna. Veste kaj? Narisala jo bom za naše čitateljice!«

»Saj ni moja zamisel, se je branila gospa Jela. »Iz zadnje številke Ženskega sveta« sem jo posnela. Ta naša izvrstna ženska revija ima lepo urejeno modno prilogo z odgovorjajočim krojnim polo.«

Gospa je poskela med časopisi na svoji pisalni mizi. »Tu je nova številka,« mi je

dejala. »In tu so kroji za razne garniture, s katerimi preprosto in okusno lahko predružačite stare obleke.«

Bilo me je nekoliko sram, ko sem gospe priznala, da še nisem naročila revije. Sklenila sem, da bom popravila zamujeno in sem si zabeležila naslov uprave lista: Ljubljana, Aleksandrova c. 16. Za naše čitatelje pa sem narisala nekaj modnih zamisli, ki sem jih našla na modni prilogi »Ženskega sveta«.

Naš vsakdanji kruh

Ako hoče narod kakega človeka označiti kot posebno plemenitega, tedaj pravi o njem: »Dobro je kakor kruh.«

V današnjih časih je težko speči dober kruh; saj nam je trenutno celo enotna moka nedoregljiva, bela pa že davno predraga. Kruh torej po veliki večini kupujemo. V nadi, da ne bo vedno tako, približujemo navodila za pripravljanje kruha iz raznih vrst moka.

Navadni kruh iz pšenične moke. Stresi v večjo lončeno skledo 1 kg presejane moke in napravi na sredi jamico, v njej razmešaj 2 dkg v mlačnem mleku ali v vodi raztopljenega drozja, tako da ostane pri vrhu kakor za prazenec gosto testo. Pokrij skledo in jo postavi na gorko, da se kvas dvigne. Potem zmešaj s kuhaličnico v pripravljeni moki toliko prece, slane mlačne vode da dobiš srednje trdno testo. A pazi, da ne pride kvas prehitro v dotik z gorko vodo in ga ne zapariš. Sol je treba približno eno žlico. Testo prav dobro pogneti, potem ga postavi na topli vrhu ognjišča, da bo vzhajalo. Ko vzhajanje in ga je skoraj še enkrat toliko ga iznova pregneti, napravi iz njega štruco, ki je položila v štruncico pokrito znotraj s toplim prtičem posipanim z moko. Pokrij štruco in jo postavi na gorko, ko je dovolj visoka, jo zvrni na pčilo namazan pekač, pomazi jo z mrzlim mlekom in jo speci v pečici. Pečeno zavij v prt, da skorja nekoliko odneha. — Ako vzameš namesto vode toplo mleko dobiš mlečni kruh. Za masleni kruh dodaj mleku še 5—10 dkg masla.

Kruh iz enotne moke. Na vsak kilogram moka dodaj 2 srednjevelika v oblikih kuhana, olupljena in stlačena krompirja, ki ju dobro zmešaj z moko. Primešaj še žličko janeža in ako mogoče žlico olja ali masti. Sicer postopaj kakor prej.

Rženi kruh. Zmešaj približno 60 dkg pšenične, 40 dkg ržene moke in 2 nastrgana kuhana krompirja, dodaj žličko janeža, sicer postopaj kakor pri kruhu iz enotne moke. Tudi rženi kruh je bolj voljan, ako vgneš v testo kako žlico olja ali masla.

Koruzni kruh. Popari v skledi 1 kg koruzne moke s slanim kropom; razmešaj s kuhaličnico, in ko se nekoliko hladi, prideni ¼ kg pšenične ali ječmenove moke, 2 kuhana nastrgana krompirja, 2 dkg vzhajane kvasa, slane mlačne vode, kolikor je je še treba in pogneti dobro še z nekoliko pšenične moke. Ko se testo na gorkem dvigne, ga iznova pogneti, napravi iz njega 3—4 štručke, ki jih položi v pregrnjene, z moko posipane štruncice. Ko so se dovolj dvignile, jih zvrni na namazane pekače, pomazi jih z mlekom, v katerem si razpetla prav malo bele moke, napravi v vsako štručko 2—3 zareze in postavi pekač urno v precej vročo peč ali pečico. Kruh naj se peče približno 1 uro. — Važno je, da pri pripravljanju koruznega kruha koruzno moko poparimo, ostalo, t. j. pšenično ali ječmenovo moko pa razmešamo le z mlačno vodo. Kruha iz same koruzne moke ni mogoče napraviti.

Še nekaj o polenovki

Na olju prazena polenovka

¼ kg polenovke prevri, odcedi jo in odberi od kosti in kož vili v kozo 5 žlic olja, dodaj 3 stroke drbeno sesklane česna, 3 žlice paradiznikove meze, 3 žlice kruhovih drobtin 3 žlice vode, sesekljane čebule, žlico drobno sesklane zelenega peteršilja; dodaj omejeno polenovko in stavi pokrito v vročo pol ure. Za željo lahko proti koncu primešaš tudi par žlic kisle smetane.

Ocvrta polenovka

Koščke kuhane, očišene in nasoljene polenovke povaljaj v moki raztopnem lačcu in drobtinah ter jih ocvrta na olju ali masti.

Polenovko dai s kislim zeljem oziroma s solato na mizo. — a — r.

navadno pijem. Prinesite dve čaši — A hitro!

Dokle je odhitelo, Anny se je nasmechla svojemu gostu.

»Upam, da sva zdaj sama?«

»Sama, ti in jaz,« je počasi odvrnila Anny, kajti prvič mu je rekla ti.

»Toda...« Vitez je vstal, Anny je zaprla oči. Pričakovala je vroče poljube.

★ ★ ★

»Toda,« je ponovil moški. Ker poljubov ni hotelo biti, je Anny odprla oči. Mož je stal pred njo. Tih zapovedovalen, s takšnim izrazom na obrazu, da se je skoraj prestrašila.

»Kaj hočeš?« je vprašala vznemirjeno.

»Tvoje prstane,« je rekel hladno.

»Moje prstane?« Dalje ni mogla. Prestrašeno ga je gledala.

»Se morda šalijo? Ti...«

»Nikakor ne. Tvoje prstane hočem. In sicer takoj. Pohiti, preden se vrne sobarica.«

In ko je Anny še vedno nepremično sedela, je besno ponovil:

»Nisi šla?« Ali hočeš morda, da vzamem revolver?«

Anny je ubogala in mu s pridruženim jokom izročila prstane. Nazadnje mu je hotela dati še prstan, ki je bil vzrok njunega srečanja.

»Tegale ne,« je dejal, užiteno in ji vrnil prstan. »Tega sem ti dal jaz. A gentleman nikoli ne jemlje nazaj tega, kar je bil poklonil se je in šel iz sobe. Na pragu se je še enkrat obrnil in rekel:

»Da, skoraj bi bil pozabil: dekle se bo najbrže vrnilo iz kluba s sporočilom, da me ne poznajo. Z denarjem, ki sem ji ga bil dal, plačaj šoferja, dekletu daj pet pengö, ostanek pa porabi za kakšne dobre namene.«

In ko je Anny z izbuljenimi očmi strmela v vrata, je plemeniti Cirkvenicz dostojanstveno odšel...

Ogl. reg. S. Br. 7006/36

Pozor!

Darmol, sredstvo za odvajanje se često potvarja. Radi tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka tableta besedo Darmol in zarezo v obliki črke T. Zahtevajte samo originalni Darmol.

DARMOL

Novi orehi

Križanka s številkami

Nikjer ni rečeno, da bi morala biti vsaka križanka sestavljena iz samih besed. Lahko je tudi številčna, sestavljena tako, da pride v vsak kvadrat po ena številka. Danes prinašamo za vzorec eno tako križanko. Spodaj so navedena števila, katerih številke je treba vstaviti v priloženo mrežo na ta način, da se lepo križajo.

Števila, ki jih je treba vpisati, so naslednja:

Dvoštevilčna: 13, 50, 77, 92.

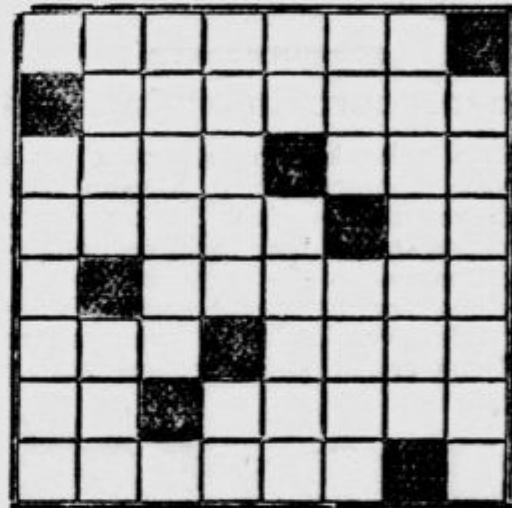
Trištevilčna: 189, 407, 510, 641.

Štirištevilčna: 3026, 3716, 5270, 8024.

Petštevilična: 22504, 41.609, 85012, 93156.

Šestštevilična: 194020, 237160, 401291, 849052.

Seder: 11ena: 1085091, 5097405, 5904160, 7831761.

Stopnice

K A — — — — —
— K A — — — — —
— — K A — — — — —
— — — K A — — — — —
— — — — K A — — — — —
— — — — — K A

Namestu črtice vstavi prave črke, da dobiš v vodoravnih vrstah besede naslednjega pomena: 1. žensko ime; 2. športnik, 3. varuje roko; 4. risanje; 5. kremenčeve spojine; 6. železniški uslužbenec; 7. žensko krstno ime, znano iz naše zgodovine.

Dopolnilnica

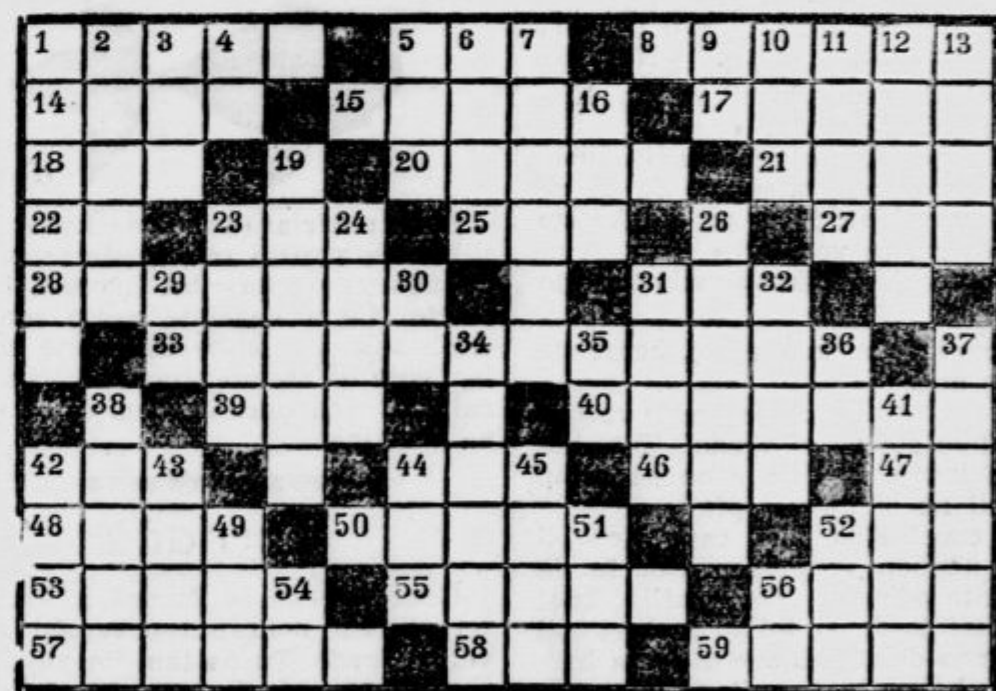
RAK — NICA — EVOLUCIJA — REZ — PEKA — LOT — MARA — RAST — AVA — RAK — EMIR

Pred vsako besedo dodaj še po eno črko. Nove črke ti dajo ime in primke enega začetnikov slovenske književnosti.

Kupčija na obroke

Gospod Pipec nima dosti denarja in je že navajen kupovati na obroke. Nekdo gre kupovat čevlje. Najprej po dolgem mešetarnenju zbije njih ceno za 10%. Potem

Križanka št. 2

Vodoravno: 1. italijanski pesnik iz srednjega veka, 5. del tekočine, 8. južnoameriški orel, 14. pripadnik starega, divjega naroda, 15. mera za zlato, 17. angleški otok v Sredozemskem morju, 18. najlepši mesec v letu, 20. proizvod iz mleka, 21. eden izmed planetov, 22. kem. znak za aluminij, 23. ime filmske igralka Rine, 25. številnik, 27. svetopisemska oseba, 28. upravljatelj staroperzijskih provinc, 31. vrsta sladkovodnih rib, 33. prebivalec polotoka v Severni Ameriki, 39. začimba, 40. zapora, ki jo izvršujejo ladje, da onemogočijo dovoz surovih surovčin, 42. abesinski poglavar, 44. zgodovinsko mesto v Dalmaciji, 46. mesto v Severni Italiji, 47. nota, 48. Mozesov brat, 50. znamenka fotoaparatov, 52. ženski glas, 53. vrsta ptic, 55. žival, ki spada k povodnim kunam, 56. prevozno sredstvo, 57. drugi naziv za starokatoliška, 58. staroslovenska črka, 59. prebival.

Navpično: 1. mesto v Siriji, 2. naša poročevalska agencija, 3. velelnica, 4. kratka za »tremoloz«, 5. a'verb, 6. reka v Armeniji, 7. izumitelj seruma proti steklini, 9. enota za merjenje električnega upora, 10. osebn zalmek (3. skl.), 11. del roke, 12. potomec, 13. pasma (mn.), 16. podkožje, 18. ručki diktor, 23. država v Mezopotamiji, 24. egipčanski svetnik, 26. ustanovitelj jezuitskega reda, 29. dva konsonanta, 30. zgodovinski otok pred Marseilom, 31. moč, 32. mohamedanska božja pot, 34. starorimski pesnik, 35. kratka za nota bene (posebe pomni), 36. kem. znak

za kalcij, 37. protestantski duhovnik, 38. plemiški naslov, 41. grška črka, tudi ustje Nila, Donave itd., 42. vrsta juhe, 43. kuhinjska začimba (mn.), 44. nasprotno od star, 45. up, 49. eksotična ptica, 51. žival, ki raje, 52. izraz pri sportu, 54. kem. znak za barij, 56. kratka naše poročevalske agencije.

Rešitev križanke št. 1

Vodoravno: 1. Kopernik, 9. Zermoski, 16. Avari, 17. Zodiak, 20. Čapek, 21. M ro, 23. Iovov, 25. Nero, 26. era, 27. pop, 29. nad, 30. mir, 32. ten, 33. la, 34. Lenau, 36. Papuk, 38. so, 39. Hus, 40. tla, 42. dar, 43. moč, 45. orač, 47. Čajkovski, 49. ragu, 51. Niš, 52. Marat, 53. Emona, 54. val, 55. sen, 56. ben, 58. Ane, 59. noj, 61. lan, 62. rop, 64. ino, 67. re, 69. Tir, 70. Romeo, 72. ime, 74. sr, 75. avers, 77. lekarna, 79. agava, 81. karistida, 82. Meštrovic.

Navpično: 1. kameleon, 2. ovira, 3. para, 4. Ero, 5. ri, 6. iz, 7. kol, 8. Tivat, 9. zar, 10. Ek, 11. o č, 12. Man, 13. spet, 14. Keres, 15. ikonodul, 18. Don, 19. jod, 22. ton, 24. hip, 27. pes, 28. pataren, 30. Markoni, 31. rum, 34. luč, 35. Utjan, 36. pasma, 37. kor, 39. Hašek, 41. akt, 42. dve, 44. javor, 46. ris, 47. Cabar, 48. Ineni, 50. Gaj, 57. Roma, 60. frak, 61. lisa, 62. roka, 63. perm, 65. Amar, 66. Drač, 68. Eva, 69. tri, 70. red, 71. one, 73. ego, 74. svi, 76. Er (=erblj), 77. Li (= litij), 78. A(vgust) 8(enoa), 80. av.

Naša mladina pred pol stoletja

V spomin narodnemu borcu Radoslavu Knafliču

V ponedeljek je umrl v Mariboru upokojeni šolski upravitelj g. Radoslav Knaflič, eden najbolj zaslužnih in uspešnih drobnih narodnih borcev na slovenskem štajerskem, v dobi pred osvoboditvijo. V torkovi številki smo podali obris njegovega življenja in dela. Kako je kot mlad dijak pripravil in vodil sebe in svoje sovrstnike k narodni borbi, ki je imela takrat, pred več kot 50 leti, svedo povsem drug obseg ko danes, nam priča pričujoče pismo. Na razpolago nam ga je dal prijatelj lista, pisal pa ga je pokojni Knaflič l. 1885, ko je bil dijak v III. letniku ljubljanskega učiteljskega, slovenskega dijakom v Celju. Pismo je bilo naslovljeno na dijaka Jožeta Blaža, ki je bil doma iz Mozirja, a ga je jetika pobrala na univerzi. Radoslav Knaflič je v njem napisal med drugim:

Ni naroda, kateri bi imel tako žalostno preteklost in sedanjost kakor naš narod slovenski. Od nekdaj je bil zatiran. Stoletja in stoletja so minila, pretrpel je robski jarem, a vendar še živi, ta ubogi narod! Mi sinovi njegovi pa gledamo, kako tepta tuje svetinje naše, kako skrujni svete narodne pravice naše. In kaj početi pri današnji tlorajni? Narod se mora zavedati, sicer mu je smrt zagotovljena — pomislite na potujočevanje na Koroskem, Štajerskem in Beneškem — Kako ga k zavesti dovesti? Z naobrazitvijo. Kako k naobrazitvi? Z literaturo. Dajmo mu torej literaturo in on se mora zavedati! Dokler še nismo imeli literature, tudi nismo vedeli, da smo Slovenci, šele ko je vlezal slavnostni Bleiweis začel izdajati »Novice«, vemo kdo in kaj smo. Podpirajmo torej literaturo, širimo jo med prostim narodom, kajti ona ga dovede do zavesti.

Tako nekako in še več mi je pisal češki narodnjak in borilec I. V. Legu, mož, kateri ne štedi niti svojih moči niti lastnega umetka za probojenje in napredek slovenskega naroda. Ta navdušeni mož hoče nas dijake odgojiti za prihodnje boritelje drugega nam naroda, on nam hoče vcepiti v mlada srca gorečo ljubezen do mile naše materinske, on, rodom Čeh, se ne zadovoljuje imenovat se slovenskim bratom našim, temveč on nam hoče tudi postati učiteljem in voditeljem. Srce bi vam radostno utripalo, ko bi va bratje naši, vedeli, s kakim navdušenjem in zanimanjem se poteguje za nas. Oklenimo se ga tedaj z vso močjo in v roko ljubeznivega mlade duše naše, bodimo mu zaveznički, zvesti somišljeniki, boritelji in delavci za povzdigo omike in blagostanja našega naroda.

Naš narod potrebuje buditeljev, učiteljev in voditeljev. Mi mu že zdaj lahko pomagamo, če le hočemo. »Slovenec sem!« — kaj pomaga ta izjava brez čina! Pomnilimo, da se naš narod le ohraniti zmore, če se zaveda svoje narodnosti. Vzbuja jimo in vzgajajmo tedaj literaturo čitalcev, da se bodo lepše razcvitali in da postane narod bolj izobražen in zaveden. Literatura je narodna trgovina, v njej se pisatelji in čitalci. Pisateljev ima naš narod dovolj ali čitalcev mu manjka, to kaže na žalostno razporeditev Jurčičevih spisov; narod jih tako rekoč od sebe odhaja, ker se ni zmožen soditi in ceniti teh dragocenosti. Ni dovolj, če znajo samo nabirati krogi brati. Ne, brati mora vsak, kmet in rokodelar — ves narod; in če bodo držali križem roke ter čakali »ugodnega časa«, v katerem bi se ta misel sama od sebe rodila, prehitela bo naša gotovo prej poguba, narod bi moral poginuti pod preveliko navaljujočo silo pretečega potujočevanja.

Tedaj na delo! Mi ki zdaj živimo, hočemo zdaj začeti, zdaj se bomo, zdaj budi in voditi, naši potomci pa naj nadaljujejo sveto delo narodne prosvete! »Zakladajmo knjižnice in čitalnice!« bodi naše geslo, in zvesti temu geslu, učinimo med seboj skupine dijakov po krajih, kjer smo doma. Vsaka taka skupina naj prireja v poletnih veselicah vsako nedeljo drugo s primernim programom in lepim navdušujočim govorom. S čistim dohodkom te veselice nakupimo knjig, dajmo

jih vezati ter jih darujemo kraju (vasi, trgu, fari), kjer se je veselica vršila (če pa tam še niso, pa drugi vasi, kjer se morda veselica ne more prirediti). S tem bo dan temelj k ustanovi knjižnice in čitalnic. V to sveto treba da pridobimo 1. kakoga morda premožnega in poštenega narodnjaka, kateri bi bil za starostno čitalnico zmožen; 2. učitelje in duhovnike, kateri bi bili reditelji in knjižničarji ter vobče dušne čitalnice in knjižnice. Ko bi imela vsaka knjižnica na deželi 50 členov po 10 kr. na mesec, bilo bi na leto 60 gl. dohodkov, a s to svoto lahko vsaka knjižnica izhaja.

Zasluge in koristi: 1. narod bi postajal vedno bolj naobražen, spoznaval bi krasoto svojega jezika, zavedal bi se svoje narodnosti, a v času potrebe potegoval bi se z navdušenostjo za svoje svete pravice; 2. pospešila bi se in razcvetela bi naša mlada literatura; 3. mnogi kmet bi ob nedeljah in praznikih ne pohajkoval ter tratil premoženja in svojih duševnih moči.

Uvideti moramo, da bi se s tem kaj lepo pospešil narodni napredek. Tedaj na delo! Dajmo si v ta namen med seboj, dopisujemo si z vsemi zavodi, katere obiskujejo slovenski dijaki, kdor ima prijatelja ali znanca v katerem drugem mestu, naj dopisuje z njim ter ga navdušuje za sveto reč, dotičnik pa naj tudi sam svoje delovanje med sovrstniki razširi. Tako delajmo mi in po vzgledu našim bodo delali tudi drugi. Saj poznamo svoj narod, dobro vidimo, kako je vse mrtvo, življenja, življenja potrebujemo...!

Razporeženje Francozov

Švicarski list o odmevih svetovnega razvoja v francoski javnosti, ki še vedno ni ustaljena

Švicarski list »National Zeitung« iz Basla objavlja po informacijah iz Francije zanimiv prikaz trenutnega razporeženja francoske javnosti. Zanimaj bo tudi naše čitalce, ker je prav zdaj Francija močno v ospredju splošnega zanimanja. List opozarja najprej, da kažejo pisma, ki jih prejema iz Francije, na značilno spremembo v razporeženju Francozov, nato pa piše med drugim:

Francoski narod misli danes o porazu in premirju, o svojem sedanjem in bodočem položaju povsem drugače kakor še pred šestimi ali celo tremi meseci. Ni težko uganiti vzrokov, ki so povzročili to spremembo, saj izhajajo enostavno iz spreminjenega svetovnega položaja. Ne glede na vpliv angleškega in grškega odpora ter uspehov obeh narodov je premaknitev vojne prizorišča v Sredozemlje in severno Afriko tudi zgolj objektivno okrepila položaj Francije. Njene kolonije v severni Afriki s svojimi operacijskimi oporišči ter s svojimi pomembnimi in nedokajanimi vojaškimi efekti niso več brez nadaljnje dostopne Nemcem proti volji vichyjske vlade. Na svoji strateški vrednosti pa so medtem močno pridobile. Tega se ne zavedajo le vladni krogi, temveč tudi široke množice. Vse to se seveda zrcali v spremembi razporeženja, ki prihaja do izraza v nešteti primerih v vseh, kar tvo-

Navdušujemo se in pridobili si bomo za svoj narod nesmrtnih zaslug, naše kosti bodo trohnele v rahle prsti, delo naše pa bo živelo ter pričalo o preminulih energičnih sinih slovenskih.

Dragi prijatelji, od sedaj si bomo dopisovali ter se navduševali za sveto narodno reč, dopisujte si tudi vi z dijaki drugih mest, tako, da bomo po celem Sloveniji en duh in ena misel. Stopite v zvezo z drugimi gimnazijci, uč. pripravniki in z bogoslovci, če ne neposredno, vsaj posredno! Tako si bomo razodevali svoje mišljenje, težnje, hrepenenje in trpenje. Dragi prijatelj, Vas pa prosim, da stopite v dopisujočo zvezo z menoj, dovolj, če si na mesec enkrat pišete, dopisujte si tudi s kakim dijakom vseh drugih slov. mest. Toda bodite previdni, sovragi naši bi se mogli te prilike poslužiti ter nas za veleizdatke konvaje označiti. Vse je možno!

Izšel je IV. zvezek Jurčičevih spisov, agitujete, da si jih dijaki tudi zaneprej tako pridno naročujejo kakor v zadnjem slučaju. Goriški dijaki so mi javili, da bodo priredili dijaško veselico in Ipavi. Ziveli! Ker pa se gotovo Slovenci iz Štajerske ne bodo mogli udeležiti, bilo bi potrebno, da se združite z mariborskimi dijaki ter nekje na Štajerskem veselico priredite.

Priporočam vam še Vašemu prijateljstvu ostanem Váš prijatelj
V Ljubljani, 1. 1885.

Radoslav Knaflič,
dijak učiteljskega

★

Dodavam tukaj nekoliko naslovov, poiščite dobrih celjskih rodoljubov, kateri bi hoteli z njimi korespondirati. Pa pišite, kjer je možno na stanovanje.
1. Svitoslav Smolnikar, osmošolec v Ljubljani;
2. Zmagoslav Zupanc, osmošolec v Ljubljani;
3. Vatroslav Kralj, osmošolec v Gorici;
4. Slavoljub Slavik, sedmošolec v Trstu;
5. Ivan Stukelj IV. letnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 5;
6. Radoslav Knaflič III. letnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 54;
7. Ivan Zupanc, III. letnik v Kopru (Capo d'Istria);
8. Franjo Pinžgar, IV. letnik v Kopru (Capo d'Istria);
9. Svitoslav Hauptman, III. letnik v Mariboru.

Sokolstvo

Načelniški sestanki

V zletnem letu smo in je kratka doba nas loči od časa, ko bomo pričeli javni nastopi društev, okrožij in žup. Prav tako bodo letos v večjem obsegu prireditve takomavalnega značaja, ki se jih bodo udeležili številni tekmovalci iz raznih sokolskih edinic. Vse te priprave za zlet v Beogradu in tudi vse ostalo delo v letošnjem letu nas sili, da še močnejše organiziramo vzajemne stike med posameznimi društvi in četami v žurah in okrožjih.

Društveni načelniki in načelnice so nositelji vsega telesnovzgojnega dela na sokolskih edinicah. Na njihovih ramah počiva danes veliki del priprave za sokolski zlet, za tekme in javne nastope. Zato ne bi bilo odveč z ozirom na enotnost dela ter izvedbo društvenih in okrožnih javnih nastopov, ako bi se vsaj letos sestanki društvenih načelnikov in načelnice okrožij sklicevali vsak mesec. Tudi zbori društvenih načelnikov in načelnice v župah ne bi škodili vsaj vsaka dva meseca. Na teh sestankih, ki naj bi bili praktičnega in teoretičnega značaja in po možnosti vsaj deloma tudi tehnično-upravnega bi dobilo župno tehnično vodstvo koristno vprašanje o stanju neodnih edinic. Lažje bi na tej osnovi uredilo svoje delo v zletnem letu in dosežilo s tem morda še boljše povezanost svojih edinic na srednje. Edinice same pa bi imele v teh sestankih z njihovo medsebojno izmenjavo misli, navodili in nasveti dragocen primorček za nadaljnje svoje delo, ki mnogokrat ravno zaradi pomanjkanja prave delovne orientacije zastaja.

Načelniški sestanki naj trajajo ves dan. Dopoldne naj film bo dnevni red praktične predelave telesnovzgojnih zadev, popoldne pa naj sledi razpravni del, ki se ga morajo prav tako udeležiti vsi brez izjeme. Komur se mudi popoldne domov, naj raiši prepuosti svojo funkcijo drugemu, ki lahko ostane ves dan.

Mišljenja smo, naj bi z načelniškimi sestanki poizkusila največ okrožja na temelju izkušni pa bi se potem sklicala župna načelniški sestanki. Na Češkem so taki sestanki pokazali velike uspehe in so postali zlasti v današnjih dneh morda vez društvenih vodilnih činiteljev. Poizkusimo še mi!

Sokolstvo v Prekmurju

Predvojna Madžarska ni pripuščala delovanja sokolskih društev: zato prekmurški Slovenci niso smeli vse do osvoboditve sokolovati. Danes pa deluje v Prekmurju okrožje mariborske sokolske župe. Okrožje ima svoje središče v Murski Soboti, kjer ima tamokošno društvo svoj lastni dom s telovadnico.

Poleg soboškega Sokola deluje v Prekmurju še trije društveni in 5 sokolskih čet. Se pred nekaj leti je bilo število čet številnejše, toda nezgodni pogoji za njih obstoj so prisilili nadrejeno župo, da je morala nekatere nedelavne čete črpati. Škoda jih je sicer, toda pravilno je bilo to. Za telovadna društva morajo biti

KINO MOSTE

Danes ob 14.30, 17.30 in 20.30 ter samo še jutri ob 20.

VELIKI OREL

Shirley Temple in 10.000 Indijancev v sepla koloru

BAR JUGA

Charles Vanel v trpi dramu iz prostrane Sahare.

Rumunski list o ruski politiki

Direktor in lastnik velikega rumunskega lista »Cuventul« poroča iz Rima v članku, ki je objavljen na uvodnem mestu, med drugim:

Dogodki leta 1941 bodo v veliki meri odvisni od stališča, ki ga bosta zavzeli dve veliki državi, Zedinjene države in Rusija, nasproti obema vojnima taboroma. Medtem ko Zedinjene države povsem odkrito podpirajo Veliko Britanijo, ne da bi se neposredno vmešavale v vojno, je položaj Rusije slej ko prej negotov. Vprašanje je, ali se ne ob Rusija kmalu odpovedala svoji dosednji politiki in se vrgla v borbo, ki bi imela neprimerno pomembnejši značaj od one na Finskem. Samo čas nam bo odgovoril na to vprašanje. Rumunija, ki bo potegnjena v bodoče dogodke, mora že sedaj izbirati vse svoje nacionalne in moralne sile. Vojna bo dolgo trajala in Rumunija mora biti pripravljena, da bo prenesla njene posledice.

ŽIVORAD VUKOSAVLJEVIĆ
PILOT-PODPOROČNIK

KNAP BRANI
BEOGRAD

PRVO POGlavJE

Tisto leto smo se po končani vojni akademiji po vrsti pri glasili k letalstvu. Ko je bil natečaj na akademiji prečitani, je zašumelo kakor v panju. Začeli smo se prebijati skozi učilnice, mnogi so rinili sem in tja brez potrebe, kakor človek, ki ga goni neotresljiva misel; in že so se pričeli razgovori:

— Gjoka, — jaz sem se prijavil!

— Tudi jaz... razume se. Vedel sem. E, nič ni boljšega od letalstva. Medtem ko se pešec spodaj kuha v vročini in prahu, ti letiš. Gledaš ga z viška: maje se zaprašen in truden in te od spodaj ogleduje, vzpenja se...

Naslednji dan se je čulo po učilnici:

— Vloženih je bilo 158 prošenj, nas vseh pa je 350.

Zaradi boleznih me niso takoj s tovariši povišali v oficirja. Ko smo prišli na letališče, so me dodelili k podoficirjem pilotom, dokler ne bo sporočila o povišanju. Tedaj sem jih spoznal: narednike Glodića, Jakliča, Grgića, Knapa in Kalška, pilote lovce; spali smo v skupni sobi, razgovarjali smo se na tleh. Toda v zraku! To so bile sile, ki jim tisti časi niso bili enaki, sile, ki sem jih od zdolaj gledal z brezmejnimi občudovanjem, kakor bogove, in poslušal bučanje njihovih motorjev v višavah, poslušal na tleh z zanosom, kakor da se nepoznan siv, orjaški ptič zaletava na našo zemljo tam z enega izmed mnogih planetov.

★

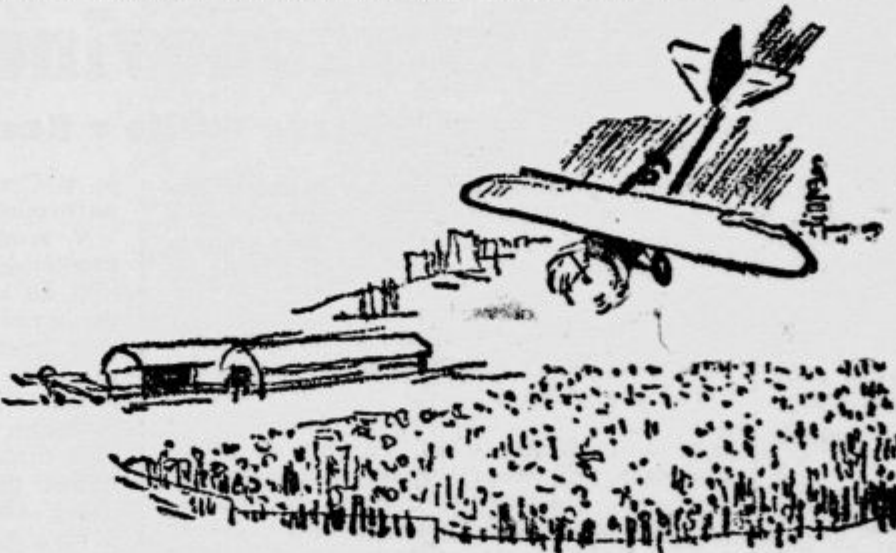
Pomlad je. Zrak je čist in sinji. Kakor modrikasto, uglobljeno steklo; po njem se je razlilo sonce. Vse dopoldne sta se tam gori prevračala dva bela »Devoitina«. Od zdolaj so prestolniski meščani navdušeni opazovali svoje varuhe neba. Na večer, ko je sonce ugašalo, je nebo spet široko sijalo; bilo je čisto, toda prazno. »Devoitini« so bili v hangarjih, a v sobi so sedeli piloti lovci in se pogovarjali.

Jaklič je ležal na postelji in gledal v strop. Lahno in neslišno je premikal ustne, kakor da požvižgava; njegovo lice je bilo široko, močno zardelo, z izbočenima ličnicama, z orljimi očmi. — Knap je zamišljen pristopil k oknu, zročemu proti reki

in na prestolnico. Priprl je oči, kakor da hoče nekaj videti, ali bolje, da se nečesa spomni. Bil je nizke rasti, živahen, lepih sinjih oči, sanjavega pogleda.

— Jaka — je odgovoril Jakliča, ne da bi se k njemu obrnil, — ti pa spet pišeš. Pusti to, čul si, kaj ti je rekel komandant. Prepovedal ti bo letenje.

— Molči, molči, kaj mi spet pridiguješ — ga je osorno zavrnil Jaklič. — Kaj mi venomer deliš nasveti! Brigaj se za svoje. Menda se ne bom sramotil, kakor ti... Dan za dnem dirjaš v mesto, nadleguješ jo, ona pa se ti izogiba. Lepa hvala za tak nasvet! Kako, hudirja, ne uvidiš, da si tam odveč?

Knap se vgrizne v ustnice in zardi. Obrne se naglo, pogleda tovariša in ne črne besede več. V mislih se mu prikaže slika vitke, zanosne plavalke v gimnazijski halji in nekaj ga bolesno zbode. Spet se obrne k oknu.

Jaklič pa nadaljuje:

— Da, da, bratec moj, izogiblj se ti, ker si »podoficir. Ti, norček, pa tega ne vidiš. Škoda vsakega dne, ki ga tako zapraviš. Meni pa je dobro tako. Poletim lepo na svojem stroju, tam sem kralj, da ne bi menjal z milijarderji. Ko se vrnem na tla, grem še malo na lov med polji, potem zavijem malce v kantino... in nihče se mi ne smeje.

Knap se je bil naslonil na okno in gledal v daljavo. V mislih se je vračal nekam nazaj... Na letališču je bil letalski miting. Bilo je to v začetku pomladi. Za ograjenim prostorom, določenim za gledalce, je bilo vse živo. Kaj podobnega je videl na vaških žegnanjih, samo da je tu bila zbrana gospoda, dame, dekleta. Oni, piloti lovci, so bili na odprtem travniku, tostran pregraje, poleg svojih letal. Obledeni so čakali naréd, da se dvignejo v zrak. Ravnodušno so gledali pestro množico, saj nikogar v njej niso poznali. Takorekoč vsa prestolnica je pri-

hrumela, da od blizu vidi one, ki se tako pogumno preobračajo nad njihovimi glavami.

Komandant je napolnil Knapa v zrak — bil je nenavadno in kar izjemno ljubezniv — ker je pač upal, da bo Knap najbolj očaral gledalce.

— 'Ajde, Knap (drugače mu je vedno govoril: »naredniče!«) — 'ajde, pa samo hrabro!

Knap je zasedel letalo. Prišel se je, preizkusil plin in pogledal po pisani, razgibani množici. Zvočnik je oglašil njegovo ime. Vsi pogledi so se ta trenutek uprli vanj in se trudili, da na razdaljo ugledajo njegov obraz: toda ostal je nespoznan, združen v eno s svojim strojem. Tedaj je Knap obrnil letalo, pogledal zastavico na poveljniškem mostcu, ob močnem plinu je letalo kar besno poskočilo in se naglo znašlo v zraku. Takoj pa je obrnil nad občinstvo in tik nad glavami je zabučal kakor meteor, kakor sin nebeskega orla, ki hoče obračunati z zemljskimi bitji.

Množica je umolknila, vzdrhtela, glave so se sklonile. Ko pa se je Knap oddaljil, je zahrmeto burno vzklikanje... Knap se je preobračal v zraku, navdušenje je naraščalo. Nihče ni umaknil oči od njega. Ko je dodajal plin in je motor hrumel, so gledalci s hrumom vred dihal in zadrževali diha. Kakor je pač bil močan trušč, tako so sukali glave in odpirali usta. Ko je Knap izvršil svoje najpogumnejše vratolomstvo, se je spet iztrgalo iz neštetihi grl:

— Bravooo! Bravooo! Živeo!

Pol ure napetega gledanja je v občinstvu zbudilo željo, da bi ga kaj še bolj razdražilo. Lica so drhtela. Nihče ni govoril, vsi pa so silno želeli, da bi se to nadaljevalo. Zdjaj ne niso več drhteli, temveč kar trepetali. In prav tedaj, ko se je hotel vrniti na tla, je Knap prihrumel tik nad njimi, šinil kakor vihar in se pognal v looping, ki je množico prisilil, da se vsa sklonila k tlu in da so slabiči kar zajecali... od strahu in navdušenja.

Potem je pristal. Ko je bil še ob letalu, so oni iz množice tesno pristopili k poveljniku in mu čestitali. Vsi so želeli, da jim privede udi Knapa. In res ga je poveljnik privedel s seboj med množico. Opravljen v modro letalsko obleko, zapet do vratu, s sijem slave, je bil lep na oko. Zmedeno je gledal, ko so mu neznanci stiskali roko. Iz množice dijakinj, ki so jim obrazi kar zardevali, se je izluščila najbolj odločna mladenka, pristopila je in mu čestitala:

— Čestitam vam! Bilo je krasno! — Njene oči so se vpile vanj. — Dobro me pogledite! — mu je rekla mlo in pogumno. — Zelela bi, da si me zapomnite in da me spoznate na promenadi. Pridite zvečer! — Spet mu je stisnila roko in se vrnila k tovarišicam.

Srce in duša letala

Pilot in navigator, dva, ki se medsebojno izpopolnjujeta — Radiogoniometer — Navigacija po zvezdah

Nad Nemčijo, Francijo, Rokavskim prelivom in Anglijo vlada slabo vreme. Gosta megla, dež, oblaki in viharji, vse to občutno ovira vsak promet in na kopnem in na morju, a vendar lete letala sploh strank dan za dnem, noč za nočjo, prelete stotine kilometrov, da odvržejo svoj smrtonosni tovor v srce sovražnikov države. Na kakšen način morejo dospeti letala kljub vsem vremenskim nevarnostim do cilja in preleteti obsežne razdalje s skoro

matematično natančnostjo?

Dolžnost, da privede letalo do najkrajšega in najugodnejšega pota do cilja, leži na ramah navigatorja. Kakor je pilot srce, ker pod njegovo roko mrtva in negibna stvar oživi, tako je navigator duša letala in je danes ravno tako neobhodno potreben član posadke kakor pilot.

Najbolji običajen način je

orientacija po tleh.

nad katerimi letalo leti, vendar nima to v poštev samo podnevi ob lepem vremenu. Druge metode je let s pomočjo kompasov. Navigator zveže mesto starta s ciljem in nato odmeri kot, ki ga črta oklepa s smerjo sever-jug. Pri tem pa mora upoštevati, da noben kompas ni popolnoma točen, ter vplivajo nani magnetni in kovinski deli letala. Potemtakem mora pilot enostavno leteti pod tem kotom in v določenem času prispeti na cilj. Vendar se tega načina poslužuje navigator le tedaj.

če nima na razpolago radia

Zadnje čase je radio, radiogoniometer, najbolj upoštevana navigacijska naprava. Imamo dve metodi radiogoniometrije. Po prvi ima letalo samo radijsko oddajno in sprejemno postajo, po drugi pa tudi radiogoniometer.

Prvi postopek je v glavnem naslednji: Dve ali več radijskih oddajnih oziroma sprejemnih postaj, ki so druga od druge precej oddaljene, je opremljenih s

premičnimi okvirnimi antenami.

Ki se sučejo okoli svoje navpične osi. Jasno je, da sprejemni valovi ni v vsakem položaju enak. Najboljše in najmočnejše je tedaj, ko je okvir antene naravnano naravnost proti oddajni postaji, najslabši, oziroma enak ničli, pa tedaj, ko je antena naravnana v nasprotno smer. Z drugimi besedami: z okvirno premično anteno se da ugotoviti smer, v kateri leži radijska oddajna postaja. Zato oddaja letalo

v določenih presledkih svoj znak.

ki ga te radio-postaji sprejemajo in določajo smer. Ker razpoložemo tudi z ugotovitvami drugih radijskih postaj, lahko z mest sprejema zarišemo na zemljevid vse smeri in kjer se te smeri sečejo, tam se trenutno nahaja letalo. Nato se ta ugotovitev sporoči letalu po radiu. Vendar je pa ta

metoda dvorezna.

ker more tudi sovražnik ugotoviti položaj letala. Zato se danes skoraj izključno uporablja radiogoniometer.

Radiogoniometer je v bistvu sprejemna radijska postaja s premično okvirno anteno. Način ravnanja s to napravo je naslednji. Navigator hoče ugotoviti položaj letala. Zato naravnano radiogoniometer na valove dveh ali več znanih radijskih postaj na zemlji, določi smeri, odkoder prihajajo valovi, in

prenese te smeri na zemljevid. Sečišče mu pokaže položaj letala. Večinoma imajo ti radiogoniometri še pomožno anteno. Zadnje čase pa se mnogo uporablja tudi radiokompas, ki se loči od radiogoniometra v tem, da kaže smer stalno in avtomatično in je zato mnogo prikladnejši.

Uspeh kakke akcije borbenega letalstva zavisi v glavnem od tajnosti. Če je sovražnik obveščen o nalogah nasprotnikovega letalstva, se bo vedno

lahko pripravil na obrambo. Presenečenje je velik činitelj uspeha. Najstarejši pripomoček navigacije so zvezde. Ta način so že pred začetkom vojne izpopolnili Angličani in kaže, da ga tudi danes z uspehom uporabljajo. Let se vrši ponoči nad oblaki. Bistvo metode leži v tem, da se s pomočjo sekstanta dveh že v naprej določenih zvezd, izračuna položaj letala. Ta način je

najboljše in najzanesljivejši, vendar je od vseh najtežji, ker zahteva odlično matematično znanje.

Neposredno pred vojno je angleško le-

površnike, zimske suknje itd. dobite še vedno pri trvdki

Drago Schwab

LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 7
Zaloga konfekcije za gospode in dečke.

»Milostiva, to barvo vam toplo priporočam — jutri bo že popolnoma suha.«
»Oprostite, ne morem je vzeti, ker naravam šele pojutrišnjem pleskati.«
(»Extrablatt«)

talstvo izvršilo zelo zanimive vaje v navigaciji po zvezdah. Naloga je bila sledeča: bombardiranje nekega pristanišča, oddaljenega 900 milj od mesta starta. Let naj se izvrši nad oblaki brez radia

s pomočjo navigacije po zvezdah!

V ta namen so posebej preuredili leko

Kokoši imajo tudi okus

Dognanja raziskovalca perutnine

S poskusi s tekočimi snovmi so pred nekaj časa ugotovili, da imajo kokoši izrazit okus. Nato so hoteli dognati, da-li se puste živali od tega čuta kaj vplivati.

Nemški raziskovalec dr. C. Engelmann je kokošim natrosil žita raznih vrst. Pri tem se je izkazalo, da kokoši spočeta vse pozobjejo, kar jim pride pač v kljun, ko pa se do neke mere nasitijo, postanejo izbirične. Neko žito tedaj zobjejo, za drugo se ne zmenijo. Najrajši imajo pšenico, potem sledi koruza, rž, ječmen, na zadnjem mestu je oves.

Ker bi pri izbiri pliche soodločala lahko tudi barva zrnja, je Engelmann pri drugem poskusu vsa zrna pobarval enakomer-

no rdeče. Tudi tedaj so dajale kokoši prednost različnim žitnim vrstam v redu, kakor smo zgoraj omenili. Pri tretjem poskusu je raziskovalec vsa žita zmehčal in stisnil v brezoblične kepe — a kokoši so dajale nekim vrstam še vedno prednost, to se pravi, da so se znale razlikovati. Šele tedaj, ko je vse kepe pobarval, so kokoši zobjale vse brez razlike.

Umetna zrna iz drugih vrst žita zobjejo kokoši na enak način kakor prava zrna ki jih umetna zrna nadomestujejo in posnemajo. Ti poskusi so pokazali, da je za kokoši odločilna samo oblika zrna, barva pri razlikovanju samo soodloča, okus pa je neodločen.

Pritlikavčki z levjim pogumom

Največja doslej znana ptičja rodbina — Samci snubijo samice s plesi

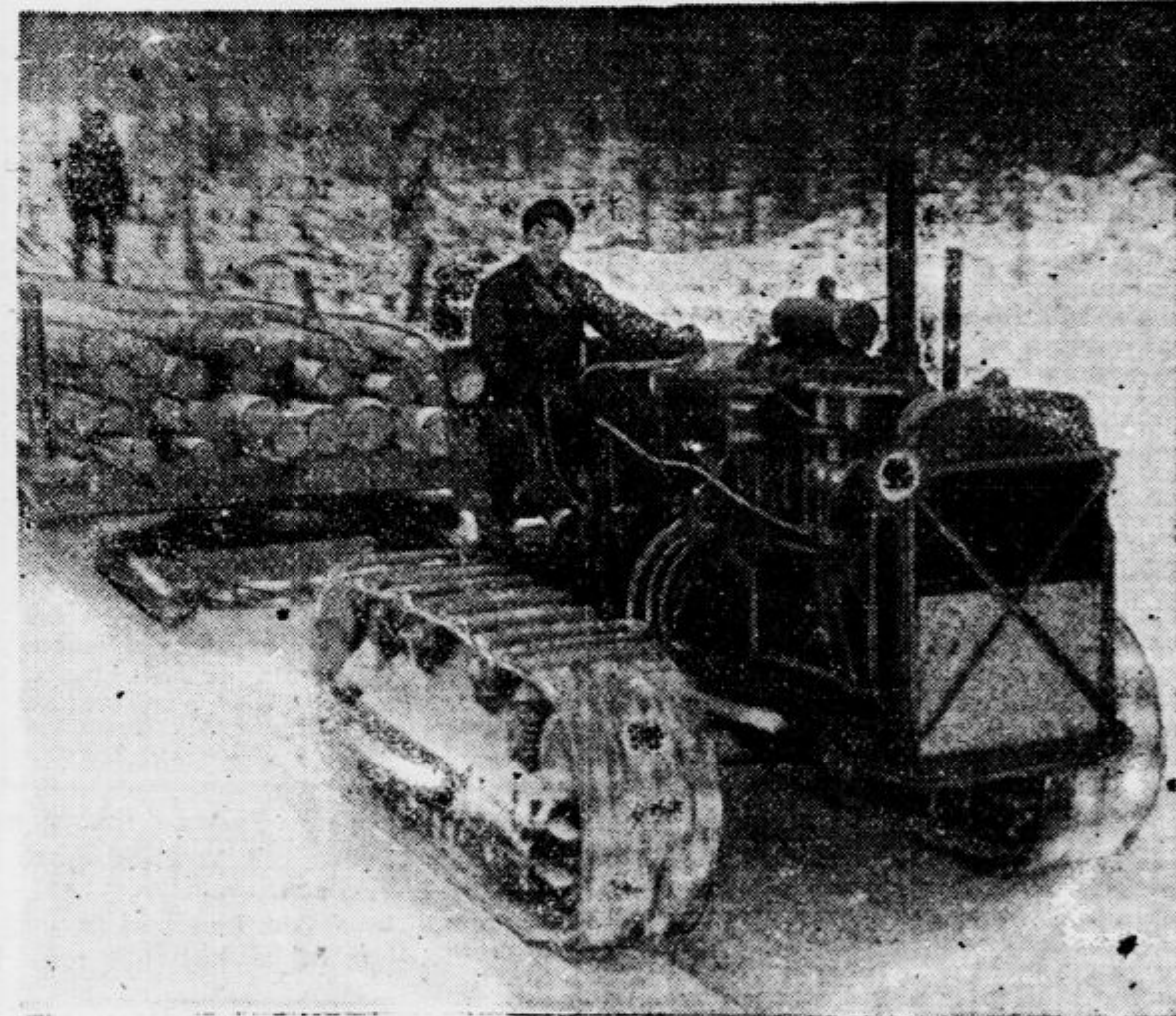
Najmlajši ptiček na svetu, kolibri, je v marsikaterem pogledu nenavadno bitje. Pred vsem predstavljajo kolibriji največjo doslej znano ptičjo rodbino, kajti doslej so jih našli že 638 vrst. Zanimivi so kolibriji ne samo zavoljo svoje neznatnosti in krasnih barv, temveč tudi zato, ker so edine ptice, ki lahko letijo navpično nazgor ali navzdol ali tudi po strani in nazaj. Kadar skrajo s svojimi kakor igla tenkimi kljunčki med iz cvetnih glav, visijo nepremično v zraku, toda njih perutnice mahajo pri tem s tolikšno brzino, da je slišati brenčec glas.

Kolibriji živijo skoraj izključno v Novem svetu, zlasti v Srednji in Južni Ameriki in med njimi je ena sama vrsta, ki spada med selilke. Ta edina vrsta opravi vsako leto s svojimi prelaskimi krili dolgo potovanje iz tropskih krajev v Kanado in nazaj, pri tem pa preleti brez pristanka 800 km široki Mehski zaliv.

V času, ko se parijo, so samci najlepši in izvajajo pred samicami mične snubitvene plesse. Če se pa plesočemu samcu približa drug samec, se vname besen dvoboj, ki se konča neredko s smrtjo enega izmed snubcev. Dogaja se celo to, da napadejo

kolibriji velike ptice, kakor vrane in kragulje, če se drznejo ti v njihovo »intereso« Edino orožje kolibrija je dolg, ostr kljun, s katerim skuša nasprotniku iztakniti oči. Pri tem je tako gibčen in hiter, da se tudi dosti močnejši sovražniki rajši umaknejo.

Zimsko delo v gozdu

Iz gozdov na severu Evrope prevažajo posekani les s traktorji k rekam, od tam pa ga s splavi odvažajo naprej

Iz zgodovine sani

Najbolj priljubljeno vozilo v Rusiji in Skandinaviji

Sani so prastaro prevozilo v snežnem letnem času. V Rusiji in Skandinaviji so v velikem delu leta še danes najbolj priljubljeno vozilo. Eskimski jih uporabljajo že od sive prapadavine.

Prve polarne ekspedicije bi bile brez sani nemogoče. Fritjof Nansen je zgradil tovrstne sani s smučmi, ki niso bile lepljene ali z vijaki pritrjene, temveč elastično zvezane z usnjenimi trakci. Te sani je preizkusil sam na svojem znamenitem potovanju preko Grenlandije l. 1888, pozneje pa jih je uporabljal na vseh svojih polarnih poteh. Raziskovalec Južnega tečaja Scott je na svoji odpravi l. 1910/11. uporabljal kot prvi motorne sani. Prof. Alfred Wegener

je v Grenlandiji uporabljal motorne sani na propeler.

V srednji Evropi poznamo sani že od pamtiveka kot koristno in kot sportno vozilo. Že zgodaj so uporabljali preproste, iz primernih vej sestavljene sani za prevoze celo poleti. Bogata stoletja so ustvarila razkošne sani, ki so imele včasih zelo ne-navadne oblike in so sličile tudi ladjam, morskim živalim itd. Naša doba za takšne sani nima posebnega smisla, svojo iznajdljivost preizkuša rajši na sportnih saneh. Poleg običajnih vrst sani so nastale tudi zelo komplicirane ali svojevrsne sportne sani, kakor bobseigh na mehanični pogon, skeleton, na katerem leži vozač z glavo naprej, in kanadski tobogan.

Nova potapljaška oprava

Mešanica iz kisika in helija — Električna kurjava

Ameriška mornarica uporablja novovrstno potapljaško opravo, ki so tehniki nad njo zelo navdušeni. Ta oprava je iz steklene ktliva in jo segreva elektrika. Poskusi so pokazali, da morejo potapljači z njo v večje globine, nego doslej, in da se v njej tudi lahko bolj prosto gibljejo.

Pri tem so napravili tudi zanimive poskuse z dihanjem. Namesto navadnega zraka so uporabljali mešanico iz kisika in helija. Ugotovili so, da človeška kri in tkiva helija ne vsrkavajo, kakor se to do-

gaja z dušikom. Dušik, ki ga absorbira kri, povzroča, kakor znano, pojave, ki so potapljačem lahko zelo usodni. Če se potapljač dviga prehitro iz vode, se zmanjšuje njegov krvni pritisk in plin, ki izstopa iz krvi, tvori mehurčke v žilah. To je skrajno nevaren pojav. Razen tega so ugotovili, da ostanja potapljač, ki mu dovajajo mešanico kisika in helija, dalj časa bister. Občutljiv je sicer za mraz bolj, nego če mu dovajajo navaden zrak, toda temu je mogoče od pomoči z električno kurjavo potapljaške oprave.

Tri samice in dva mladiča

Medvedka je svoji tovarišici odvažila ljubosumja

V praškem živalskem vrtu je neka medvedka skotila dva lepa mladiča. Druga medvedka, ki je živel v isti kletki, pa je po vsej priliki ljubosumna in materi ni privoščila sreče. Iztrgala ji je mladiča in se branila na vse kriplje, da bi ju vrnila. Noben človek ni smel v kletko, da bi napravil red.

Tedaj je v sosedni kletki lepa medvedka Tarzan vrgla isto tako dva mladiča. Tarzan je preizkušena mati, ki je vedno na

vso moč skrbela svoje otroke. Pazniki so si tedaj izmislili, da so odprli vrata med obema kletkama in spustili Tarzana k prepirajočima se medvedkama. Poskus je uspel v polni meri. Preden sta se obe samici zavedli, kaj se dogaja, je vžela Tarzan oba mladiča s seboj. Nekaj časa je vzorno skrbela za vse štiri, med tem so pazniki brez težave spravili nevoščljivo medvedko iz prve kletke in so oba mladiča isto tako brez težave vrnila pravi materi.

Trpežna živila

Norveški način konzerviranja slanikov, polenovke in drugih rib

V laboratoriju velike tovarne živil v Haugesundu v Srednji Norveški so izumili nov postopek za konzerviranje živil. Z zamotanjem postopkom, ki njegove podrobnosti niso znane, je norveškim kemikom uspelo spremeniti meso slanikov, polenovk in drugih mnogo vrednih rib predelati v proizvod, ki si ohrani izvrstni okus, a tudi ostale dobre lastnosti in pred vsem vse vi-

tamine za več nego deset let. Praktični poskusi so pokazali velike uspehe, na Lofotih, kjer je središče norveške ribolovske industrije, pa so že začeli graditi veliko tovarno, ki bo izdelovala ta ribji proizvod na debelo. Norveški učenjak prof. Grimstad je izjavil, da se da novi postopek z nekaterimi spremembami uporabiti tudi za konzerviranje zelenjave.

Po navidezni smrti

je živela še celih 50 let!

V Holzgau v Nemčiji je umrla v starosti 78 let žena pekovskega mojstra Friederike Knittlova. Ob rojstvu drugega otroka pred

50 leti je otrpnila in so jo smatrali vsi za mrtvo. Dva dni je ležala na mrtvaškem odru v svoji hiši, in to pri polni zavesti, čeprav se ni mogla zganiti. Slišala je zvočenje pogrebnihih zvonov, slišala je, kako so se zbirali pozrebci, tik preden so zapirli krsto ji je vendar uspelo, da je zganila očesno veko. Temu se je morala zahvaliti, da je niso žive pokopali. Od tistega strašnega doživljanja pa je imela sive lase.

Radio v vsaki

jetniški celici

Za stanovance državne kaznilnice v Sacramento (Kalifornija) življenje odslej ne bo več tako enolično in mračno kakor doslej. Nova kaznilniška uprava je sklenila, da kupi radijsko sprejemno napravo. Ker bi bilo težko zediniti vse jetnike za isti program, ki bi se oglašal iz zvočnikov, in ker je mnogo jetnikov, ki se rajši bavijo v tišini s svojimi mislimi, so zvočnike opustili, namesto tega pa so vsako celico opretili s slušalkami. Tako lahko vsak kaznjene posluša oddajo kadar ga je volja.

Kdo je prvi letel v Ameriki?

Brazilski aeroklub je odklonil svoje sodelovanje za dan panameriške zračne plovbe, ker je vlada Zedinjenih držav to praznovanje določila na dan, ki spominja prvi polet bratov Wrightov. Brazilski klub je vložil protest, ker Zedinjene države niso upoštevale želje Brazilcev, ki so hoteli doseči, da bi dan panameriške zračne plovbe upošteval prvi polet nad ameriško kopnino, ki ga je izvršil pionir brazilske zračne plovbe Santos Dumont.

GESLA

Velika zmotna v življenju je sklepati iz obstoječega o obstoječem. Samo eno je namreč obstoječe — sprememba.

Živeti v bodočnosti, pomeni prevarati se za sedanjost.

Ne smatraj življenja za usodo, ki ti je bila dodeljena, temveč za usodo, ki si jo moraš oblikovati.

Biti samemu sebi zvest je največje dostojanstvo, do katerega se more dokopati kakšen narod.

Vera je večja od dejanja, kajti šele iz vere se rodi dejanje.

Ne zahtevajmo, da bi nam bilo boljše nego dobro.

Vojna in vnetje možganske mreže

Britanski minister za narodno zdravje objavlja, da se v Angliji zaradi vojnih razmer opazna naraščanje vnetij možganske mreže. Dočim so zdravstvene ustanove na Angliškem v l. 1939. zabeležile samo 1500 primerov te bolezni, je bilo l. 1940. ugotovljenih 12.500 takšnih obolevanj.

A NEK DOTE

Liszb bi moral nekaj oceniti klavirsko izro neke nenadane dame. Ko je končala, je dejal z največjo vildnostjo: »Občudujem vas: najlažje pasaje jemljete z največjo težavo!«

Grinod de la Reynière, ustvaritelj »francoske kuhinje«, je izviral iz rodbine, v kateri se je sladokustvo podedovalo od očetar na otroke. Grinodov oče je slovel daleč naokrog kot sladokusec, toda sin ga je že prečcosil. Nekega dne je prišel oče Reynière lačen v majhno podčezelsko gostilno. Stopil je takoj v kuhinjo in je našel tam samo sedem zaklanih puranov, ki so bili vsi namenjeni nekemu drugemu gostu. Radoveden, kdo je ta mož s tako silnima telkom, je stopil oče Reynière v gostilniško sobo in je tam našel — svojega, tedaj osemnajstletnega sina. Ta je na njegovo začudeno vprašanje dejal ogorčeno samo to: »Oče, kako ste si mogli misliti, da bomo purane cele pojedli! Od purana še vendar samo zadnji konček in potem jih sedem zadoštuje komaj za majhen ragu...«

VSAK DAN ENA

»Poglej, poglej, štefka je postala poštarica...«

»Nič čudnega, saj je vedno brenčala za uniformami...«

(»Brennesel«)

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Pravna

Ureditev meja brez tožbe ali pravde

Za ureditev (obnovo ali popravilo) meje je pristojno sresko sodišče, v čigar območju je meja, ki naj se uredi.

Vsakdo lahko predlaga, naj mu sodišče mejo med njegovim in njegovega sosedo zemljiščem obnovi ali popravi, mora pa že v prošnji natančno ta zemljišča označiti ter navesti naslov sosedu, lastnika, posestnika ali imetnika sosednjega zemljišča.

Razen tega mora navesti, da so mejniki tako poškodovani, da bi utegnili postati povsem neopoznavni, ali da mej vobče ni mogoče več spoznati, ali da so sporne, k temu pa se okolnosti, ki so to povzročile.

Sodišče odredi na tako prošnjo najprvo narok pred sodiščem za same stranke zaradi poskusa poravnave; če ta ne uspe, se odredi narok na mesto same. K naroku se pozovejo vsi udeleženci s pripombo, naj prinese k naroku vse listine, načrte in druge dokazne in po možnosti pripeljejo tudi priče. Obenem se udeleženci opozorijo, da se, če kdo izmed njih ne pride, postopek vendarle izvede in izda odločbo.

Po potrebi se pozove k naroku tudi geometer — merski izvedenec.

Če izostane od naroka, ki je predlagal ureditev meje, se smatra, da je predlog umaknjen. Toda došli nasprotnik lahko predlaga, naj se postopek izvede.

Dokaz močnejše pravice do mejnega prostora, čigar prometna vrednost ne presega 500 din, je dopusten samo v postopku o ureditvi meje.

Če presega prometna vrednost spornega mejnega prostora znesek 500 din, je dopusten dokaz močnejše pravice v postopku o ureditvi meje samo, če obe stranki na to pristanejo.

V vseh primerih se določi meja, kolikor ni dokazana močnejša pravica, po zadnji mirni posesti; če se pa ta posest ne da ugotoviti, se sporni mejni prostor razdeli po pravični oceni sodišča. Kolikor ne gre za primere, v katerih je dokazana močnejša pravica do mejnega prostora, je vsaki stranki na voljo, uveljaviti svojo močnejšo pravico s pravdo, toda najkasneje v treh mesecih od dne pravomočnosti odločbe, izdane v postopku o ureditvi meje.

Na osnovi izvednega postopka uredi sodnik mejo in označi določeno mejo na mestu samem z mejniki. V odločbi razsodi tudi o stroških in izreče, ali presega prometna vrednost spornega prostora znesek 500 din.

Zoper odločbe sodišča druge stopnje, izrečene v postopku o ureditvi meje, ni nadaljnje pravne sredstva.

Stroške postopka trje stranke po meri svojih mej. Tisti, ki je predlagal ureditev meje, trpi sam stroške postopka, če razprava pokaže, da obnovo ali popravilo meje ni bila potrebna, ker meja ni bila sporna, ali je bila zadostno spoznavna, ali ker so bili ostali deležniki voljni, da se izvede sodno postavitjo mejniki. Stroški zastopanja obremenjujejo zastopanca samega.

Če je bil postopek povzročen z motenjem mirne posesti, sme sodišče izreči, naj trje stroške postopka docela ali deloma stranka, ki je spor povzročila.

Po istih načelih se odloči o stroških, če se niso stranke o tem sporazumele, tudi tedaj, ko se sodna odločba o ureditvi meje izda.

J. K. Lj. Upnik je dosegel izvrbo na Vašo mezo tako, da vam ostane dnevno samo din 20.— za preživljanje. — Nemudoma se zglasite pri sodišču, ki je izvrbo dovolilo in predlagate, da se snaj vslošna Uredba o spremembi § 248 i. p. v tem smislu, da se znesek, ki mora ostati dolžniku od zaslužka (meze) povzra od din 20.— na din 30.— dnevno. Ker ste rečni delavec in je bila izvrba dovoljena v decembru 1940 vam bo sodišče moralo ugoditi, ker velja gornja uredba že od 11. oktobra 1940 dalje. Službojalec vam bo nato moral dnevno plačati po din 30.— mesto po din 20.— na zaslužku.

J. K. O. Ker s sodbo niste zadovoljni, vprašajte kako bi dosegli njeno spremembo. — Ravnanje se točno po postopku, ki je vam bil dostavljen istočasno s sodbo, po kateri ste dolžni plačati upniku na izvršnih delih znesek 3.200 din. Spremembo sodbe more izreči le pristojno sodišče nato, ko bi ugotovilo, da je Vaš priziv utemeljen. Priziv mora sestaviti odvetnik in mora biti vložen vsaj 15 dni po dnevu, ko vam je bila sodba dostavljena.

J. L. B. Bi li mogli doseči od lovskega zakupnika kako odškodnino, ker vam je lisica odšla s kobilci. — Morda vam bo zakupnik lova v Vaši občini prostovoljno plačal kako nagrado, ker ste mu izročili lepo lisico, katero ste ubili ob svojem kurniku. Po zakonih vam ni dolžan plačati nikake odškodnine, ker spada lisica med zaščiteno divjačino in ker vam ni napravila škode na polju.

Davčna

Ugovori in pritožbe

v davčnem izvršnem postopanju

Zoper opomine in naredbe ob izvrševanju prisilne izterjave sme davčni dolžnik ugovarjati. Z ugovori sme navajati: 1. da je davčna terjatev prestala (s plačilom, preračunavanjem, rešitvijo davčne pritožbe, odpisom, zastaranjem itd.); 2. da se je dovolil za davčno terjatev odlog; 3. da niso nastopili pogoji za izvršeno davčno terjatev; 4. da se je izdal opomin prezgodaj ali da se je uvedel izvršilni postopek pred zakonskim rokom; 5. da ni dolžan plačati terjatve, ker je davčni objekt (trajno ali začasno) oprešen ali ker je davčna obveznost prestala; 6. da so se zarubila stvari in terjatve, ki bi se po uredbi o izvršnem postopku ne smele zarubiti; 7. da se je uvedla rubenja v večjem obsegu, nego je bila treba za poravnavo terjatve; 8. da oblastvo, ki je izdalo opomin ali odredilo izvršilen ukrep, ni za to upravičeno; 9. da se izvršilni organ ni mogel legitimirati ali da je prekoračil svoj nalog.

Ugovori, ki bi jih mogel podati dolžnik že zoper opomin ali pozneje zoper drugo prejšnje izvršilno opravilo, ali ugovori, ki so bili že enkrat pravnoveljavno zavrnjeni, se ne uvažujejo. Z ugovori se ne smejo navajati okoliščine, ki jih more ali jih je mogel dolžnik navesti že v pritožbi zoper odmero davka. Ugovori odlože izvršilni postopek samo takrat, kadar je to določeno z uredbo o zavarovanju, prisilnem izterjavanju in neizterljivosti davkov. Važno je, da se morajo ugovori vlagati v 8 dneh pri oblastvu, ki je izdalo opomin, odnosno čigar organ je dobil pri izvršitvi drug izvršilni nalog. Oblastvo mora izdati rešitev ugovorov. Rok teče od dne, ko se izvrši opomin, odnosno priobliči nalog, kjer pa izvršilna uredba tega pri-

občila ne predpisuje, od dne, ko se nalog, odnosno izvršilno opravilo izvrši.

Zoper pravilno priobličen konkretni nalog, zoper obvestilo izvršilnega oblastva in zoper rešitev ugovorov se sme vložiti pritožba na finančno direkcijo, ki odloči dokončno. Rok za vlaganje takih pritožb znaša prav tako 8 dni ter se računa od dne, ko se je pravilno priobličil konkretni nalog, vročilo obvestilo ali se je izvedlo konkretno izvršilno opravilo, ali od dne, ko se je priobličila rešitev ugovorov. Če pa je dan, od katerega teče pritožbeni rok za izvestna izvršilna opravila, z izvršilno uredbo izrečno določen, se računa osemindnevni rok od tega dne. Pritožba se vloži pisмено ali pa ustno na zapisnik pri oblastvu, ki je izdalo dotični nalog, odnosno čigar organ je izvedel izvršilno opravilo. Vložena pritožba ima odločilno moč samo, kjer je to izrečno določeno z izvršilno uredbo.

Pritožbe, vložene zoper odločbe občinskega kot izvršilnega oblastva, se pošlje isti dan po pristojni davčni upravi finančni direkciji. V tem primeru sme davčna uprava, če razvidi, da je pritožba upravičena, tudi sama razveljaviti ali izpremeniti odločbo občinskega oblastva; vendar pa mora to obenem sporočiti finančni direkciji.

★ Zatajba kupnine. — Poleg redne 6%ne državne prenosne takse boste morali plačati od zatajene vsote še trikratno kazensko takso. Poleg državne takse pa tudi še 2%no banovinsko takso s trikratno kazensko takso. Vendar pa vas opozarjamo, da se pobira od prenosa kmetičkih nepremičnin med kmetovalci med živimi 1%na prenosna banovinska taksa, če so odsvojitelji in pridobitelji med seboj sorodniki v prvi št. ali so s takimi poročeni ali zaročeni.

E. P. — R. — Na vaše vprašanje vam sporočamo, da za gradnjo veleposrednikov v vaseh, katerih čisti katastrski donos znaša nad 50.000 din, brier ozira na to, kdo v njih stanuje, ne velja tabela o razredni zgradarini in da se obdavčujejo na osnovi davčne prijave odnosno primerjave z drugimi stili nima zgradbami.

★ Mali obrtniki. — Javite nam svoj točni naslov, nkar vam bomo na vaše vprašanje dali točno pojasnilo.

A. T. — T. — Doprinos za narodni invalidski fond znaša 1% vseh izplačil pri ministrstvu vojske in mornarice za izvršena naročila, dela in druge posle. Prav tako se plačuje ta doprinos pri vseh drugih izplačilih za posle narodne obrambe, ki se vrše pri blaženih drugih ministrstvih kakor tudi vseh drugih ustanov.

Zdravniška

Obolenje grla

Veliko je številno bolezni, pri katerih se bodisi v začetku ali med potekom pojavljajo težave v grlu. Ljudje jih običajno nazivajo s skupnim imenom angina, dasi je njih bistvo, potek in način zdravljenja povsem različen. V zvezi s tem bi omenili, da začno n. pr. nalezljive bolezni običajno z bolečinami v grlu (ošpice, davica, škrlatinika in še druge). Vsa ta obolenja je treba ločiti od angine v ožjem smislu. Pod tem razumemo vnetje mandljev v ustni duplini.

Večina bolezni je vezana na gotov letni čas. Prav tako tudi angina, katero opazimo najbolj pogosto v začetku zime, odnosno pomladi, ko se vreme in toplota naglo spreminjata. Vsi ljudje ne naginjajo enako k obolenju. Večinoma so prizadeti predvsem otroci.

Čas od okuženja do izbruha prvih znakov bolezni znaša običajno 4 dni. Bolnika prične tresti mrzlica, počuti se slabo, težko požira in obilno se slini. Pri pregledu ust je možno ugotoviti, da so mandlji pordeci in včasih posuti z rumenimi pikami. Navadno otečejo tudi žleza pod obema ušesoma. Temperatura znaša 38 — 40 st. To stanje traja 3 — 6 dni, nakar se v ugodnih primerih polagoma boljša.

Pogosto pa nastanejo komplikacije. Te so: vnetje srednjega ušesa, revmatizem, vnetje ledvic in vnetje srčnih zaklopk. Če domačih zdravil pridejo v poštev v začetku mrzli obkladki in grgranje z žganjem. Pri težkih primerih, pri visoki temperaturi itd. pa je najbolje že v začetku poklicati zdravnika, ki bo ukrenil potrebno, da se prepreči komplikacije.

★ M. B. Trbovci I. Loke: Izmed aparatov, ki jih navajate, poznam samo prvega (ki je cenejši). Drugi aparat mi je neznan in vam zavedno ne morem ničesar svetovati.

V. Brevsar — Ljubljana: Mislim, da imate kronično vnetje folikularnega mehurja, istočasno pa ledenični katar s povečano kilidno. Sedaj, ko je minil še 1 mesec od zadnjega napada, dvomim, da bi dobili še zlastenico. Svetujem, da živite tako kot doslej. Poleg tega pa pripravite, da vzamete od časa do časa kot čistilo karlovarsko sol. Ako vam razmere dopuščajo, pa pojdite počiti v Rogosko Slatino.

Z. N. Šlika: Vaš nedostatek je očitno v zvezi s nedovoljenim izločevanjem žlez s črv. notranjo sekrecijo. Obrnite se na zdravnika v svrhu pregleda in zdravljenja s hormonskimi preparati.

Kmetijska

Kurnik.

S. P. Č. — Pravite, da imate kobilci nad odprtim svinjnikom, kjer ne zmrzuje, toda vseeno so jim zmrzli grbeni. Kure ne nesjo in se ponašajo zelo blazno. Zelite vedeti, kako bi se stanje kobilci izboljšalo. Prepričani smo, da je prostor nad svinjnikom za kobilci najmanj primeren. Ker je svinjnik od kobilci staje odprt, odhaja večidel vlage nazvzgor in povzroča zmrzovanje. Ravno to je krivo, da so kurnam pomrznili grbeni. Če hočete imeti kobilci zdrave, pripravite zanje posebno kurnico, ki bo suha, zračna, svetla in primerno topla. Enkrat vložite malo denarja za postavitev kurnika, pa se vam bo bogato obrestovalo. Da ne nesejo kobilci pozimi, je kriva največkrat slaba oskrba. Stanje kobilci torej popravite samo, če jih spravite v primeren prostor.

Jabolčnik.

J. O. Z. — Jabolčnik je postal nekako vladljiv, akoravno ste mu dodali po pretečenju nekaj čistega alkohola. Vprašate, kaj je krivo, da se moči kvari. Sadijcev čestovne vladljivosti največkrat radi pomanjkanja tona (črešnjevine). To se dogaja, če most premalo kipi na tropinah ali tudi pozneje, ako ostane v njem nepovratni sladkor in če ledi predolgo na drožju. Jabolčnik takoj pretečite v zažveplan sok in mu dodajte 15 g tanina. Tudi nekaj bisulfitu bi mogli primestati, da zaustavi bolezen, če je močno razvita. Po par tednih sadijcev pretečite. Če se ne bi čistili, ga bo treba filtrirati ali čistiti s pomočjo belatine. Pri prvem in drugem pretakanju naj se pijača dobro pri. V ta namen ga točite skozi širok razpršilec iz pločevine (baker najboljši) ali preko dratja.

Vlaga v bilji.

R. V. K.: Glede izolacije pred vlago, kakor tudi glede izvedbe, bo najbolje, da se obrnete na kakaga

dobrega sidarskega mojstra v kraju, ki bi bilo pregledal, dognal vzroke vlage in vam dal na mesto potrebne narvete. Ker dosedanja načina izolacije ne zadostuje, bo treba izvesti večja popravila. Če pa zamaka hito voda s hriba, kar ni izključeno, morate to vodo spediti s potrebnimi kanali od hile.

Volos. O. P. Lj.: Pojdite z vzorcem dlake na poslovalnico društva »Rejec malih živali, kjer vam bodo dali vse potrebne podatke in vas točno poučili glede preje.

ŠAH

Slovenska šahovska zveza bo imela svoj redni letni občni zbor v drugi polovici februarja. Zveza želi, da bi se pred tem imeli redne občne zbere tudi vsi v zvezi včlanjeni klubi.

»Hrvatski dnevnik« poroča, da bodo sedaj nekateri klubi Hrvatskega šahovskega saveza zahtevali sklicanje izrednega občnega zbora saveza, ker prvi podpredsednik noče sklicati občnega zbora.

V Kijevu je bil pravkar končan turnir za prvenstvo Ukrajine. Zmagal je s 13 točkami iz 17 sigurno mladi Boleslavski, ki je že na turnirju za prvenstvo Rusije lani jeseni dosegel tako velik uspeh. Na tabeli sledi Bronštejn 11 in pol, Kirilov in Rudakovski po 10 in pol, Zuhovicki 10, Goldnov in Poljak 9 in pol, Konstantinovski in Konstantinopoljski po 9, Havin 8 in pol, Appel 8, Tjutin 7, Knišenko, Murzin in Safarov po 6 in pol, Gerstfeld in Kotlerman po 6, Banik 5 in pol. Pozornost zbujajo neuspehi obeh znanih nekdanjih poljskih mojstrov Appela in Gerstfelda, sredi neznanih novih ruskih udeležencev. S turnirja Ruska otvoritev je naslednja partija.

Beli: Konstantinopoljski Črni: Appel
1. e2—e4, e7—e5, 2. Sg1—f3, Sg8—f6. 3. d2—d4.

(To je ostreje nego 3. Se5).

3. ... d7—d5?

(Nenavadno in skro gootovo slabo. Običajno nadaljevanje je Se4; 4. Ld3, d5)

4. Sf3:e5.

(Tudi 4. de5; Se4; 5. Sbd2 mora biti ugodno za belega).

4. ... Sf6:e4.

(Če de4; potem seveda 5. Le4 z jasno prednostjo).

5. Lf1—d3 Lf8—e7.

(Črni bi z Ld6 lahko ohranil simetrijo. Toda v odprtih pozicijah, kakršna je ta v partiji, odloči pogosto v takem primeru že tempo več Res bi bil n. pr. po Ld6, 6. 0—0, 7. Tel, Sf6 8. Lg5 črni v še večjih težavah nego v partiji).

6. 0—0, 0—0, 7. Tf1—e1, Se4—f6.

(Zalosten umik toda drugače že ne preostane mnogo. Na f5 bi ostalo belemu skakaču trajno polje e5 na razpolago, medtem ko bi beli črna skakača z f3 takoj prepodil. Na 7. ... f6 pa bi beli najbrž najbolje odgovoril s Se4!)

8. Lc1—g5, Lc8—c6?

(Umestnjeje bi bilo Sbd7, Te8 ter nato Sf8).

9. Sbl—d2, Sbl—d7, 10. Sd2—f3, Sd7:e5.

(Se vedno je morda Te8 in Sf8 bolje).

11. Sf3:e5, Sf6—d7?

(Po tej novi napaki sledi stihjen konec).

12. Dd1—h5!, g7—g6.

(Na h6 bi sledilo seveda 13. Lh6! gh6; 14. Dh6; Sf6, 15. Sg6! f6; 16. Dg6+; Kh8 17. Te6; z neubranljivo grožnjo Tf6!).

13. Se5:g6!; f7:g6.

(Na Lg5: bi prišlo 14. Se7+, Kg7, 15. Dg5+; Kh8, 16. Dh6).

14. Ld3:g6!; Tf8—f7.

(Se edina poteza, ki za trenutek pomaga. Na hg6: pride seveda 15. Dg6+; Kh8, 16. Dh6+; Kg7, 17. Dc6+; in nato še Le7).

15. Tel:e6!; h7:g6, 16. Te6:g6+; Tf7—g7.

17. Tg6—h6, črni se vda.

(Na Kf8 sledi seveda mat z 18. Th8+; Tg8, 19. Lh6, na Tg5: pa z 18. Th8+; Kg7, 19. Th7+! ter nato Df7).

Vasja Pirč

R A D I O

Nedelja, 12. januarja

Ljubljana 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Ruski sekstet. — 9. Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (g. dr. V. Fajdiga). — 10: Iz kvartetov (plošče). — 10.15: Koncert radijskega orkestra. — 11: Kvartet sester Stritarjevih. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 17: Kmetijska ura: Pomen mlekarstve organizacije (ing. J. Erpič). — 17.30: Koncert vojaške godbe (prenos iz Beograda). — 19: Napovedi poročila. — 19.30: Slovenska ura: Meziška osveta. — 21: Domači spor radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za ples in zabavo (plošče). Beograd 20.40: Lahka glasba. — 22: Vesela muzika. — Zagreb 20: Rezervirano za prenos. — Praga 18.15: Koncert pevkega društva »Hlahole«. — Sofija 19.50: Mali orkester. — 20: Skladbe za čelo: — 20.30: Petje. — 21: Vesela muzika. — 22: Ples. Berlin 19.15: Pester glasbeni spored. — 21.15: Mali orkester. — 23.15: Nočni koncert. — Rim 20.30: Beethovnova IV, simfonija.

Ponedeljek, 13. januarja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Naši operni glasovi (plošče). — 12.30: Poročila, objave napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila, objave. — 17.30: Vesel spored radijskega orkestra. — 18.10: Duševno zdravstvo (dr. A. Breclj). — 18.30: Plošče. — 18.40: Mesečni literarni pregled (prof. Fr. Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.40: Plošče. — 19.50: Hudomužnost (g. Fr. Lipah). — 20: Plošče. — 20.10: O. Zupančič: Veronika Deseniška (izvajajo člani Narodnega gledališča). — 22: Napovedi, poročila.

Beograd 19.40: Orkester in komorni pevski zbor. — 20: Zvočna igra. — 21: Vesela muzika. — 22: Pričakovanje novega leta. — Zagreb 17.15: Lahka glasba. — 20: Koncert zagrebške filharmonije. — Praga 18.15: Mladinski pevski zbor. — 18.45: Pester glasbeni spored. — Sofija 19: Lahka glasba. — 20: Simfonični koncert. — 22: Vesela muzika in ples. — Berlin 19.15: Večer vesele glasbe. — 21.15: Orkester in solisti. — 23.15: Nočni koncert. — Rim: 19.30: Simfonični vokalni koncert. — 20.30: Spevogrta. — 21.15: Klavirske skladbe

SPORT

Mednarodna hokejska tekma

KAC (Celovec) — Ilirija

Danes ob 14.30 na drsališču pod Cekinovim gradom

Med ostalim sporedom

Pred odhodom iz Ljubljane se bo hokejsko moštvo državnega prvaka Ilirije poslovilo od občinstva še v zanimivi tekmi s tujim gostom, ki bo obenem prva letošnja mednarodna tekma v hokeju v Ljubljani. Ilirijani so namreč pridobili za nasprotnika moštvo KAC iz Celovca, s katerim so prvo tekmo odigrali sredi leta na Jesenicah — poročilo glejte na drugem mestu —, danes popoldne pa se bodo v revanšem srečanja še enkrat pomerili z njim na domačem drsališču. Tekma se začne ob 14.30, torej ob času, ob katerem vsaj dozdaj v Ljubljani hokeja še nismo videli igrati.

Ker so Celovčani znani kot odlično moštvo, ki je bilo pred leti prav za prav za učitelja pri Iliriji, zdaj pa je še mnogo pridobilo, ker velja nazadnje tudi za domačine, bo ta bitka na ledu prav gotovo zelo napeta. Vstopnina k tekmi je nižja, kakor je bila pri tekamah proti Haški.

Je treba omeniti glavno prireditelja današnje tekme, in sicer nadaljevanje III. zimskosportnih iger KID na Jesenicah, o katerih otvoritvi poročamo na drugem mestu. Danes je drugi in zaključni dan te velike sportske manifestacije jesenskih sportnikov z zelo obilnim sporedom v raznih zimskih sportnih panogah.

V okolici Ljubljane bo v dopoldanskih urah SmK Ljubljana organiziral mladinske smučarske tekme v večjem obsegu. Ker so smučarske razmere okrog mesta prav dobre, se obeta na tej prireditvi velik živ-zav smučarske mladine.

Če omenimo še drsalske tekme za prvenstvo Zagreba in Hrvatske, nekatere nogometne prijateljske tekme po krajih na jugu (Szegeed v Novem Sadu, BSK in Gradjanski v Beogradu itd.), smo prav za prav našli precej vse, kar bo danes pomembnejša na sportnih terenih.

Revija naših najboljših na ledu

Drsalna prireditve v izvedbi SK Ilirije je dosegla popoln uspeh, predvsem propagandni, pa tudi sportni

Predsednikom je SK Ilirija na svojem drsališču pod Cekinovim gradom izvedla svojo že dvakrat preloženo drsarno prireditve v korist zimske pomoči. Vreme je bilo ta večer kakor nalašč za drsalce in tudi gledalce — toplomer je kazal samo nekaj stopinj mraza — pa tudi imena vseh onih, ki kaj pomenijo v našem drsalnem sportu, so potegnili, tako da se je okoli odlično pripravljene gladke arene zbralo okrog 800 gledalcev. Prireditve so počastili tudi nekateri oficijelni predstavniki, med njimi ljubljanski podžupan dr. Vladimir Ravnihar. Važno funkcijo ob ojačevalcu je opravljal načelnik sekcije g. Betetto, ki je uvodoma na kratko pozdravil goste in publiko ter se zahvalil za obisk in podporo občinstva v plemeniti namen. Spored je bil sestavljen prav spretno, pa tudi potekal je zelo naglo; vse točke so vzbujale med gledalci mnogo odobravanja.

Kot prve so nastopile deklice iz šole mojstra Bloudka. Vsem se pozna da so se mnogo naučile in pokazale so, da se mnogo obetajo. Posebno je ugajal skupinski nastop vse trojice — Mare, Mojce in Zdenke.

Za njimi je nastopil talentirani junior Klopčič, čigar izvajanja so bila elegantna in povezana v celoto, ki je lepo učinkovala. Rozmanu, ki je tudi še junior, je bilo videti, da se ni v formi kakor lani.

Za tema dvema je nastopila naša državna prvakinja Silva Palmetova s svojo skrbno nastudirano točko prostega drsanja. Odkar smo jo zadnjič videli, je mnogo pridobila. Glavna njena odlika je sigurnost, vsa njena predvajanja so povezana in dovršena. Se večji efekt pa bi imeli njeni nastopi, če bi v drsanje samo prinesla več hitrosti.

Po hokejskem vložku sta nastopila Betetto in Biber. Prvi dva precej boljše in lepše kakor lani, z drugim pa je letos baš obratno.

Nato je sledil valček Silve Palmetove, za tem pa je v stari dobri formi izvedel

svojo točko državni prvak Thuma. Nastop Sernečeve je bila majhna atrakcija. To je temperamentna drsalca, da res malo takih. Knečki valček Palmetove v narodni gošji je gledalec nudil mnogo užitka in ga je mizala Silva ponoviti.

Sekcija je na novo začela tudi z drsanjem v dvojce ter sta ta večer v parih nastopila najprej Bogatuleva in Betetto, potem pa še Sernečeva in dr. Schwab. Slednja sta pokazala dovolj smisla za spored in sta morda dozdaj naš najboljši par, kar smo jih kdaj videli.

Za konec so se še enkrat za nekaj minut razgledali hokejisti, ki so spet pokazali svojo prav dobro formo toda drug drugemu niso mogli do živga. Oba dela igre sta ostala brez gola.

V splošnem želimo o ilirijanskih drsalskih reči še naslednje. Nastop trojice mladih deklet je pokazal sistematično solo in je bil zelo ljubeč, čeprav še nesiguren. Nastop moških drsalcev v splošnem ni bil najbolj zadovoljiv, tem bolj, ker je letošnja zima dovolj ugodna za trening. V elementih se vsem še preveč pozna nesigurnost in mestoma tudi praznina. Relativno (!) pred vsemi je bil Klopčič. Gdčini Palmetova in Sernečeva sta v sekciji opravili pričakovanja in na mah osvojili hvalno občinstvo

Središče Slovenske krajine lepo napreduje Nova ulična imena — Zimska pomoč — Kulturno življenje

Murska Sobota, ob koncu leta Murska Sobota se je zadnja leta silno razmahnila. Zgrajenih je bilo toliko novih hiš, da je nastalo 20 novih ulic, ki so bile dozdaj brez imena. Razumljivo je, da so zaradi tega imeli uradi sitnosti pri dostavi, ker naslovilene niti sam ni vedel, kje stanuje. Da se je Murska Sobota tako razvila, je pač v veliki meri zasluha občine, ki je razparcelirala kmetijsko zemljišče ob Solski in Radgonski cesti in nudila cene stavne parcele. Zanimivo je, da so ogromno večino novih poslopij zgradili po premoženju šibkejši sloji, medtem ko bogati sosesčani nikakor ne nameravajo naložiti denarja v stavbe.

Nedavno je poseben odbor dočel imena novim soseskim ulicam in spremenil imena nekaterih dosedanjih ulic. Ena najlepših ulic je dobila ime po našem mladcu vladarju, to je dosedanja Radgonska cesta. Pri določanju imen so predvsem upoštevali domače zasluge, ki so v one ki so pri svojem delovanju navezali stike s Prekmurjem, kakor n. pr. Raič. Vraz, Borovnik, Kocen, Trstenjak, Sever, itd. Naši evanđelijski pisatelji in kulturni delavci so prav tako zastopani: Trubarjev drevored veže grad in evanđelijsko cerkev. Tudi po Kuzmiču in Kardošu sta poimenovani dve ulici.

Glavni trg kjer bo zgrajena znamenita kmeča Kocila je zdaj Trg kmeča Kocila. Solska cesta se bo odzvala imenoma Ivančičeva, cesta proti Rakitani pa Pijončičeva. Cerkvena ulica bo Slemščekova, Nova ulica Cankarjeva, Križarska bo Gregorčičeva, Slovenska ulica bo Korošičeva. Dalje so še Aškerčeva, Barlaška, Verova, Avgustičeva, Kocičeva, Prešernova, Končarjeva in Krekova ulica. Lepo bi bilo, če

bi imenovali kako ulico tudi po tistih padlih legionarjih, ki so prvi dali življenje za svobodo Prekmurja: kapetan Jurisich, dr. Dimović in drugi.

Uspeh nabiralne akcije za zimsko pomoč v Murski Soboti je dozdaj še zadovoljiv. Premožnejši meščani so darovali v korist siromašnejšim sosesčanom 97.900 din. Priprani smo, da bodo nekateri k dosedanjim zneskom kaj primaknili in da se bodo odzvali še tisti, ki dozdaj še niso priložili svojega prispevka. Soboški gostilničarji so prevzeli za zimsko dobo na brezplačno hrano 1 do 4 siromake.

Za praznike je občina kakor vsako leto tudi letos obdarovala siromake. Obdarovanih je bilo 163 oseb z denarnimi zneski. 12 revežev pa je dobilo obleko ali perilo. Skupni znesek razdeljenih podor znaša 22.000 din. Občina je preskrbela 17 siromašnim učencem brezplačno hrano pri soboških gostilničarjih.

Blivši hotel »Krona« je bil dozdaj dali časa zaprt. Prenovljene prostore je prevzel novi naemnik g. Marko Pavič, ki je bil predolga leta gostilničar v Gornji Radgoni.

Kulturno življenje je bilo ob zaključku leta dokaj razbano. Dijaški trgoveški šole so vzpostavili Linhartove »Matičke«, naračunski oteak soseske Solske na je nastudiral Nisčičeva komedija »Ohe leri sta bili vzorni podani in deželni koloneza obkleta. Mnogo pozornosti in priznanja je dosegla razstava nemških umetnikov slikarjev Karla Jakha in Albin Sacka ter kiparja Franca Kuharja. Umetniki so bili tudi z materialnim uspehom razstave zadovoljni, saj so obiskovalci pokupili četrtino razstavljenih del.

Sovražniki ribjega rodu Četveronožci jih preganjajo, še bolj pa ptice

Površni opazovalec prirode bo mnenja, da med najbolj varna bitja na zemlji spadajo ribe, ki jih pred napadi od zivih čuva voda. Kdor pa opazuje točno njih življenje, bo prišel do drugega pr.pračnja.

Kakor pri drugih prilikah omenjeno je od 1000 rib, ki jih položi 1 kg težka postrova, oplojenih le mahnen del, p.s.bno v močno deretih gorskih potokih. Velik del iker zasuje povodni. V pretekli jeseni, ko je bila drst v mnogih primerih orvisoki vodi, je potem ko je voda padla, ostalo veliko iker na suhem. Kar jih je bilo izven vode, so bile uničene, one v plitvini pa so uničevale vrane, divje gosbe, na domače rade. Prav tako kakor ike uničujejo rade tudi madi ribji zarod. Veliko iker in zaroda uničuje ribe, celo iste vrste, ki so jih bile poleg. Najhuš uničujeval rib med četveronožci je vira, ki se čez zimo in v zgodnji pomladi, ko so še krilo žabe, kratače, polži, močrardi in razna druga golazen, živi po večini od rib. Med ribjo drstjo se pridružita vidri tudi lisica in domača mačka. Lisice po večini zasledimo v zredne zavodnem enegu ali pa v mehki obrežni sipi ob potoku, kadar drstje se postrovi prihajajo odlagati ike v plitvine. Da lisica je ribe, dokazujejo ribje koščice v lisčih odpadkih. Mačka je še marsikdo videl čeneti na večjih kamnih, streših iz voce. Če si je vzel čas in jo opazoval nekaj časa, je videl, kako je tancila z ostrimi kremplji obroženo tačico v vodo in pometala iz vode manjšo ribo. Če se ji je obelal večji plen, je mačka puhnila za ribo, ki je pripravala na drstje, tudi kar v vodo, čeprav se je bila vodo kadila od mraza. Pa tudi pse so že videli, kako so lovili ribe.

Se več sovražnikov kakor med četveronožci imajo ribe med pticami. Poleg vran in rac uniči nekaj iker celo drugače za ribji rod neoporečni veseljak vodni kos. Kar je med četveronožci za ribe vidra, je to med pticami čaplja. Dobro je le to, da se zadržujejo čaple pri večjih, na ribah bogatih vodah in ne pri manjših postrovih potokih. Vsako leto na prihajajo tudi h gorskim potokom veliki ribji škodljivci, krasno barvani vodomci. Manj znani, toda zelo nevarni uničevalci rib med pticami so pri nas se nahajajoče kanje.

Ko sem pred kakimi štiridesetimi leti našel v gnezdu mišarja poleg krtov, našelih veveric, kač in ostankov miši tudi polovico velike postrovi, sem bil potem, ko mi je bil oče zabil, da je kania našla postrovi mrtvo neke na obali, prepričan, da kania ne lovi rib. Kmalu pa sem pričel dvomiti o očetovih besedah. Prijatelj

mi je bil povedal, da je našel kos velikega klena v gnezdu sršenarja. Ko mi je za zanesljivo opazovalec orir, da ovedl, da je videl kania, ki je orel niti porabi ali v plitvini potoka postrovi sem bil orel čim o poželenju kania do ribe pečenke. Imeniten orizer sem videl pred d. ma leoma ob Savi, kjer je velika ujeta dviznila iz savskih vavov veliko ribo.

Kako lovi kania ribe smo imeli orilko letošnje jeseni in v začetku zime opazovali v Kamni gorici Mišar, ki se je bil jesni od neke prišel se stalno zadržuje nad jezom, kjer so se v plitvinah drstile postrovi. Slaherni dan med drstom in tudi se zdaj rad poseda na visoki tagneji, odkoder ima lep razled v potok. Kakor hitro je pridlavala postrovi d. stišče že se je spustil nad vodno gladino in jo grabil s kremplji. V eni uri je uletl 3 do 4 postrovi. To je ponavljalo dan za dnem dokler so se postrovi drstile. Da je bila škoda znatna si lahko misli te Ker pa so kania za kmete zelo koristne ker se po večini hranijo s kačami in z najhušimi kmetovimi sovražniki, z mišmi in voluhari, nadalje ker je to stvar lastnika, odnosno zakupnika ribolova, nikomur n. pride na misel, da bi v splošnem koristno ptico preganjali.

Krasen orizer pa se mi je bil nudił okoli božiča tudi ob Sorl. Velik, skoraj bel riblji orel, ki je tudi zelo soroden kaniam, je prijal rad za jato divjih rac. Ko so mu divje race odletle, je pričel k. k. 80 m visoko krožiti nad zelenkastimi valovi. Naenkrat pa je orel obvisel mirno v zraku. Trenutek nato je padla z n. na navpično nad vodo velika pernata keca. Krila so se zopet razširila in orel se je dvigal s plinom, z veliko belco v krempljih, imad valov nazaj pod sinje nebo, v svoje kraljestvo.

Prav toliko sovražnikov kakor na suhem pa imajo ribe tudi v vodi in to celo med svojimi najbližjimi.

Anton Kučer izročen sodišču

Skofja Loka, 10. januarja

Vlomilca Antona Kučerja je sprejelo pod svoj krov okrajno sodišče in se preiskava proti njemu nadaljuje. Kučer je znan vlomilec, in je bil že desetkrat kaznovan. Orožniki so že lani, ko je bilo vlomljeno v Homanovo trgovino v Podpulferci, napeli vse sile, da izsledijo Kučerja in njegove pomagače. Zasledovanje je ostalo brez uspeha. Kučer ve povedati, da je že tri leta ni bilo v Skofji Loki in v našem srezu. Ta njegova trditev pa je v protislovju z

IZŠLA je nova pesniška zbirka Alojza GRADNIKA

Z L A T E L E S T V E

Pesnik, ki je danes poleg Otona Župančiča prvak slovenske pesniške besede, se je v tej zbirki še bolj kakor v prejšnjih poglavlil v večne skrivnosti življenja. V nepozabnih verzih opeva Gradnik v tej zbirki našo domačo zemljo in njenega človeka, lepoto prirodnih razpoloženj, moč človeške strasti in naše neutešno hrepenenje za bregovi večnosti. Človek in priroda, življenje in smrt, ljubezen in vera, kmet in njegova zemlja — ti večni pesniški motivi so dobili v novi Gradnikovi zbirki krasen umetniški izraz. Kdor ljubi slovensko besedo, bo gotovo uvrstil »Zlate lestve« med svoje najljubše knjige, saj so »Zlate lestve« ena najlepših pesniških zbirk, kar jih je izšlo zadnja leta.

»Zlate lestve« se dobe v vseh slovenskih knjigarnah in v večjih knjigarnah v Beogradu in Zagrebu. V celo platno vezan izvod stane 50 din, v polusne vezan 75 din, v celo usnje vezan izvod (izšlo je samo 100 numeriranih izvodov na boljšem papirju) pa 100 din — Naročila sprejema tudi: NARODNA TISKARNA — Ljubljana, Knafjeva ulica št. 5.

ono nekega Vinka, ki sedi v zaporih okrognega sodišča v Ljubljani. Ta Vinko ve povedati, da je lani oktobra mesca srečal Kučerja ki ga dobro pozna na cesti blizu vas Pungert pri Skofji Loki.

Kučer sodelovanje pri vlovu v Podpulferci odločno zanika. Arretirane trdi, da se je mudil tačas v Nemčiji v raznih krajih. Med drugim naj bi bil delal pri državni cesti pri Kitzbühelu, kjer je nadziral delo nek. Maks Kran. V koliko odgovarja ta trditev resnici, bo šele treba ugotoviti in bržčas bodo naše oblasti stopile v stik z onimi v Nemčiji. Zanimivo je, da je Kučer že je bil res v Nemčiji prekorajil mejo vsakokrat legalno. Baie se je za prehod meje posluževal karavanskega predora. Kučerja hudo obremenjuje prstni odtisk. Ljubljanski policija je namreč ugotovila, da so Kučerjevi prstni odtiski identični z onimi ki so bili posneti v Homanovi trgovini. Sicer pa ni izključeno, da je Kučer zbežal v Nemčijo že potem ko je bila tatvina izvršena. Dokumentov ima pretkani svedrovec bore malo. Ob aretaciji so dobili pri njem zgolj vojaško knjižico — druga čaka nič! Javnost zelo želi da bi oblastem uspelo, vlovu v Podpulferci do kraja objasniti.

Pojasnjen roparski napad

Pred novim letom je bil naš hribovski okoliš strahovan od več rokamavhov, ki so vlamjali v zidance in kradli vino iz zaklenjenih hramov. Ko so postali ljudje pozorni na neznane kradavice in so že imeli v rokah sledove za nočnimi veseljaki, pa so ti zažgali kar dvoje zidance, da bi zakrili za seboj s. edove. Vestna orožniška preiskava je razkrinkala vlomilsko in požigalsko tolpo, ki je morala za zapah. Najprej so jih imeli v litjskih sodnih zaporih, zdaj, ko je preiskava o vlovih in požigih zaključena, pa so trije ptiki že v zaporih ljubljanskega okrognega sodišča.

Ker pa ljudski glas sumi še nekega četrtega, da je udeležen pri nočnih vlovih, se vodi preiskava še naprej. Prav zaradi tega je prišlo na dan še novo hudodelstvo, ki je bilo izvršeno še sredi oktobra v Medijski dolini pri Zagorju. Tam je bila nekega ranega jutra napadena 15-letna Barbara Gradiškova, ki je nesla navsezgodaj jajca in maslo naprodaj v Zagorje. Na samotni v bližini Mišni sta jo nenadoma napadla dva neznanca. Prvi jo je spodenel na tla, drugi ji je tiščal roki na usta in oči. Potem sta jo zvezala in ji zamašila usta, nakar sta ji pobrala, kar je imela s seboj živil. Barbara je nesla k neki šivilji kos blaga, da bi ji napravila obleko. Za soseda pa je imela neko naročilo, naj mu kupi nekaj nujnih stvari v zagorski dolini. Napadca sta ji pobrala tudi sosedov denar in blago. Nato sta jo pustila ležati na tleh in sta pobegnila v gozd. Sprva je kazalo da je bil napad fingiran, ker ni bilo za storilci nikakega sledu. Šele zdaj, po več mesecih se je izkazalo, da je trdilo dekle prav, ko je navajalo podrobnosti o jutranjem napadu v bližini Mišni. Barbara Gradiškova je podala natančen popis obeh napadalcev in je sum padel na oba aretiranca Koširja Franceta in na Janeza Jeršeta, ki sta se ob neki priliki, ko sta pivala v družbi prijateljev pri ukradenem vinu, hvalila, kako se jima je izplačal iz-

let v Medijsko dolino. Fanta sta zdaj roparski napad na Gradiškovo priznala.

Vse kaže, da so strahovi naših zidanic rokamavčiči tudi po drugih krajih, kakor kaže navedeni dogodek, ki je bil izvršen precej daleč od našega kraja. Arretirani fantje so od časa do časa prodajali po naših hribih tudi dežnike in drugo blago, ki so ga gotovo pridobili na nepošten način. Ves naš okoliš je še oddahnil, ker so nevarni prijatelji tuje lastnine za varnimi zapahi.

Ljubljanski trg

V preteklem tednu nam je nudił živilski trg vse, kar moremo v tem letnem času pričakovati. V soboto je bilo sicer bolj mrzlo toda ljudje so se privadili tudi mrazu in trg je nudił dovolj živahno sliko. Med povrtnino kraljujejo zeljate glave, malo manj je ohrovtu oboje pa je precej namrznjeno in le redke prodajalke nudijo res zdravo blago. Čebule je mnogo in je še po 2 din kg. Repa se prodaja po 50 par komad, medtem ko postaja hren vedno dražji čeravno ga je dovolj. Črna redkev ni draga, prodajajo jo po 50 par in še ceneje, gospodine pa rade posegajo po nji za dodatek k fižolu. Motovlec je postal zopet redkost. Več je rdečega radiča, ki ga merijo na merice po 2 din. Malo se vidi posebno skrbno zavite endivije, ki je zelo draga. Spinace skoraj nikjer ni bilo opaziti, tudi šopke peteršilja prodajajo kakor redko zeljčice. Stalne prodajalke zelenjave nudijo dovolj cvetače po 10 do 12 din kg. Spinacho prodajajo v trgovini z zelenjavo po 20 din radič po 24 do 28 din kg. Posevčja je podražil kisel zelje na 3,50 din in zato najbrž ne bo več tako oblegan, saj nudijo kmečke prodajalke zelje po 3 din kg.

Kmečki perutninski trg je bil zopet dobro zakležen. Cene perutnine so ostale iste, pač pa so se jajca nekoliko pocenila. Mnogo kuhanega in surovega masla so nam kmetice prinesle v soboto. Pocenilo se je oboje, in sicer se dobi kuhano od 38 din dalje, surovo pa od 40 din dalje. Nekako za 4 din pri kg se je toraj maslo pocenilo, kar pa je še vedno premalo, saj kljub temu ni večjega zanimanja zanj. V trgovinah, kjer so se še pred prazniki založili z kuhanim maslom, ga prodajajo še vedno po 50 din in še dražje. Poleg perutnine in masla nudi ta del trga še fižol vseh vrst po 4 do 8 din liter. Fižola in krompirja nam ne bo primanjkovalo, čeprav krompirja v mrazu ne pripeljejo dovolj. Med perutnino smo si lahko zbrali domačega zajca po 10 do 12 din, celo divjega zajca je dobili po 35 do 40 din komad. Stalne prodajalke perutnine so dosegle, da so jih vrnili na staro mesto, vendar so ločene od kmečkega perutninskega trga po skupini prodajalk z zelenjavo. Videz je, da so sedaj bolj zadovoljne, čeravno je bilo prejšnje mesto lepo in jih je tudi tam vsakdo lahko našel.

Mučno so se podražili mali mlevski izdelki. Med vsemi je še najcenejša koruzna moka in koruzen zdrob. Kaša, ješprenj, itd. niso nikdar dosegli cene koruznih izdelkov, sedaj pa stane liter kaše 8 din, ješprenja pa 7 din. Ajdova moka je po

osmia nalivno pero

9 din liter. Vrh tega se vse to blago težko dobi, ker ga kmetje zadržujejo zase. Pšeninih izdelkov nam prodajalke malih mlevskih izdelkov ne nudijo več.

Razen jabolk ni sedaj domačega svežega sadja, pač pa se dobe na trgu prav sladke suhe slive po 12 din kg. Krljice in suhe bruske prodajajo po 4 do 5 din liter.

Morskih rib je bilo v petek malo. Kakor vse drugo so se podražile tudi ribe. Sardelice so prodajali po 18 din, v soboto po 12 din kg. Šuke so bile po 30 din, belice po 18 din postrovi po nespremenjeni ceni 40 din.

Popisne pole za krušne karte smo oddali, vendar bo trajalo še najbrž do konca mesca, preden bo vse delo, ki je s tem v zvezi, končano in boč karti izdane. Ne razumemo, zakaj nekateri trgovci niti svojim stalnim odjemalcem ne oddajajo moke, čeravno je to dovoljeno v mejah predpisov. Tudi to se nam ne zdi pametno, da melje moko za vso Ljubljano en sam važen mlin in bo stiska za moko na ta način trajala še naprej. Sprito raznih govorici, tudi iz pekovskih krogov smo preplašeni čakali, kako se bo obnesla peka kruha iz mešanice 40 proti 60%. Priznati pa moramo, da je kruh iz take mešanice še prav okusen in zdrav. Seveda pečejo peki ta kruh na svoj poseben način. Težje bo peči kruh iz te mešanice doma ne da bi postal in se razsol. Najboljša mešanica je iz ržene in koruzne moke.

Vremenska poročila

Rateče-Pijanica 870 m: —13, jasno, 55 cm snega, pršič, skakalnice uporabne.
Kranjska gora 810 m: —14, jasno, 55 cm snega, pršič, drsalnice in sankalnice uporabne.
Bled 501 m: —15, jasno, 8 cm pršiča na 40 cm podlage.
Pokljuka 1300 m: —12, jasno, 75 cm snega, pršič.
Bohinj-Sv. Janez 530 m: —12, jasno, 45 cm snega, pršič.
Dom na Komni 1520 m: —12, jasno, 150 cm snega, pršič.
Skafjaški dom na Vggu 1540 m: —14, jasno, 120 cm snega, pršič.
Koča na Veliki planini 1558 m: —20, jasno, 60 cm snega, pršič.
Polzevo 620 m: —9, oblačno, 16 cm pršiča na 23 cm podlage.
Kurešček 833 m: —8, oblačno, 30 cm snega, pršič.
Sodražica 550 m: —7, oblačno, 40 cm snega, pršič.
Pohorski dom 1030 m in Mariborska koča 1080 m: —6, oblačno, 20 cm pršiča na 25 cm podlage.
Senjorjev dom 1522 m: —12, oblačno, 35 cm pršiča na 15 cm podlage.

UMRLA NAM JE NABA DOBRA MAMA, STARA MAMA, SESTRA, TETA IN TASCA, GOSPA

JERICA CIRMAN

rođ. PETERNEL

NADUCITELJEVA VDOVA

DANES OB POL TREH POPOLDNE PO KRATKI IN MUČNI BOLEZNI V 73. LETU STAROSTI.

POGREB DRAGE POKOJNICE BO V PONEDELJEK 13. JANUARJA OB 1/2 4. POPOLDNE IZ HIŠE ŽALOSTI V ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO NA DČMAČE FARNO POKOPALIŠČE.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO, LJUBLJANA, 11. JANUARJA 1941.

DR. CIRIL, ZDRAVNIK, METOD, ZOBOTEHNIK, SINOVA, VIDA POR. ERJAVEC, FANKA POR. SIRCELJ, ANA, UČITELJICA, HCERE, MOJCA, SONJA, JELENA IN FEDJA, VNUKINJE IN VNUK, IN RODBINE KREMŽAR, MEJAK, PETERNEL.

Profesorski zbor Zadrudne šole v Ljubljani
naznanja posebno absolventom šole, da je umrl gospod

Anton Kralj

tajnik Zadrudne zveze v Ljubljani itd.

Zadrudna šola, na kateri je pokojnik poučeval od njene ustanovitve do zadnjega udarca srca, je izgubila vestnega in rutiniranega učitelja, ki je od svojega temeljitega znanja in neprecenljivih izkušenj obilo dajal svojim učencem in izobraževal zadrudni naraščaj.

Blagega in iskrenega tovariša ter požrtvovalnega in dobrega profesorja bomo ohranili v trajnem hvalečnem spominu.

Pogreb bo v nedeljo, dne 12. januarja 1941 ob 15. uri iz hiše žalosti, Strelška 5.

Hranilne knjižice
vrednostne papirje
kupujemo
stalno in po najvišjih cenah
in takojšnjem plačilu

RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ul. 12
781-16

Vrednoten
Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslov 5 din Najmanjši
znesek 20 din

Gostilino
vino, točilo, ali mlekarno,
vzemam na račun ali pro-
cent, cenj. ponudbe po
»Na promet« na oglas-
ni odd. Jutra. 505-17

Boljšo gostilino
ali mlekarno, vzamem takoj
in na račun. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Križi« 614-17

Gostilino
dobrodošlo, blizu cerkve
in v trga oddam na račun
ali v najem s 1. februar-
jem. Vprašati: Studenci pri
Mariboru, Aleksandrova ce-
sta 43. 846-17

Obrt
Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslov 5 din Najmanjši
znesek 20 din

Dobrodošlo obrt
kovinske stroje ceno pro-
stovoljno. Ponudbe na ogl.
Jutra pod šifro »Vrednoten
obrt«. 821-30

Hotel, gostilino
vzemam na račun ali pro-
cent, sprejemam mesto po-
slovalca. Oddam tudi
koncesijo. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Vrednoten
praksa 166«. 177-19

Natakarica
okretna, z veseljem do
gostilne, želi prevežati na
račun gostilno in Ljub-
ljani ali okolici. Ponud-
be po »20 letna« na ogl.
odd. Jutra. 502-19

Gostilna
na področju Poljane v
zelo prometnem trgu in
v dravski dolini, pripravno
tudi za mesarstvo in tr-
govino z mesnimi blag-
ovami in lesom, je ugod-
na in cenovno nizka. Vpra-
šati pri Mariboru, Kral-
ja Petra cesta 28. 585-19

Brivnica in
frizerski salon
zelo lep, ugodno napro-
daj. Ponudbe po »Z
gotovno uspeh« na ogl.
odd. Jutra. 582-19

Iščem lokal
za delavnico. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Specijalna mehanika«. 729-19

Velika skladišča
na vogalu Masarykove in
Metelkove ulice (bivša
tovarna parketov) se še
odkrijajo v najem. Vpra-
šati pri Križu, Studenci
pri Mariboru, Kralja
Petra cesta 28. 585-19

Prodaj
prvotnega, oobro upel-
jan frizerski salon na
priljubljani ulici v Ljub-
ljani. Ponudbe po šifro
»Upejlanje na ogl. odd.
Jutra. 770-19

Trgovine, industrije
hotela, restavracije, gosti-
lne, trafike, buffete, kavar-
ne, parfumerije, bonboni-
ere, mlekarnice, žage, mlince,
prodajno in posredniško
nakup uspešno. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Gostilno in mestu
naiprometnejši zagrebški vo-
gal s trisobnim lokalom,
kegljiščem, vrtom, prodajo
z celokupnim inventarjem
za dnevni in nočni obrat
za 25.000 din. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Gostilno ala buffet
z prometnim zagrebškim
položajem, med travniškimi
postajališči, prodajno z
dvošobnim lokalom v pol-
nem obratu zaradi smrti
lastnika za 8.000 din. Po-
slovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Spevniško-kolo-
nialno trgovino
naiprometnejši zagrebški vo-
gal s trisobnim lokalom,
kegljiščem, vrtom, prodajo
z celokupnim inventarjem
za dnevni in nočni obrat
za 25.000 din. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Gostilno ala buffet
z prometnim zagrebškim
položajem, med travniškimi
postajališči, prodajno z
dvošobnim lokalom v pol-
nem obratu zaradi smrti
lastnika za 8.000 din. Po-
slovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Spevniško-kolo-
nialno trgovino
naiprometnejši zagrebški vo-
gal s trisobnim lokalom,
kegljiščem, vrtom, prodajo
z celokupnim inventarjem
za dnevni in nočni obrat
za 25.000 din. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Gostilno ala buffet
z prometnim zagrebškim
položajem, med travniškimi
postajališči, prodajno z
dvošobnim lokalom v pol-
nem obratu zaradi smrti
lastnika za 8.000 din. Po-
slovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Spevniško-kolo-
nialno trgovino
naiprometnejši zagrebški vo-
gal s trisobnim lokalom,
kegljiščem, vrtom, prodajo
z celokupnim inventarjem
za dnevni in nočni obrat
za 25.000 din. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Trgovski lokal
s sobo se odda. Vprašati:
Tyrševa 37/1. nadstropje.
664-19

Pekarno
na prometni točki, sposob-
no za vsako trgovsko ob-
rad. Pojasnila pri Kro-
novič, Celje, Glavni trg 6
629-19

Mlekarna
se odda na prometni to-
čki v centru Ljubljane
takoj. Naslov v vseh
posl. Jutra. 765-19

Parno pekarno
v Ljubljani, oddam za me-
sečno najemnino 400 din.
Ponudbe na »Pekarnice«,
Ljubljana, pošt. predal 307.
723-19

Prodaj hišo
z dobro vpeto gostilno
in v lepem gostilniškem
vrtom v predmestju Ma-
riboru. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 526-20

Stavbena parcela
651 kv. m. se prodaja v
Slov. Konjicah pri kolo-
dvoru, za drž. cesto Ma-
ribor. Voda, elektrika.
Polize se Jakob Cerin-
šek, Sv. Petar 2. —
Slov. Konjice. 490-20

Prodaj hišo
nov, eronastropno,
dvostanovanjsko, s po-
sebnim vzhodom, blizu
kolodvoru pri Dornbachu.
Polize se v vseh posl.
Jutra. 459-20

Posestvo
in poslojce, sadonosek,
njive, gozd, vinograd na-
prijat pri Rimskih to-
pilih, 18 johov, cena
30.000 din, polizevde:
Golob, Sv. Jedit, Laško
461-20

Hišo
prodaj pri Dev. Mar. v
Polju 23. Hipoteka. Na-
slov v vseh posl. 498-20

Trgovska hiša
v industrijskem mestu
na Stajerskem takoj na-
prodaj. Ponudbe po
»800.000« na ogl. oddel.
Jutra. 578-20

Dvostanovanjska
hiša
v Kranju, predmestje
Gorenja Sava št. 29 se
po zelo ugodni ceni pro-
da. 597-20

Devetstano. hišo
z letnim donosom din 83
tisoč, prodaj radi družin-
skih razmer. Cena din
1.400.000. Ponudbe odda-
te na ogl. odd. Jutra pod:
»Krasna lega«. 698-20

Štiri stavbne
parcele
prodaj po cca 490 kv. m.
Cena din 160.—. Resne po-
nudbe pošljite na ogl. odd.
Jutra pod »Ob travniške«. 697-20

Zemljiški kompleks
za parcelo in nekaj stavb-
nih parcel v Slov. Križu
okoli, prodaj. Naslov v
vseh posl. Jutra. 604-20

Stavbanjsko hišo
prodaj v bližini centra. —
Cena din 1.150.000. Letni
donos din 72.000.—. Na-
slov oddaite na ogl. odd.
Jutra pod »Zelo ugodni
pogoji«. 694-20

Kompleks
tik Tyrševa ceste okoli 5000
kv. m. zaradi nujne potre-
be prodaj in prodajne
kapitala z visokim dobičkom.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Kupim takoj«. 696-20

Novo hišo
s donosom din 50.000 let-
no, prodaj takoj za ceno
din 860.000. Interesanti po-
šljite svoj naslov upravi
pod »Mirje«. 693-20

Zemljišče
2.600 kv. m. pri Remiz
prodaj po ugodni ceni. —
Naslov oddaj na ogl. odd.
Jutra pod »Prvotni za-
idalni teren«. 695-20

Hišo
s trgovskim lokalom takoj
prodaj. Cena din 700.000
Donos 6 odst. Resni kupci
pošljite naslov na ogl. odd.
Jutra pod »Svečeni
dele«. 700-20

Novo hišo
prodaj ob travniški za
ceno din 680.000. Ponudbe
pošljite na ogl. odd. Jutra
pod »Hipoteka«. 699-20

Prodaj
HISO, novozidano, dvost-
stanovanjsko. Cena 180.000.
Kotlari, Stritarstvanjsko. —
Cena 180.000. Trnov, ter
druge nepremičnine
prodajne realiteta pisarna
ADAMČIČ, Ljubljana, Go-
spodarska 7, vis-a-vis.
718-20

Prodaj hišo
v neposredni bližini Masa-
rykove ceste, 4 enosobna
stanovanja s pritlikinami in
dvoriščem za 260.000. Na-
slov pošliti na ogl. odd.
Jutra pod »Miren kve-
ti«. 746-20

Vila na Dolenskem
s sadnim vrtom, ugodno
napojajo. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 734-20

Banka
prodaj trgovsko-stano-
vanjsko hišo pri Sv. Ja-
kobu v Ljubljani. Cena
750.000 din. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod
»Ugodno odplačevanje«. 772-20

Lep trgovski lokal
v centru Ljubljane, po-
sloj magistrala, oddam.
Naslov v vseh posl. Jutra.
786-19

Zemljišče
10 minut od postaje
Poljane, 5 minut od
banovinske ceste, lepa
lepa njiva in sadovnjak
nad 20.000 kv. m. poceni
naprodaj. Naslov v
vseh posl. Jutra. 774-20

»Posest«
realiteta pisarna
Ljubljana, Miklošičeva
c. št. 4-11
izdaja 1. listno glasilo
»Posest«, ki izhaja vsakega
prvega v mesecu. V njem
je na ponudbo veliko šte-
vilo hiš, vil in parcel v
mestu in v okolici, kmet-
ski in veleposrester s to-
čnimi opisi in cenami.
Kdor kupuje ali prodaja
nepremičnine, naj list na-
slov na gornji naslov. Za-
dostuje dopisnice. 74-20

Velik travnik
ali stavbeni prostor, pro-
daj, tik kolodvoru, Zlebič
Sodražica. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 808-20

Realiteta pisarna
Jager - Celje
ima naprodaj: veliko iz-
biru stanovanjskih trgov-
skih in obrtnih hiš v Celju
in okolici; nad 30 različ-
nih kmetijskih in vinograd-
skih posestev od 40.000 do
600.000 kakor tudi mlince,
žage in stavbišča. Iščo nuj-
no za nakup: stanovanjske
hiše. 841-20

Stavbna parcela
za lepem kraju Celja se
takoj ugodno prodaja. Na-
slov v vseh posl. Jutra
slov v vseh posl. Jutra
slov v vseh posl. Jutra

Prodaj hišo
nov, eronastropno,
dvostanovanjsko, s po-
sebnim vzhodom, blizu
kolodvoru pri Dornbachu.
Polize se v vseh posl.
Jutra. 459-20

Posestvo
in poslojce, sadonosek,
njive, gozd, vinograd na-
prijat pri Rimskih to-
pilih, 18 johov, cena
30.000 din, polizevde:
Golob, Sv. Jedit, Laško
461-20

Hišo
prodaj pri Dev. Mar. v
Polju 23. Hipoteka. Na-
slov v vseh posl. 498-20

Trgovska hiša
v industrijskem mestu
na Stajerskem takoj na-
prodaj. Ponudbe po
»800.000« na ogl. oddel.
Jutra. 578-20

Dvostanovanjska
hiša
v Kranju, predmestje
Gorenja Sava št. 29 se
po zelo ugodni ceni pro-
da. 597-20

Devetstano. hišo
z letnim donosom din 83
tisoč, prodaj radi družin-
skih razmer. Cena din
1.400.000. Ponudbe odda-
te na ogl. odd. Jutra pod:
»Krasna lega«. 698-20

Štiri stavbne
parcele
prodaj po cca 490 kv. m.
Cena din 160.—. Resne po-
nudbe pošljite na ogl. odd.
Jutra pod »Ob travniške«. 697-20

Zemljiški kompleks
za parcelo in nekaj stavb-
nih parcel v Slov. Križu
okoli, prodaj. Naslov v
vseh posl. Jutra. 604-20

Stavbanjsko hišo
prodaj v bližini centra. —
Cena din 1.150.000. Letni
donos din 72.000.—. Na-
slov oddaite na ogl. odd.
Jutra pod »Zelo ugodni
pogoji«. 694-20

Kompleks
tik Tyrševa ceste okoli 5000
kv. m. zaradi nujne potre-
be prodaj in prodajne
kapitala z visokim dobičkom.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Kupim takoj«. 696-20

Novo hišo
s donosom din 50.000 let-
no, prodaj takoj za ceno
din 860.000. Interesanti po-
šljite svoj naslov upravi
pod »Mirje«. 693-20

Zemljišče
2.600 kv. m. pri Remiz
prodaj po ugodni ceni. —
Naslov oddaj na ogl. odd.
Jutra pod »Prvotni za-
idalni teren«. 695-20

Hišo
s trgovskim lokalom takoj
prodaj. Cena din 700.000
Donos 6 odst. Resni kupci
pošljite naslov na ogl. odd.
Jutra pod »Svečeni
dele«. 700-20

Novo hišo
prodaj ob travniški za
ceno din 680.000. Ponudbe
pošljite na ogl. odd. Jutra
pod »Hipoteka«. 699-20

Prodaj
HISO, novozidano, dvost-
stanovanjsko. Cena 180.000.
Kotlari, Stritarstvanjsko. —
Cena 180.000. Trnov, ter
druge nepremičnine
prodajne realiteta pisarna
ADAMČIČ, Ljubljana, Go-
spodarska 7, vis-a-vis.
718-20

Prodaj hišo
v neposredni bližini Masa-
rykove ceste, 4 enosobna
stanovanja s pritlikinami in
dvoriščem za 260.000. Na-
slov pošliti na ogl. odd.
Jutra pod »Miren kve-
ti«. 746-20

Vila na Dolenskem
s sadnim vrtom, ugodno
napojajo. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 734-20

Banka
prodaj trgovsko-stano-
vanjsko hišo pri Sv. Ja-
kobu v Ljubljani. Cena
750.000 din. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod
»Ugodno odplačevanje«. 772-20

Lep trgovski lokal
v centru Ljubljane, po-
sloj magistrala, oddam.
Naslov v vseh posl. Jutra.
786-19

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Gostilno ala buffet
z prometnim zagrebškim
položajem, med travniškimi
postajališči, prodajno z
dvošobnim lokalom v pol-
nem obratu zaradi smrti
lastnika za 8.000 din. Po-
slovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Spevniško-kolo-
nialno trgovino
naiprometnejši zagrebški vo-
gal s trisobnim lokalom,
kegljiščem, vrtom, prodajo
z celokupnim inventarjem
za dnevni in nočni obrat
za 25.000 din. Poslovna
Pavlovič, Zagreb, Ilica 144.

Hotel z gostilno
izvrstno, 20 tujskih
sob, z veliko gostilno, vr-
tom, centralno kurjavo, da-
mo v najem s kompletnim
inventarjem brez odstop-
nin. Poslovna Pavlovič,
Zagreb, Ilica 144.

Buffet s trafiko
v zagrebškem centru, do-
brodošlo, prodajno celo-
kupnim inventarjem in bla-
gom proti nizki najemini
za 19.000 din. Prevzem po
dogovoru. Informacije:
Poslovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Gostilno ala buffet
z prometnim zagrebškim
položajem, med travniškimi
postajališči, prodajno z
dvošobnim lokalom v pol-
nem obratu zaradi smrti
lastnika za 8.000 din. Po-
slovna Pavlovič, Za-
greb, Ilica 144.

Stanovanje
se odda s 1. februarjem
blizu Ižanske ceste. Po-
liz se, Gajeva 9 pri hiš-
njaku. 787-21

Stanovanja
Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslov 5 din Najmanjši
znesek 20 din

1-2 sobno
stanovanje
event. tudi garsoniero
v vseh pritlikinami za takoj
ali pozneje, izjem. Cenj.
ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Stanovanje«. 613-21a

Enosobno
stanovanje
za takoj ali s 1. febr-
rujem isčem. Ponudbe
pod »Bela plačnik« na
ogl. odd. Jutra. 560-21a

4-sobno stanovanje
tudi trisobno, izjem v sre-
dini mesta, primerno za pi-
sarno. V postev pride
tudi prostori potrebni
adaptacije. — Ponudbe na
pošt. predal 31 ali tele-
fon 31-38. 736-21a

Zakonski par
brez otrok, išče enosobno
stanovanje, takoj ali kas-
neje. V bližini stare ali
nove cerkve v Šiški. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod šifro »Točen plačnik
in mirne«. 827-21a

Sobno
lepo opremljeno, s so-
uporabo kopalnice, odd-
dam takoj v novi hiši
(lega sončna). Naslov v
vseh posl. Jutra. 791-21

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom in
uporabo kopalnice, odd-
dam. Tyrševa c. 53-1. 776-22

Lepa soba
v bližini gor. kolodvoru.
Iščem solidno stan-
ovanje, takoj ali kas-
neje. Naslov v vseh posl. Jutra.

Sobo
za dve ali tri osebe, pre-
prosto, z vodovodom in
elektriko, oddam. Vhod
separiran. Koblarjeva 15.
830-23

Sobo
v centru z lastnim vzhodom,
izjem. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Do 500
dine«. 616-23a

Sobo
s strogo separiranim
vhodom izjem. Ponud-
be z navedbo cene na ogl.
odd. Jutra pod šifro
»Cenice«. 605-23a

Sobo za pisarno
iščem za takoj v strogo
centru mesta. Vhod
iz veže ali stopnišča. Vpra-
šati pri I. nadstropju.
Ponudbe pod šifro
»Gospodarska pisarna«
na ogl. odd. Jutra. 186-23a

Sobo
s posebnim vzhodom 15-20
min. od kolodvoru, izjem.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Zeleznice«. 676-23a

Gospod
miren, inteligenten, išče
sobo s hrano ali brez. —
Prednost center ali Rožna
dolina. Ponudbe z navedbo
pogojev na ogl. odd. Jutra
pod »Plačnik točno«. 672-23a

Sobo
strogo separirano tudi pra-
zno, izjem. Ponudbe z na-
vedbo cene prosim na ogl.
odd. Jutra pod »Cena«. 604-23a

Iščem sobo
s posebnim vzhodom, v
centrum. Ponudbe z
navedbo cene na oglas.
odd. Jutra pod »77«. 753-23a

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO
STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.
STRAŽISČE

NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.

Od Morave do Save
 od Dunava do Drave
 proti kašlju vzemi

Karamele Rave

Zavoječek din 5.— v lekarnah.

PUH ODEJE SEVER RUDOLF
 ima v zalogi
 Marijin trg 2.

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očiščeno din 14.—, čehano in kemično
 očiščeno din 29.— 39.—, 60.—. Belo in sivo gosje perje in puh
 dobite najugodnejše pri »LUNA« — MARIBOR — samo
 Glavni trg 24-a. VZORCI BREZPLAČNO!

Od Vas
 je
 vizno,
 da imate
 obleko
 vedno
 kot novo
 zato jo pustite redno
 kemično čistiti ali
 barvati v tovarni
JOS. REICH
 Ljubljana
 Poljanski nasip 4-6
 Pralnice (vetilnikarstvo)

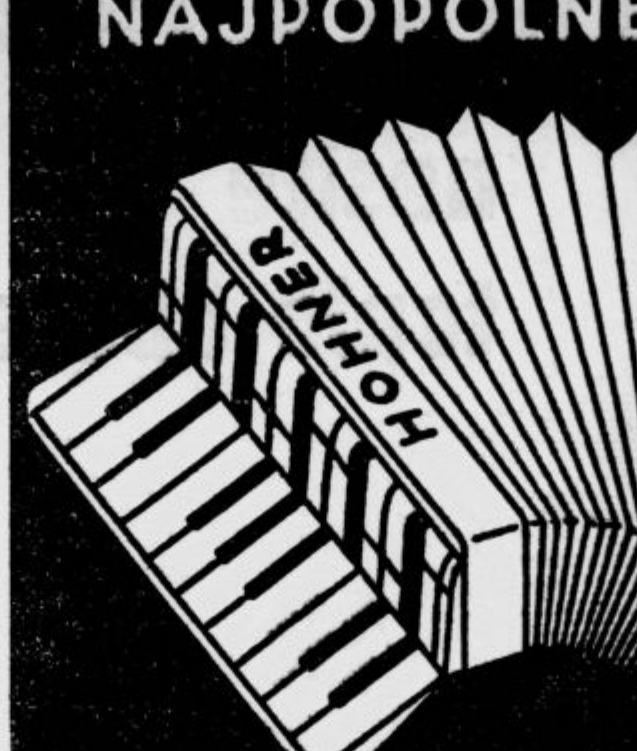
Moderne
kauče
 in fotele nudi solidno
 in po nizki ceni
R. RADOVAN
 tapetnik
 Mestni trg 13.

OKAMA MAZILLO
 iz zdravilnih sestav. Oudoviti uspeh pri ranah, opeklinah, ožuljenjih, vohku, turbi in vnetjih itd. za nego dojenčkov, pri kožnem vnetju, izpuščajih in bradavicah na temenu, na razpokane prsne bradavice. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

2951
DRVA
PREMOG
IVSCHUMI
 DOLENJSKA
 SEVA

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIĆEVA 10
ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

TEMPO
 veliki italijanski časopis za
 politiko, literaturo, znanost,
 umetnost in zabavo, se je
 zamogel uveljaviti pri naših
 bralcih po vsej Evropi tekom
 enega leta.

V Jugoslaviji se prodajata dve
 izdaji lista »Tempo«: italijanska
 izdaja, izhajajoča tedensko in ita-
 lijsko-nemška 14-dnevno, vsaka
 za ceno à 5.— din.

TEMPO

VELJA V ITALIJI ZA
 »CETRTKOV LIST«.

Oddaja za Jugoslavijo:

Agentura Avala, Frankopanova 24
 Beograd.

Pri kašlju
REMEDIA
Guajacol
SIRUP
 v tem originalnem zavitku
 Dobliva se v vseh lekarnah
 Glavno zastopstvo za Slovenijo:
 Apoteka Bahovec — Ljubljana.

Nova zaloga furnirja

Ljubljana

Tyrševa cesta 33 (Javna skladišča)
 TOVARNA FURNIRJA IN PARNI ŽAGA

Samsa Boris, Litija

Postani in ostani član
Vodničkove družbe!

SAMO PRAVO
 ORIGINALNO

TINTENKULI

»TIKU« PATENT — NALIVNO PERO
 »TIKU« patent nalivno pero za pisanje, ri-
 sanje in kopiranje ima rdeči prstan s vtis-
 njenim imenom »Tintenkuil«!

Din 115.— / 150.—

NAJLEPŠE DARILO ZA VSAKEGA!
 »Logos« — Beograd
 Fah 368 Tel. 25-459

ŽIMO

(konjski rep) črne barve kupin takoj.
 V poštev pride vsaka količina

Železnina Sekavčnik Filip
 Ljubljana, Cesta 29. oktobra št. 19

Javna zahvala

Delavstvo in nameščenci tovarne
 »VUNATEKS« v Majšperku se
 zahvaljujejo svoji milostljivi gospej
 šefinji MARJI KUBRIHT za izdatno
 božično obdarovanje in ji ob tej pri-
 liki želimo uspešno NOVO LETO!

Delavstvo in nameščenci

»Vunateks«, Majšperk

Z žalostnim srcem javlja vsem prijateljem in znancem, da nama je
 preminil po kratki bolezni v bolnici v Slovenjgradcu naš nadvse ljubljani
 očka, gospod

Eržen Anton
 preglednik finančne kontrole v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 12. t. m. ob 14. uri iz bolnice
 na mestno pokopališče v Slovenjgradcu.

SOSTANJ, dne 10. januarja 1941.

Zaljubljeni:
MILENA in IVO — otroka
 in sorodniki

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob nenadomestljivi izgubi naše zlate
 in nepozabne mame, sestre, gospe

Ane Miklavčič
 vdove po vodji mestnega trošarinskega linijskega urada v pokoju

Jo obsuli s cvetjem ter počastili na katerikoli način njen spomin, in vsem,
 ki ste jo v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti, naša pri-
 srčna zahvala.

Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 15. januarja 1941
 ob 1/2. uri v farni cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

LJUBJANA, dne 12. januarja 1941.

Globoko žaljujoči:
PAVLA, ANTONIJA, ANA — hčerke,
KASTELIO ANTONIJA — sestra.

Hulbert Footner: 33 IZGINULI RADŽA

Kriminalni roman

»Točno.«

»Pil je takoj. Pruska kislina povzroči trenut-
 no smrt. Ko bi bil torej whisky zastrupljen, bi
 bil moral radža pri tisti priči mrtve pasti na tla.
 Vemo pa, da je uro po tem še živel.«

»Res je. A tu je bila še druga steklenka glenar-
 drejskega whiskyja in nihče izmed nas ne ve, kje
 je ta ostala. Saj se spominjate izpovedbe kuharja
 Abdula, da mu je bila ukradena.«

Luke je molčal.

Po kosilu sta šla na policijsko ravnanje. Neki
 progovni delavec je bil poslal nekaj črepinj.
 Po vsem sodeč so bili to ostanki steklenke, ki jo
 je bil nekdo vrgel skozi okno iz vlaka. Našli so
 jo bili šele zdaj, ker se je bila razbila ob kamnu
 in so kosi skriti ležali v travi. Mož je bil tudi
 ugotovil, kje je bila priletela na tla, ker je zemlja
 dišala po whiskyju.

»Želel bi le, da bi bilo še več tako dobrih opa-
 zovalcev,« je rekel Lee.

Neki uradnik policijskega ravnanja, ki je
 bil večkrat v takih stvareh, je poizkusil sestaviti
 kose po prvotni obliki steklenke. Na žalost je
 manjkalo nekaj drobcev, a po ostalih je bilo ven-
 darle mogoče dokazati, da steklenka ni imela na-
 lenke. Tudi vrat z zamaškom se je bil našel in
 koščki gume, ki so se ga še držali, so se natanko
 ujemali z ostanki v penelnu. Šlo je torej za ste-
 klenko, ki jo je bila dala radži gospos Morvenova.
 on na jo je bil nato skril v hladilnik za vodo.

Drobel so bili neidentni na pol poti med Trento-
 nom in Severno Filadelfijo.

»Zelo zanimivo,« je rekel Lee.

Med poročili, ki jih je Walkley ta dan dobil iz
 New Yorka, je bilo tudi naslednje:

»Prizadevanje izslediti Jusufa Kellyja, Savla
 Mortona in Bena Adama je bilo doslej zaman.
 Savel se ni vrnil k svojemu dekletu. Jusuf, ki je
 več let stanoval pri Hafizu, se zdaj seveda več ne
 pokaže tam. Domnevajo, da je Hafiz z njim v
 zvezi, a dokazati mu tega ni mogoče. Hafiz je zvit,
 prevejan človek. Zasliševati bi ga bilo nesmiselno.
 Njegova hiša je zunaj in znotraj trajno zastra-
 žena, njegova pošta pod nadzorstvom, njegove te-
 lefonske razgovore poslušajo. Policija upa, da bo
 mogla v štirindvajsetih urah poročati kaj dokon-
 čnega.«

»Kaj če bi nastavili prijatelju Jusufu majhno
 past?« je predložil Lee. »Ako nam izpodleti, ne
 bo zaradi tega nobene posebne škode.«

»Kako bi to storili?« je napeto vprašal podpol-
 kovnik.

»Sestaviti moramo pismo v arabščini kakor da
 bi ga pisal Vasinta Jusufu. Sodim, da sta bila
 doslej samo po telefonu v zvezi in da Jusuf ne
 pozna Vasintove pisave. Razen tega vohne ni ver-
 jetno, da bi prišel sam pisati svoja pisma.«

»A kdo bi mogel to pismo napisati?«

»Na enega izmed Indijev se lahko zanesem
 namreč na Dubana, ki je bil radžev komornik. Ta
 je bil svojemu gosposdarju zvest in vdan.«

»Nu, Duban je tu. Policija ga je pridržala,« je
 rekel podpolkovnik in iztegnil roko, da bi pozvo-
 nil. »Ali naj ga pokličem?«

Malce še pomislil je Lee odvrnil: »Najprej
 moramo razjasniti nekatera podrobnosti. Imamo
 med ostalimi Indijci nekakega uradnika, ki bi bil
 mogoče francoski? Če zna francoski tudi govo-
 riti tam holio.«

»Da, pravzaprav Francoski imamo pri oddelku.«

»Prav. Ta naj odnese pismo Hafizu. Zdaj je ura

pol treh. Če ga lahko odpošljemo z letalom ob
 štirih, bo naše pismo ob šestih v New Yorku. Do-
 volite, da se zatečem k vašemu telefonu?«

»Seveda.«

Podpolkovnik je porinil aparat predenj.
 Lee je prav dobro poznal angleškega poslanika.
 sira Bertrama Maunsella in ga je po telefonu po-
 prosil za polo uradnega papirja francoskega po-
 slaništva. Kratko mu je razložil položaj in zatr-
 dil, da ne bo to nikomur v škodo, kvečjemu
 krivicu.

Sir Bertram je mogel v tem slučaju pomagati
 in je bil tudi voljan.

»Vesel bi bil, ko bi se mogel tudi jaz obračati
 do poslanikov za takšne prijaznosti,« je podpol-
 kovnik zagodrnjal.

»Poslal mi bo polo iz svojih uradnih spisov.
 Imam tekočino, ki odstranjuje črnilo.«

»In kako bo z ovojem?«

»Ovoj bo seveda navaden. Nikakor ne gre, da bi
 bil na njem grb francoske republike.«

Ta čas, ko je Lee čakal na angleškega posla-
 ništva, je kakor učentek žvečil konec svinčnika
 in sestavljal pismo. Podpolkovnik Walkley je
 med tem telefoniral z detektivom Grobissom. Ki
 ga je bil določil, da odnese pismo v New York.

»Dajte,« mu je segel Lee v besedo. »povejte mi
 pripraven kraj, kamor lahko naročimo moža. Biti
 mora kje ob vodi. Najboljša bi bila kakšna odda-
 ljena ladidelnica, kjer se vaši kriminalni urad-
 niki lahko skrijejo in primajo Jusufa, če pride na
 dezerterstvo.«

Podpolkovnik je pomislil. »Takšen kraj bi bil
 na primer — enaki ob Water Streetu, kjer se
 končava Cesta O. Tam je odprt pomol, ki bo ka-
 kor nalev za vaš namen.«

Lee si je to zapisal.

Taki nato je pokazal podpolkovniku svoj

»To bo treba prevesti v arabščino,« je dejal.

»Duban mora pridejati potrebne ogovore in po-
 zdravne okraske ob začetku in na koncu. Saj je
 bistvo dečko.«

Luke je prijatelju preko ramena čital vsebino
 pisma:

»Jusuf, predsmočajim ste svojo nalogo izvrstno
 opravili in razume se, da bom storil vse, kar sem
 vam obljubil. Na žalost se stvari tu v Washing-
 tonu niso tako srečno razvile kot smo pričakovali.
 Policija me je hudo nadlegovala in prisiljen sem
 se bil zateči v francosko poslaništvo, kjer pišem
 tudi to pismo. Poslanik je obljubil, da me spravi
 drevo na neki parnik v Potomaški reki, ki odhaja
 na francoski otok Martinique. Od onod se potem
 odpeljem s francoskim potniškim parnikom preko
 Marseilleja v Sikhar. V Sikharju je vse pripravlje-
 no za mojo vrnitev. Imel bom vso podporo Fran-
 cosov, v vojno pa se Angleži zaradi Sikharja go-
 tovo ne bodo spuščali.«

Zdaj sem zvedel, da vas je v Hafizovi beznici
 nekdo izdal newyorški policiji, in znan mi je,
 da so vam kriminalni uradniki vneto za petami.
 Za nič ne bi hotel pustiti človeka, ki mi je tako
 zvesto služil, na cedilo. Zato sem govoril s po-
 slanikom in ta je dovolil, da me pod varstvom
 njegove vlade spremite v Sikhar, seveda s pogo-
 jem, da pridete še pred zoro v Washington. Od
 polnoči do razsvitja vas bo v Washingtonu priča-
 koval čoln s francoskimi mornarji, to pa ob od-
 ortem pomolu, tam, kjer se stikata Cesta O. in
 Water Street. Eden izmed ljudi bo stal na pomo-
 lu, da vas spravi v čoln.

Moje pismo prinese v New York gospod Gro-
 bois. Le-ta je član poslaniške tajne službe in ima
 nalogo, da na nesumljiv način odda pismo v kr-
 mi Johna Hafiza. Storitve vse, kar morete, da pri-
 dete za časa v Washington, kajti ko zapustim de-
 želo, vam ne bom več mogel pomagati.«

Radja Vasinta.

ČUVAJTE SE PREHLADA

nosite
toplo obuhev!

7158—48

Visoke moške tople hišne copate iz karirane-
nega dubla in z usnjenimi podplati.

49

7225—44

Tople ženske hišne copate iz mehkega karira-
nega dubla, z usnjenimi podplati in notranjiki
iz klobučevine.

45

7252—57

Visoke hišne copate za otroke, izdelane iz
toplega volnenega dubla.

Od številke 27 do 30 din 45.—

Od številke 30.5 do 34 din 49.—

99

5461—44702

Otroški čevlji iz rjavega mehkega usnja,
široke in udobne oblike. Podplati so iz usnja.

Od številke 19 do 26 din 99.—

199

4065—66136

Udobni in topli ženski čevlji iz usnja, kombi-
nirani s suknjo, okrašeni s krimerom. Imajo
usnjene podplate in nizke pete. Zapičajo se
na patenta.

Rata

Takoj lahko dobavljamo

DIESELOVE MOTORJE:

4, 8, 10, 16, 20, 24, 30, 48, 60 KS

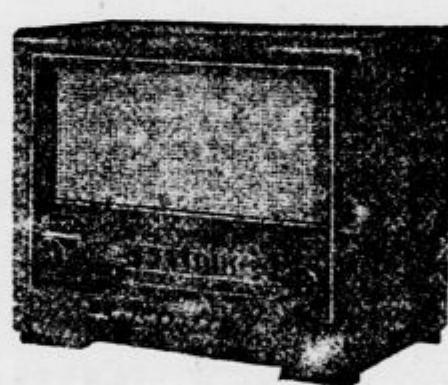
DROBILCE:

1.5—2.5 m³/uro in 6—9 m³/uro

PLINSKI MOTOR:

100 KS

Cenjena vprašanja nasloviti na: Jugoškoda a. d.
ZAGREB, Boškovičeva 32.

Körting

znamka najbolje nemške kvalitete
s 2 grands Prix, najvišjem odlikovanjem.

Ako že kupite potem najboljši
Ime KÖRTING-radio — jamči
kvaliteto.

GLAVNO ZASTOPSTVO:

A. BIRKE — Ljubljana — Mestni trg 9

Brezobvezno predvajanje!

Vse tipe aparatov vzamemo v račun!

M.A.N.

DIESEL MOTORJI

stabilni in broski

PLINSKI MOTORJI

SAUGGAS — za posamezni pila

Zahtevajte ponudbe od zastopnika!

M.A.G

ZAGREB Varšavska ul. 11

NAJLEPSE ČTIVO

Ravljen: Zgodbe brez groze

Klabund: Pjotr-Rasputir

Ravljen: Črna vojna

Thompson: Sivko

Majerjeva: Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.— vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“

LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5

RUDARSKI INŽENJER

mlajša moč, z nekaj dobre prakse na pre-
mogu, s poznanjem rudarskih strojnih in
elektrostrojnih naprav, zanesljiv jamome-
rilec SE SPREJME kot obratni asistent
ali obratovodja na rudniku »Belokrajina«,
Crnomelj.

Ponudbe z življenjepisom, podatki dose-
danje prakse itd. poslati na Premogovnik
Jakol, Krnec na Dol.

INSERIRAJ

KITARE

Kdor izdeluje dobre, cenejše gitare,
naj nam pošlje svojo ponudbo. —
Rabimo stalno večjo količino. —
Ponudbe poslati pod »KITARE« na
ogl. odd. »Jutra«.

Zavarovalnica

»ANKER«

podružnica Ljubljana, Kralja Petra trg 8
sprejme več zastopnikov pod zelo
ugodnimi pogoji. Interesenti naj se
oglasijo od 9.—12. v pisarni ali pa
vložijo pisemne ponudbe.

Usoda ljudi!

Znameniti grafolog F. T. Karmah se je
odločil izdelati Vam horoskop. Njegova
priznana sposobnost videti prihodnost v
življenju drugih ljudi, meji na čudovitost.
Grafolog F. T. Karmah Vam pove po resnici
vso Vašo usodo, kdaj lahko dosežete uspeh
ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni,
trgovine, loterije itd.

Njegov popis minulih, sedanjih in bodo-
čih dogodkov vzbudi Vaše začudenje in
presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte
kajti vse se o pravem času obrne na bolje.
Sporočite mi Vaš naslov in povem Vam
o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti
več nego bi smatrali za zmožno. Kupci
knjige »Naš život in okultne tajne« dobijo
vse gori omenjene brezplačno. Pošljite še
danes natančen naslov in rojstne podatke
ter v naprej 30.— din za knjigo »Naš život in okultne tajne« na
čekovni račun 17455, na točno in stalno addresso:

F. T. Karmah, Zalec

Celulozni les

JELOV IN SMREKOV v cepanicah in okroglicah

kupujemo vsako količino

Posredovalci izključeni

Ponudbe na: Zagrebačko dioničko tvornico papira Zagreb 2, poštni predal.

MOŠKI!
Pri spolni nesposobnosti, pri spol-
ni slabosti, poskusite hormonske
pilule
»HORMO-SEKS«.
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30
pilul 84 din, 100 pilul 217 din, 300
pilul 560 din. Zahtevajte samo
prave in originalne HORMO-SEKS
pilule! Po pošti diskretno razpo-
šilja
Lekarna Bahovec, Ljubljana.
Glavno skladišče: Farm. kem. la-
boratorij »VIS-VISIT« Zagreb,
Lančev trg 2.
Ogl. reg. 8, br. 5646-3b

Boljše brije in dalje
traja...

Alcoso
53 BEST QUALITY
Made of finest Swedish Steel
A.P.C.
Zahtevajte posamezno brizgavo
ALCOSO

Inserirajte v »Jutra«!